

บทที่ 4

ผลการประเมิน

การประเมินการฝึกอบรมครูตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน
ของครูประถมศึกษา เขตการศึกษา 5 แบ่งผลการประเมินออกเป็น 7 ส่วน คือ

1. ผลการประเมินการเตรียมการฝึกอบรมตามโครงการ (ตารางที่ 1-11)
2. ผลการประเมินการดำเนินการฝึกอบรมตามโครงการ (ตารางที่ 12-19)
3. ผลการประเมินผลการฝึกอบรมตามโครงการ (ตารางที่ 20-21)
4. ผลการประเมินพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนของครู ภายหลังจากการฝึกอบรม
ตามโครงการ 4 เดือน (ตารางที่ 22-25)
5. ผลการประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครู ภายหลังจากการฝึกอบรมตาม
โครงการ 4 เดือน (ตารางที่ 26-29)
6. ผลการสังเกตพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนและพฤติกรรมด้านคุณธรรม
ของครู ภายหลังจากการฝึกอบรมตามโครงการ 5 เดือน โดยผู้วิจัยเข้าไปสังเกตอย่างมีส่วนร่วม
ภายในโรงเรียนเป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน (ประมาณ 4 เดือน)
7. ผลการสังเกตพฤติกรรมการเสริมแรงทางบวกของครู ภายหลังจากการฝึกอบรม
ตามโครงการ 5 เดือน (ตารางที่ 30-32)

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการประเมินมีหลายกลุ่ม ผู้วิจัยจึงได้แบ่ง
กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 เป็นตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการประเมินกระบวนการฝึกอบรม ซึ่งเป็น
ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมทั้งหมดจาก 4 จุดฝึกอบรม จำนวน 311 คน

กลุ่มที่ 2 เป็นตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการประเมินพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการ
สอนและพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครู ภายหลังจากการฝึกอบรม 4 เดือน และใช้เป็นตัวอย่าง
ประชากรในการสังเกตพฤติกรรมการเสริมแรงทางบวก ภายหลังจากการฝึกอบรม 5 เดือน ซึ่ง
ตัวอย่างประชากรที่ใช้เป็นครูผู้สอนที่เข้ารับการฝึกอบรมตามโครงการ จำนวน 24 คน

กลุ่มที่ 3 เป็นตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการประเมินกระบวนการฝึกอบรม ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรมจาก 4 จุดฝึกอบรม จำนวน 19 คน

รายละเอียดของสถานภาพในด้านต่าง ๆ ของตัวอย่างประชากรแสดงในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา และวุฒิทางการศึกษา

	สถานภาพ	จำนวน (N = 311)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	140	45.02
	หญิง	171	54.98
อายุ	21 - 30 ปี	109	35.05
	31 - 40 ปี	132	42.44
	41 - 50 ปี	53	17.04
	51 ปีขึ้นไป	17	5.47
สถานภาพสมรส	โสด	64	20.58
	สมรส	204	77.17
	หม้าย	4	1.29
	หย่า	3	0.97
ศาสนา	พุทธ	307	98.71
	อิสลาม	3	0.97
	คริสต์	1	0.32
วุฒิทางการศึกษา	ต่ำกว่าอนุปริญญา	33	10.61
	อนุปริญญา	96	30.87
	ปริญญาตรี	181	58.87
	สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.32

จากตารางที่ 5 แสดงว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามโครงการทั้ง 4 จุดฝึกอบรม ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 311 คน เป็นชายร้อยละ 45.02 เป็นหญิงร้อยละ 54.98 มีอายุอยู่ระหว่าง 31 - 40 ปีมากที่สุดคือร้อยละ 42.44 ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สมรสแล้ว และนับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 77.17 และ 98.71 ตามลำดับ ส่วนวุฒิทางการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุดคือร้อยละ 58.87

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำแนกตามอายุราชการ ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน จำนวนชั่วโมงที่สอน และการเข้ารับการฝึกอบรม

	สถานภาพ	จำนวน (N = 311)	ร้อยละ
อายุราชการ	1 - 5 ปี	35	11.25
	6 - 10 ปี	118	37.94
	11 - 15 ปี	78	25.08
	16 - 20 ปี	24	7.72
	21 - 25 ปี	29	9.33
	26 - 30 ปี	11	3.54
	31 ปีขึ้นไป	16	5.15
ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน	ผู้บริหาร	28	9.00
	ครูผู้สอน	283	91.00
จำนวนชั่วโมงที่สอน	ไม่มีชั่วโมงสอน	2	0.64
	1 - 5 ชั่วโมง	17	5.47
	6 - 10 ชั่วโมง	22	7.07
	11 - 15 ชั่วโมง	16	5.15
	16 - 20 ชั่วโมง	74	23.79
	21 - 25 ชั่วโมง	123	39.55
	26 - 30 ชั่วโมง	57	18.33

ตารางที่ 6 (ต่อ)

	สถานภาพ	จำนวน (N = 311)	ร้อยละ
การเข้ารับการฝึกอบรม	0 ครั้ง	59	18.97
เกี่ยวกับการสอนตามหลักสูตร	1 - 3 ครั้ง	214	68.81
ประถมศึกษา พ.ศ. 2521	4 - 6 ครั้ง	32	10.29
	7 ครั้งขึ้นไป	6	1.93

จากตารางที่ 6 แสดงว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามโครงการทั้ง 4 จุดฝึกอบรม ซึ่งมีจำนวน 311 คน มีอายุราชการอยู่ระหว่าง 6-10 ปี มากที่สุดคือร้อยละ 37.94 เป็นครูผู้สอนคิดเป็นร้อยละ 91.00 มีชั่วโมงสอนมากที่สุดอยู่ระหว่าง 21-25 ชั่วโมง คือร้อยละ 39.55 และเคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 จำนวน 1-3 ครั้ง มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 68.81

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของครูผู้สอน จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา วุฒิทางการศึกษา และอายุราชการ

	สถานภาพ	จำนวน (N = 24)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	8	33.33
	หญิง	16	66.67
อายุ	21 - 30 ปี	7	29.17
	31 - 40 ปี	15	62.50
	41 - 50 ปี	2	8.33
สถานภาพสมรส	โสด	6	25.00
	สมรส	17	70.83
	หม้าย	1	4.17
ศาสนา	พุทธ	24	100
วุฒิทางการศึกษา	ต่ำกว่าอนุปริญญา	1	4.17
	อนุปริญญา	4	16.67
	ปริญญาตรี	19	79.17
อายุราชการ	6 - 10 ปี	12	50.00
	11 - 15 ปี	10	41.67
	16 - 20 ปี	-	-
	21 - 25 ปี	1	4.17
	26 - 30 ปี	1	4.17

จากตารางที่ 7 แสดงว่าครูผู้สอนที่เป็นตัวอย่างประชากรในการประเมินการจัดการเรียนการสอน พฤติกรรมด้านคุณธรรม และการสังเกตพฤติกรรมการเสริมแรงทางบวก ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 24 คน เป็นหญิงมากที่สุดคือร้อยละ 66.67 มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุดคือร้อยละ 62.50 และสมรสแล้วคิดเป็นร้อยละ 70.83 ครูทุกคนนับถือศาสนาพุทธ

ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีคิด เป็นร้อยละ 79.17 และมีอายุราชการอยู่ระหว่าง 6-10 ปี มากที่สุดคือร้อยละ 50.00

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของผู้ดำเนินการฝึกอบรม จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ สมรส ศาสนา วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติงานและอายุราชการ

	สถานภาพ	จำนวน (N = 19)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	13	68.42
	หญิง	6	31.58
อายุ	25 - 30 ปี	6	31.58
	31 - 35 ปี	9	47.37
	36 - 40 ปี	3	15.79
	41 ปีขึ้นไป	1	5.26
	สถานภาพสมรส	โสด	3
	สมรส	16	84.21
ศาสนา	พุทธ	18	94.74
	อิสลาม	1	5.26
วุฒิทางการศึกษา	อนุปริญญา	1	5.26
	ปริญญาตรี	18	94.74
ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน	ศึกษานิเทศก์อำเภอ	10	52.63
	ผู้บริหาร	1	5.26
	ครูผู้สอน	6	31.58
	ครูช่วยราชการที่ สปอ.	2	10.53
อายุราชการ	ต่ำกว่า 5 ปี	2	10.53
	5 - 10 ปี	3	15.79
	11 - 15 ปี	11	57.90
	16 - 20 ปี	3	15.79

จากตารางที่ 8 แสดงว่าผู้ดำเนินการฝึกอบรมตามโครงการทั้ง 4 จุดฝึกอบรม ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 19 คน ส่วนใหญ่เป็นชายคิดเป็นร้อยละ 68.42 มีอายุอยู่ระหว่าง 31-35 ปี มากที่สุดคือ ร้อยละ 47.37 ส่วนใหญ่สมรสแล้ว นับถือศาสนาพุทธ และมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี โดยคิดเป็นร้อยละ 84.21 , 94.74 และ 94.74 ตามลำดับ ส่วนตำแหน่งในการปฏิบัติงานนั้นอยู่ในตำแหน่งศึกษานิเทศก์อำเภอมากที่สุดคือร้อยละ 52.63 และรับราชการอยู่ระหว่าง 11-15 ปี มากที่สุดคือร้อยละ 57.90

ผลการประเมินการฝึกอบรมครุตามโครงการ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลการประเมินการเตรียมการฝึกอบรมตามโครงการ ของผู้ดำเนินการฝึกอบรมทั้ง 4 จุดฝึกอบรม แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่

1.1 ผลการประเมินการจัดทำเอกสารการเตรียมการฝึกอบรม ที่ได้จากการสำรวจ ซึ่งได้แสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของจุดฝึกอบรมที่ได้จัดทำเอกสารการเตรียมการฝึกอบรม

รายการ	จำนวน (N = 4)	ร้อยละ
1. เอกสารโครงการ	4	100
2. แผนปฏิบัติงาน	4	100
3. บันทึกการประชุมการเตรียมการ	3	75.00
4. คำสั่ง สปจ./สปอ./สปก.	4	100
5. หนังสือสั่งการไปยังกลุ่มโรงเรียน/โรงเรียน	4	100

จากตารางที่ 9 การสำรวจเอกสารการเตรียมการฝึกอบรมของผู้ดำเนินการฝึกอบรมทั้ง 4 จุดฝึกอบรมพบว่า ส่วนใหญ่มีเอกสารการเตรียมการครบทุกรายการ ยกเว้นในรายการที่ 3 คือ การบันทึกการประชุมการเตรียมการ มีบางจุดฝึกอบรมที่ไม่มีหลักฐาน ทำให้ผลการประเมินการจัดทำเอกสารการเตรียมการฝึกอบรมไม่ผ่าน เกณฑ์ที่กำหนดไว้ (เกณฑ์คือ ในแต่ละจุดฝึกอบรมจะต้องมีเอกสารครบทุกรายการ)

นอกจากเอกสารทั้ง 5 รายการแล้ว ยังมีหลักฐานหรือเอกสารอื่น ๆ แจก
ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ผู้ดำเนินการจัดให้มีขึ้น เพื่อแสดงว่าได้ปฏิบัติตามแผน เกี่ยวกับโครงการ
ปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา ได้แก่ ตารางกำหนดเวลาการ
ฝึกอบรม เอกสารนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เกี่ยวกับการ
ปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน เอกสารสรุปเนื้อหาในชุดฝึกอบรมด้วยตนเองทั้ง 20
เล่ม เอกสารเนื้อเพลงที่ใช้ในการฝึกอบรม เอกสารรายชื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละรุ่น
การจัดนิทรรศการ เกี่ยวกับโครงการ สถิติคะแนนการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม สถิติ
การส่งแบบฝึกหัดในหนังสือชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง 20 เล่ม

ตารางที่ 10 งบประมาณที่ใช้จ่ายในการฝึกอบรมครูตามโครงการทั้ง 4 จุดฝึกอบรม

รายการ	จำนวนเงิน
1. ค่าเบี้ยเลี้ยงผู้ดำเนินการฝึกอบรม	4,000 บาท
2. ค่าพาหนะเดินทางผู้ดำเนินการฝึกอบรม	1,600 บาท
3. ค่าเบี้ยเลี้ยงผู้เข้ารับการฝึกอบรม (ค่าน้ำดื่มและค่าอาหาร)	15,250 บาท
4. ค่าพาหนะเดินทางผู้เข้ารับการฝึกอบรม	1,698 บาท
5. ค่าวัสดุในการดำเนินการฝึกอบรม	2,200 บาท
6. ค่าขนส่งวัสดุในการดำเนินการฝึกอบรม	300 บาท
งบประมาณที่ใช้จ่ายจริง	25,048 บาท
งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจาก สปจ.	17,548 บาท
งบประมาณที่จ่ายเกินซึ่ง เป็นงบประมาณของทางกลุ่มโรงเรียน	7,500 บาท

สำหรับงบประมาณในการฝึกอบรมครูตามโครงการนี้ จากการสำรวจทั้ง
4 จุดฝึกอบรมพบว่า ส่วนใหญ่งบประมาณที่ใช้นั้นประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนหนึ่งมาจาก
งบประมาณที่สำนักงานการศึกษาจังหวัดจัดสรรให้สำหรับโครงการนี้ ซึ่งไม่พอกับการจัด
การฝึกอบรม งบประมาณอีกส่วนหนึ่งได้มาจากงบประมาณของทางกลุ่มโรงเรียน งบประมาณ

ที่ใช้จ่าย เกินนั้นส่วนใหญ่ เป็น เบี้ย เลี้ยงผู้ เข้ารับการฝึกอบรมซึ่ง ใช้ใน เรื่อง เครื่องคัมสำหรับผู้ เข้า
รับการฝึกอบรม มีบางจุดซึ่งงบประมาณเกินกว่าที่จัดสรรมาก เนื่องจากจัดทำอาหารเลี้ยง
ผู้ เข้ารับการฝึกอบรมใน เวลาพักกลางวัน เพราะความไม่สะดวกในการซื้ออาหารรับประทานของ
ผู้ เข้ารับการฝึกอบรม

1.2 ผลการประเมินการ เตรียมการฝึกอบรม ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของ
ผู้ดำเนินการฝึกอบรม ซึ่งได้แสดงในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นผู้ดำเนิการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเตรียมการฝึกอบรม

รายการ	จุดฝึกอบรมที่ 1		จุดฝึกอบรมที่ 2		จุดฝึกอบรมที่ 3		จุดฝึกอบรมที่ 4		รวม 4 จุดฝึกอบรม	S.D.	ความหมาย
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
1. ท่านทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมครั้งนี้เพียงใด	4.80	0.45	4.60	0.55	4.20	0.84	4.00	0.82	4.42	0.69	มาก
2. ท่านมีการเตรียมตัวพร้อมที่จะดำเนิการฝึกอบรมเพียงใด	4.20	0.45	4.60	0.55	3.80	1.10	4.00	0.00	4.16	0.69	มาก
3. ชุดฝึกอบรม เทป สไลด์ วิดีโอ แผ่นใสและเอกสารประกอบการฝึกอบรมที่ สร.สพช. ส่งมาเหมาะสมกับการจัดฝึกอบรมเพียงใด	4.20	0.45	4.00	1.00	4.40	0.55	3.75	0.50	4.11	0.66	มาก
4. การประสานงานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในระหว่างการเตรียมการสะดวกเพียงใด	3.40	1.34	4.40	0.55	4.40	1.34	4.00	0.00	4.05	1.03	มาก
5. ท่านได้จัดเตรียมสถานที่สำหรับฝึกอบรมพร้อมเพียงใด	4.20	0.84	4.40	0.89	3.60	1.67	4.50	0.58	4.16	1.07	มาก
6. ท่านได้จัดเตรียมเอกสารสำหรับฝึกอบรมพร้อมเพียงใด	4.80	0.45	4.60	0.55	4.40	0.89	4.25	0.96	4.53	0.70	มากที่สุด
7. ท่านได้จัดเตรียมอุปกรณ์และสื่อสำหรับการฝึกอบรมพร้อมเพียงใด	4.20	0.45	4.20	0.84	4.40	0.89	4.50	0.58	4.32	0.67	มาก
8. การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดฝึกอบรมของท่านเหมาะสมเพียงใด	4.20	0.84	4.40	0.55	4.00	1.00	4.00	0.00	4.16	0.69	มาก
9. การแจ้งกำหนดการฝึกอบรมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบล่วงหน้ามีระยะเวลาเหมาะสมเพียงใด	4.00	0.00	4.40	0.55	4.80	0.45	3.75	0.50	4.26	0.56	มาก
10. ท่านมีการวางแผนการใช้งบประมาณสำหรับการฝึกอบรมอย่างเหมาะสมเพียงใด	4.00	0.00	4.40	0.55	4.80	0.45	3.75	0.50	4.26	0.56	มาก

จากตารางที่ 11 แสดงว่าผู้ดำเนินการฝึกอบรมทั้ง 4 จุดฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อการเตรียมการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ระดับมากขึ้นไปครบทุกรายการ คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนรายการทั้งหมด ถือว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (เกณฑ์คือ X ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปอย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนรายการทั้งหมด) โดยเฉพาะในรายการที่ 6 เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดเตรียมเอกสารสำหรับการฝึกอบรมนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีอยู่เพียงรายการเดียว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53

เมื่อแยกตามจุดฝึกอบรมปรากฏว่า การเตรียมการฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้ดำเนินการฝึกอบรมทุกจุดฝึกอบรมผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะในจุดฝึกอบรมที่ 1 มีรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 4.80 (อยู่ในระดับมากที่สุด) ถึง 2 รายการ คือ รายการที่ 1 เกี่ยวกับการรับทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม และรายการที่ 6 ความพร้อมในการจัดเตรียมเอกสารสำหรับการฝึกอบรม แต่ในรายการที่ 4 ความสะดวกในการประสานงานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในระหว่างการเตรียมการของจุดฝึกอบรมนี้ กลับมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ 3.40 (อยู่ในระดับปานกลาง) นอกนั้นทุกรายการของทุกจุดฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับตั้งแต่มากขึ้นไป

การเตรียมการฝึกอบรมตามโครงการ ผู้ดำเนินการฝึกอบรมส่วนใหญ่ศึกษาและทราบเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมและเตรียมตัวเพื่อที่จะดำเนินการฝึกอบรมในครั้งนี้ จากเอกสารและหนังสือที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจัดส่งไปให้ เช่น คู่มือดำเนินการฝึกอบรม เอกสารเกี่ยวกับโครงการ และจากการเข้ารับการอบรมวิทยากรแกนนำ ระดับอำเภอที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนั้น ๆ เป็นผู้จัด นอกจากนี้ยังมีผู้ดำเนินการฝึกอบรมบางท่านได้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมซึ่งใช้ในการฝึกอบรม

ในการเตรียมการฝึกอบรมของผู้ดำเนินการฝึกอบรมนั้น บางด้านก็มีปัญหาและอุปสรรค แต่ผู้ดำเนินการก็ได้พยายามปรับปรุงแก้ไข แบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) เกี่ยวกับความเหมาะสมของชุดฝึกอบรมที่ สร.สพช. จัดส่งมาให้ นั้น บางจุดฝึกอบรมหนังสือชุดฝึกอบรมด้วยตนเองส่งมาไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้ดำเนินการฝึกอบรมแก้ไขโดยไม่แจกหนังสือให้ครบทุกคน หรือเอาหนังสือของผู้ที่เข้ารับการ

ฝึกอบรมไปแล้วนำมาใช้อีก

- 2) เกี่ยวกับการจัดเตรียมสถานที่สำหรับการฝึกอบรมนั้น สถานที่ที่ใช้ฝึกอบรมของบางจุดฝึกอบรม เป็นสถานที่ที่มีหน่วยงานอื่นใช้ร่วมด้วย ฉะนั้นในการจัดฝึกอบรม ผู้ดำเนินการฝึกอบรมต้องคำนึงถึงวันที่ใช้จัดฝึกอบรมด้วย
- 3) เกี่ยวกับการจัดเตรียม เอกสารสำหรับการฝึกอบรม มีบางจุดฝึกอบรม เอกสารที่จะแจกให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่เพียงพอ ผู้ดำเนินการฝึกอบรมจึงขอความช่วยเหลือในเรื่องของกระดาษที่ใช้ในการจัดพิมพ์ เอกสารจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
- 4) เกี่ยวกับการแจ้งกำหนดการฝึกอบรมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบ บางจุดฝึกอบรมมีปัญหาไม่สามารถแจ้งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบโดยตรง เนื่องจากอยู่ระหว่างปิดภาคเรียน ผู้ดำเนินการฝึกอบรมจึงได้ติดต่อผู้บริหารโรงเรียน แจ้งให้ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบ หรือแจ้งให้ทราบทางจดหมาย
- 5) เกี่ยวกับการวางแผนการใช้งบประมาณสำหรับการฝึกอบรม เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับมีจำนวนน้อย ดังนั้นจึงต้องมีการประชุมตกลงเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายก่อน และในบางจุดฝึกอบรมมีปัญหาขาดเงินที่จะจ่ายก่อน ผู้ดำเนินการฝึกอบรมจึงติดต่อขอยืมจากที่อื่นเพื่อจ่ายไปก่อนหรือค้างชำระไว้

ส่วนที่ 2 ผลการประเมินการดำเนินการฝึกอบรมตามโครงการทั้ง 4 จุดฝึกอบรม แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

2.1 ผลการประเมินจากการสังเกตการดำเนินการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ของผู้ดำเนินการฝึกอบรม ซึ่งแสดงในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของจุดฝึกอบรมที่ผ่านเกณฑ์ในแต่ละข้อรายการ

รายการ	จำนวน (N = 4)	ร้อยละ
1. การวางแผนการดำเนินการฝึกอบรม	4	100
2. การเตรียมเอกสารและสื่อ	4	100
3. การตรงต่อเวลา	3	75.00
4. การจัดกิจกรรมครบกระบวนการ	4	100
5. การประสานงาน	4	100
6. การดำเนินการตามแผน	3	75.00
7. ความเหมาะสมของสถานที่จัดฝึกอบรม	4	100
8. สิ่งอำนวยความสะดวก	4	100

จากตารางที่ 12 แสดงว่าการดำเนินการฝึกอบรมตามโครงการทั้ง 4 จุดฝึกอบรมมีการวางแผนการดำเนินการฝึกอบรม มีการเตรียมเอกสารและสื่อ มีการจัดกิจกรรมครบกระบวนการ มีการประสานงานระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง สถานที่จัดฝึกอบรมมีความเหมาะสม และมีสิ่งอำนวยความสะดวก รายการที่ไม่ผ่านเกณฑ์ย่อยที่กำหนดไว้มี 2 รายการ คือ การตรงต่อเวลา และการดำเนินการตามแผน ฉะนั้นจึงไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (เกณฑ์ คือ ทุกจุดฝึกอบรมจะต้องผ่านครบทุกข้อรายการ)

จากการสังเกตพบว่า การเตรียมเอกสารและสื่อในการฝึกอบรม รายการที่ทุกจุดฝึกอบรมไม่มีคือ เอกสารกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรม และแผนภาพ ส่วนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการฝึกอบรม ทุกจุดฝึกอบรมจัดกิจกรรมได้ครบทุกกิจกรรมที่กำหนดไว้ นอกจากนี้พบว่าทุกจุดฝึกอบรมประสบปัญหาในกิจกรรมชมวีดีโอ สไลด์ และแผ่นโปสเตอร์ เพราะสถานที่ฝึกอบรม เป็นที่โล่งและมีแสงสว่าง เข้ามามากจนทำให้การชมดังกล่าวไม่ชัดเจนเท่าที่ควร แต่ผู้ดำเนินการฝึกอบรมก็พยายามแก้ไขโดยการหาผ้าใบมาบังแสง หรือพยายามจัดทิศทางให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มองเห็นได้ชัดเจนขึ้น ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกพบว่าทุกจุดฝึกอบรมไม่มีการจัดที่สำหรับพักและที่ปฐมพยาบาลโดยเฉพาะ เนื่องจากสถานที่ไม่อำนวย แต่

ในบางจุดฝึกอบรมได้มีการ เตรียมยาไว้สำหรับผู้ป่วย และพบว่าทุกจุดฝึกอบรมไม่สามารถจัดกิจกรรมให้ตรงต่อ เวลาที่กำหนดไว้ครบทุกรายการได้

2.2 ผลการประเมินผู้ดำเนินการฝึกอบรม ขณะดำเนินการกิจกรรมการฝึกอบรม ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมผู้ดำ เนินการฝึกอบรม ในขณะดำ เนินการฝึกอบรม

รายการ	จุดฝึกอบรมที่ 1		จุดฝึกอบรมที่ 2		จุดฝึกอบรมที่ 3		จุดฝึกอบรมที่ 4		รวม 4 จุดฝึกอบรม	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. การเตรียมตัวของผู้ดำ เนินการฝึกอบรม	4.19	0.68	3.66	0.86	4.04	0.61	3.64	0.90	3.86	0.79
2. การเร้าความสนใจ เข้าสู่กิจกรรม	3.70	0.72	3.79	0.82	3.84	0.75	3.64	0.85	3.75	0.77
3. การสร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรม	3.56	0.85	3.41	0.68	3.48	0.71	3.55	0.74	3.50	0.74
4. การอธิบายและชี้แจง	3.78	0.42	3.69	0.71	3.64	0.70	3.77	0.53	3.72	0.60
5. การใช้ภาษา	3.85	0.36	3.69	0.47	3.84	0.47	3.68	0.57	3.77	0.47
6. การดำ เนินกิจกรรมเป็นไปตามขั้นตอน	3.63	0.79	3.55	0.87	3.52	0.77	3.18	0.96	3.49	0.85
7. การรักษาเวลาในการดำ เนินกิจกรรม	4.15	0.77	3.52	0.95	3.92	1.19	2.45	0.96	3.55	1.14
8. ความเป็นกันเอง	3.78	0.64	3.70	0.66	3.56	0.65	3.55	0.67	3.65	0.65
9. การควบคุมกิจกรรม	3.70	0.61	3.66	0.77	3.72	0.54	3.09	0.81	3.56	0.71
10. การเตรียมอุปกรณ์/สื่อ	4.15	0.66	3.90	0.77	3.84	0.62	3.68	0.78	3.90	0.72
11. การเลือกอุปกรณ์/สื่อ ได้เหมาะสม	4.15	0.66	4.00	0.71	3.88	0.60	3.91	0.61	3.99	0.65
12. การใช้อุปกรณ์/สื่อ	3.96	0.76	3.83	0.76	3.80	0.58	3.86	0.56	3.86	0.67

จากตารางที่ 13 พฤติกรรมในการดำเนินกิจกรรมของผู้ดำเนินการฝึกอบรม ทั้ง 4 จุดฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี 11 รายการ จาก 12 รายการ คิดเป็นร้อยละ 91.67 ของจำนวนรายการทั้งหมด พฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 3.99 ในรายการที่ 11 การเลือก/สื่อ ได้เหมาะสม รองลงมาได้แก่ รายการที่ 10 การเตรียมอุปกรณ์/สื่อ มีค่าเฉลี่ย 3.90 ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ 3.49 ซึ่งอยู่ในระดับพอใช้ อยู่ในรายการที่ 6 การดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามขั้นตอน ฉะนั้นแสดงว่าพฤติกรรมผู้ดำเนินการฝึกอบรม ขณะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (เกณฑ์ คือ ในแต่ละรายการมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป อย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนรายการทั้งหมด)

เมื่อแยกตามจุดฝึกอบรมปรากฏว่า จุดฝึกอบรมที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดมี 3 จุด ฝึกอบรม โดยเฉพาะจุดฝึกอบรมที่ 1 นั้นเป็นจุดฝึกอบรมเดียวที่ในแต่ละรายการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีทุกรายการ คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนจุดฝึกอบรมที่ไม่ผ่านเกณฑ์ซึ่งมีเพียงจุดฝึกอบรมเดียว คือ จุดฝึกอบรมที่ 4 มีรายการที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี 9 รายการ คิดเป็นร้อยละ 75.00 และจากตารางจะเห็นว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เมื่อเทียบกับทุกจุดฝึกอบรม คือ รายการที่ 1 การเตรียมตัวของผู้ดำเนินการฝึกอบรม ของจุดฝึกอบรมที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่เมื่อเทียบกับทุกจุดฝึกอบรม คือ รายการที่ 7 การรักษาเวลา ในการดำเนินกิจกรรม ของจุดฝึกอบรมที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.45 ซึ่งอยู่ในระดับพอใช้

2.3 ผลการประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรม ขณะเข้ารับการฝึกอบรม

จากการสำรวจจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมในช่วงที่ 1 ปรากฏว่ามีจำนวน 331 คน มาลงทะเบียนตรงตามกำหนดเวลาและร่วมกิจกรรมเปิดและการปฐมนิเทศมีจำนวน 327 คน คิดเป็นร้อยละ 98.79 ของจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งหมด มาไม่ทันเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.21 แต่เมื่อถึงกิจกรรมการทดสอบความรู้ก่อนการฝึกอบรมมีผู้เข้าร่วม 331 คน คิดเป็นร้อยละ 100

เมื่อถึงการฝึกอบรมในช่วงที่ 3 ปรากฏว่ามีผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม 311 คน สาเหตุที่ผู้เข้ารับในการฝึกอบรมช่วงที่ 3 มีจำนวนลดลงเนื่องมาจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมขอเปลี่ยนจุดฝึกอบรม ไปราชการ ลาป่วย ลากิจ และลาออกจากราชการ ฉะนั้นจึงมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรมครบทั้ง 2 ครั้ง จำนวน 311 คน

การประเมินพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรม
แบ่งออกเป็น 5 ชุด คือ

ชุดที่ 1 การประเมินพฤติกรรมการศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง ของผู้
เข้ารับการฝึกอบรม เป็นกิจกรรมที่จัดในช่วงที่ 1 ของการฝึกอบรม ผลการประเมินแสดงใน
ตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง

รายการ	จุดฝึกอบรมที่ 1		จุดฝึกอบรมที่ 2		จุดฝึกอบรมที่ 3		จุดฝึกอบรมที่ 4		รวม 4 จุดฝึกอบรม	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. การแสดงความพอใจและสนใจ	3.91	0.30	3.64	0.50	3.91	0.30	3.91	0.31	3.84	0.37
2. การแสดงความคิดเห็นหรือรับ	3.82	0.40	3.64	0.50	3.82	0.40	3.73	0.47	3.75	0.43
3. การสนทนาและความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม	4.00	0.45	3.64	0.67	3.27	0.65	3.55	0.69	3.61	0.65
4. การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	3.82	0.60	3.55	0.52	3.45	0.69	3.55	0.52	3.59	0.58
5. การแสดงความคิดเห็น	3.73	0.47	3.18	0.60	3.36	0.50	3.64	0.50	3.48	0.54
6. เป็นไปตามเวลาที่กำหนด	4.00	0.63	3.91	0.83	4.36	0.67	3.64	0.67	3.91	0.76
7. มีความพร้อมในการร่วมกิจกรรม	3.91	0.54	3.64	0.50	3.91	0.54	3.55	0.52	3.75	0.53

จากตารางที่ 14 พฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้ง 4 จุดฝึกอบรม ในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี 6 รายการ จาก 7 รายการ คิดเป็นร้อยละ 85.71 ของจำนวนรายการทั้งหมด โดยเฉพาะในรายการที่ 6 เป็นไปตามเวลาที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 3.91 รองลงมาได้แก่ รายการที่ 1 การแสดงความพอใจและสนใจ มีค่าเฉลี่ย 3.84 ส่วนค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดคือ 3.48 ซึ่งอยู่ในระดับพอใช้อยู่ในรายการที่ 5 การแสดงความคิดเห็น ส่วนผู้เข้าร่วมในกิจกรรมนี้มีจำนวนเกินร้อยละ 80 ของจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งหมด ฉะนั้นพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง จึงผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (เกณฑ์คือ \bar{X} ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปอย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนรายการทั้งหมด และมีผู้เข้าร่วมในกิจกรรมร้อยละ 80 ขึ้นไป)

เมื่อแยกตามจุดฝึกอบรมปรากฏว่า จุดฝึกอบรมที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดมี 3 จุด ฝึกอบรม โดยเฉพาะในจุดฝึกอบรมที่ 1 และจุดฝึกอบรมที่ 4 เป็นจุดฝึกอบรมที่ในแต่ละ รายการมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับดีทุกรายการ คิด เป็นร้อยละ 100 ส่วนจุดฝึกอบรมที่ไม่ผ่าน เกณฑ์มีเพียงจุดฝึกอบรมเดียวคือ จุดฝึกอบรมที่ 3 มีรายการที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี 4 รายการ คิด เป็นร้อยละ 57.14 แต่ในจุดฝึกอบรมนี้มีรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เมื่อ เทียบกับทุก จุดฝึกอบรมคือ รายการที่ 6 เป็นไปตาม เวลาที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ส่วนรายการ ที่มีค่า เฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อ เทียบกับทุกจุดฝึกอบรมคือ รายการที่ 5 การแสดงความคิดเห็น ของ จุดฝึกอบรมที่ 2 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.18 ซึ่งอยู่ในระดับพอใช้

กิจกรรมนี้เป็นการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาด้วยตนเองจากหนังสือชุด ฝึกอบรม ซึ่งจากการสังเกตพบว่า กิจกรรมนี้เกือบทุกจุดฝึกอบรมจะใช้วิธีแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการ ฝึกอบรม เป็นกลุ่มย่อยในการปฏิบัติกิจกรรม และในกิจกรรมจะเปิด โอกาสให้ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมอภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกัน แต่ปรากฏว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ไม่กล้า แสดงความคิดเห็น บางครั้ง เวลาที่ใช้ในการอภิปรายแสดงความคิดเห็นมีน้อย เพราะผู้เข้า รับการฝึกอบรมใช้เวลาส่วนใหญ่ในการอ่านและทำแบบฝึกหัดมาก และใน เรื่องของขั้นตอนใน การอภิปรายภายในกลุ่มพบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอน เช่น การ เลือกประธาน เลขานุการ ผู้เสนอรายงาน ยังใช้วิธีเลือกเพราะความสนิทสนมและความ เป็นกันเองมากเกินไป

ชุดที่ 2 การประเมินพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในขณะที่เข้าร่วม กิจกรรมแรกพบ กิจกรรมยามเช้า กิจกรรมมาตามนัด กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมสร้าง เสริมคุณธรรม และกิจกรรมอำลา กิจกรรมเหล่านี้จัด ในช่วงที่ 1 และช่วงที่ 3 ของ การฝึกอบรม ผลการประเมินแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมแรกพบ กิจกรรมยามเช้า กิจกรรมมาตามนัด กิจกรรมบันทึกกิจกรรมประจำวัน เสริมคุณธรรม และกิจกรรมอาสา

รายการ	จุดฝึกอบรมที่ 1		จุดฝึกอบรมที่ 2		จุดฝึกอบรมที่ 3		จุดฝึกอบรมที่ 4		รวม 4 จุดฝึกอบรม	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. การแสดงความรักและสนใจ	3.86	0.36	3.77	0.60	3.60	0.63	4.27	0.73	3.88	0.62
2. การแสดงความรักหรือรัก	3.64	0.50	3.62	0.77	3.53	0.64	4.27	0.59	3.77	0.68
3. การสนทนาและความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม	3.71	0.83	3.85	0.69	3.67	0.72	3.60	0.51	3.70	0.67
4. การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	3.36	0.93	3.69	0.95	3.47	0.74	3.53	0.92	3.51	0.86
5. การแสดงความคิดเห็น	3.43	0.85	3.23	0.83	3.33	0.72	3.33	0.72	3.33	0.76
6. เป็นไปตามเวลาที่กำหนด	4.29	0.91	3.00	1.00	3.80	1.15	2.80	0.86	3.47	1.13
7. มีความร่าเริงในการร่วมกิจกรรม	3.93	0.73	3.92	0.76	3.67	0.72	3.67	0.72	3.79	0.72

จากตารางที่ 15 พฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้ง 4 จุดฝึกอบรม ในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมแรกพบ กิจกรรมยามเช้า กิจกรรมมาตามนัด กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรม และกิจกรรมอำลา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี 5 รายการ จาก 7 รายการ คิด เป็นร้อยละ 71.43 ของจำนวนรายการทั้งหมด พฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ 3.88 อยู่ในรายการที่ 1 การแสดงความพอใจและสนใจ รองลงมาได้แก่ รายการ ที่ 7 ความราบรื่นในการร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย 3.79 ส่วนค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับพอใช้ มี 2 รายการ คือ รายการที่ 5 การแสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 3.33$) และรายการที่ 6 เป็นไปตามเวลาที่กำหนด ($\bar{X} = 3.47$) ฉะนั้นพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวจึงไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ ถึงแม้ว่าจะมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละ กิจกรรม มีจำนวนร้อยละ 80 ขึ้นไปทุกกิจกรรม แต่เนื่องจากพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป มีไม่ถึงร้อยละ 80 ของจำนวนรายการทั้งหมด จึงทำให้ไม่ผ่าน เกณฑ์ที่กำหนดไว้

เมื่อแยกตามจุดฝึกอบรมปรากฏว่า ทั้ง 4 จุดฝึกอบรมไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด เพราะมีค่าเฉลี่ยในแต่ละรายการอยู่ในระดับดีเพียง 5 รายการ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 71.43 และจากตารางจะเห็นว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เมื่อเทียบกับทุกจุดฝึกอบรมคือรายการที่ 6 เป็นไปตามเวลาที่กำหนด ของจุดฝึกอบรมที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 แต่ในจุดฝึกอบรมที่ 4 รายการนี้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ 2.80

จากการสังเกตพบว่า กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นนี้มีจุดเด่นอยู่ที่ว่าเป็นกิจกรรม ที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งหมดได้มีโอกาสร่วมทำกิจกรรม ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด สนุกสนานเพลิดเพลิน และยังให้ข้อคิดต่าง ๆ ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมกล้าแสดงออกและมีความ สนับสนุนกับเพื่อนสมาชิกคนอื่น ๆ มากยิ่งขึ้น แต่ในบางจุดฝึกอบรมกิจกรรมบางกิจกรรมมีจุด ด้อยเกิดขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากกิจกรรมที่ผู้ดำเนินกิจกรรมนำมาจัดให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมปฏิบัติ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่มีความรู้สึกที่ไม่อยากทำ แต่ก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ แทนที่จะ คลายเครียดกลับสร้างความเครียดให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม และจากกิจกรรมสร้างเสริม คุณธรรม ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมที่จะส่งผลต่อจิตใจ ความรู้สึกทางด้านคุณธรรมของผู้เข้ารับ การฝึกอบรมได้เป็นอย่างดี ปรากฏว่า ในบางจุดฝึกอบรมผู้ดำเนินการฝึกอบรมไม่สามารถ หุดโน้มน้าวหรือกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ตระหนักถึงคุณธรรมต่าง ๆ ได้

ชุดที่ 3 การประเมินพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในขณะที่เข้าร่วม
กิจกรรมสรุปและรายงานผลการศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง ซึ่งจัดในช่วงที่ 1 ของการฝึกอบรม
และกิจกรรมประเมินผล ซึ่งจัดในช่วงที่ 1 และช่วงที่ 3 ของการฝึกอบรม ผลการประเมิน
แสดงในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในขณะเข้าร่วมกิจกรรมสรุปและรายงานผลการศึกษา
 ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง และกิจกรรมประเภท เป็นผล

รายการ	จุดฝึกอบรมที่ 1		จุดฝึกอบรมที่ 2		จุดฝึกอบรมที่ 3		จุดฝึกอบรมที่ 4		รวม 4 จุดฝึกอบรม	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. การแสดงความรักและสนใจ	3.77	0.73	3.56	0.53	3.50	0.71	3.58	0.67	3.61	0.65
2. การแสดงความคิดริเริ่ม	3.54	0.78	3.44	0.53	3.40	0.70	3.50	0.52	3.48	0.62
3. เป็นไปตามกำหนดเวลา	4.15	0.80	3.67	0.87	4.40	0.97	3.25	1.06	3.86	0.99
4. มีความรอบรู้ในการร่วมกิจกรรม	3.85	0.80	3.67	0.50	3.60	0.84	3.83	0.58	3.75	0.68

จากตารางที่ 16 พฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้ง 4 จุดฝึกอบรม ในขณะเข้าร่วมกิจกรรมสรุปและรายงานผลการศึกษา
 ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง และกิจกรรมประเภท เป็นผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี 3 รายการ จาก 4 รายการ คิดเป็นร้อยละ 75.00 ของจำนวน
 รายการทั้งหมด พฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 3.86 อยู่ในรายการที่ 3 เป็นไปตามกำหนดเวลา รองลงมาได้แก่ รายการที่ 4 มีความรอบรู้
 ในการร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย 3.75 ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ 3.48 ซึ่งอยู่ในระดับพอใช้ อยู่ในรายการที่ 2 การแสดงความคิดริเริ่ม
 ฉะนั้นพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในขณะเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวจึงไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ ถึงแม้จะมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกิจกรรม
 ร้อยละ 80 ขึ้นไปทุกกิจกรรม แต่เนื่องจากพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป มีไม่ถึงร้อยละ 80 ของจำนวนรายการทั้งหมด จึงทำให้ไม่
 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมชมภาพทัศนและภาพเคลื่อนไหว

รายการ	จุดฝึกอบรมที่ 1		จุดฝึกอบรมที่ 2		จุดฝึกอบรมที่ 3		จุดฝึกอบรมที่ 4		รวม 4 จุดฝึกอบรม	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. การแสดงความรักและสนใจ	3.80	0.42	3.80	0.42	3.60	0.74	4.43	0.53	3.83	0.61
2. การแสดงความรักหรือรัก	3.80	0.42	3.70	0.48	3.53	0.64	4.00	0.58	3.71	0.55
3. เป็นไปตามกำหนดเวลา	4.50	0.71	3.50	0.97	3.53	1.25	3.29	1.25	3.71	1.12
4. มีความรอบรู้ในการร่วมกิจกรรม	3.90	0.74	3.60	0.97	3.53	0.52	3.86	0.69	3.69	0.71

จากตารางที่ 17 พฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้ง 4 จุดฝึกอบรม ในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมชมภาพทัศน และภาพเคลื่อนไหว เฉลี่ยอยู่ในระดับดีทุกรายการ คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนรายการทั้งหมด พฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 3.83 อยู่ในรายการที่ 1 การแสดงความรักและสนใจ ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ 3.69 อยู่ในรายการที่ 4 ความรอบรู้ในการร่วมกิจกรรม ส่วนผู้เข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าว มีจำนวนเกินร้อยละ 80 ของจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งหมด ฉะนั้นพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว จึงผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (เกณฑ์คือ \bar{X} ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป อย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนรายการทั้งหมด และมีผู้เข้าร่วมในกิจกรรมร้อยละ 80 ขึ้นไป)

เมื่อแยกตามจุดฝึกอบรมปรากฏว่า จุดฝึกอบรมที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดมี 3 จุด ฝึกอบรม โดยมีค่าเฉลี่ยในแต่ละรายการอยู่ในระดับดีทุกรายการ ทั้ง 3 จุดฝึกอบรม ส่วน จุดฝึกอบรมที่ไม่ผ่านเกณฑ์คือจุดฝึกอบรมที่ 4 เนื่องจากมีรายการที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี 3 รายการ คิดเป็นร้อยละ 75.00 โดยเฉพาะในรายการที่ 3 เป็นไปตามกำหนดเวลาของ จุดฝึกอบรมนี้มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ 3.29 ซึ่งอยู่ในระดับพอใช้ แต่ในจุดฝึกอบรมที่ 1 รายการ นี้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 4.50 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก

จากการสังเกตพฤติกรรมชมภาพทัศน์และภาพเคลื่อนไหวว่า ความสนใจของ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อกิจกรรมดังกล่าวจะลดลงเมื่อกิจกรรมเหล่านี้จัดอยู่ในช่วงบ่ายของ การฝึกอบรม ซึ่งอาจมีสาเหตุจากการชมภาพที่ไม่ค่อยชัดเจน หรืออาจเป็นเพราะอากาศ ช่วงที่อบรมร้อนมาก และในบางจุดฝึกอบรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่ได้ชมภาพทัศน์หรือภาพเคลื่อนไหว ตามที่กำหนดไว้ในตาราง ซึ่งสาเหตุมาจากความขัดข้องทางไฟฟ้าหรือไม่ก็จากความขัดข้องทาง การฉาย ซึ่งได้แก่ เครื่องฉายขัดข้อง เป็นต้น ทำให้ผู้ดำเนินการต้องตัดกิจกรรมดังกล่าว บางกิจกรรมออกไปหรือจัดกิจกรรมอื่น เข้ามาแทน

ชุดที่ 5 การประเมินพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในขณะที่เข้าร่วม กิจกรรมรายงานผลการปฏิบัติจากชุดฝึกอบรม กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่จัดต่อเนื่องจากช่วงที่ 1 เป็นการศึกษาศูฝึกอบรมด้วยตนเอง และช่วงที่ 2 เป็นการนำชุดฝึกอบรมด้วยตนเองไป ปฏิบัติที่โรงเรียน ส่วนในช่วงที่ 3 จะเป็นการรายงานผลจากการฝึกปฏิบัติจากชุดฝึกอบรม ผลการประเมินพฤติกรรมแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในขณะเข้าร่วมกิจกรรมรายงานผลการฝึกอบรม

จากชุดฝึกอบรม

รายการ	จุดฝึกอบรมที่ 1		จุดฝึกอบรมที่ 2		จุดฝึกอบรมที่ 3		จุดฝึกอบรมที่ 4		รวม 4 จุดฝึกอบรม	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. การเตรียมตัวของผู้รายงาน	3.83	0.75	3.56	0.53	3.57	0.53	3.63	0.52	3.63	0.55
2. ความตั้งใจของผู้ฟัง	3.33	0.52	3.00	0.50	3.00	0.58	3.00	0.76	3.07	0.57
3. เนื้อหาที่รายงานตรงประเด็นที่ต้องการ	3.83	0.41	3.67	0.50	3.71	0.76	3.75	0.46	3.73	0.51
4. เป็นไปตามกำหนดเวลา	4.50	0.84	3.11	0.78	3.29	0.76	3.63	0.52	3.27	0.96
5. มีความราบรื่นในการร่วมกิจกรรม	3.67	0.52	3.67	0.50	3.57	0.53	3.38	0.52	3.57	0.50

ตารางที่ 18 พฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้ง 4 จุดฝึกอบรม ในขณะเข้าร่วมกิจกรรมรายงานผลการฝึกปฏิบัติจากชุดฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี 3 รายการ จาก 5 รายการ คิดเป็นร้อยละ 60 ของจำนวนรายการทั้งหมด พฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 3.73 อยู่ในรายการที่ 3 เนื้อหาที่รายงานตรงประเด็นที่ต้องการให้ฝึกปฏิบัติ รองลงมาได้แก่ รายการที่ 1 การเตรียมตัวของผู้รายงาน มีค่าเฉลี่ย 3.63 ส่วน พฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ 3.07 อยู่ในรายการที่ 2 ความตั้งใจของผู้ฟัง รองลงมาได้แก่ รายการที่ 4 เป็นไปตามกำหนดเวลา มีค่าเฉลี่ย 3.27 ทั้ง 2 รายการมีพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ ฉะนั้นพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในขณะเข้าร่วมกิจกรรมรายงานผลการฝึกปฏิบัติจากชุดฝึกอบรม จึงอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ ถึงแม้ว่าจะมีผู้เข้าร่วมในกิจกรรมมีจำนวนร้อยละ 80 ขึ้นไป แต่เนื่องจากพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป มีไม่ถึงร้อยละ 80 ของจำนวนรายการทั้งหมด จึงไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

เมื่อแยกตามจุดฝึกอบรมปรากฏว่า จุดฝึกอบรมที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดมีเพียงจุดฝึกอบรมเดียวคือ จุดฝึกอบรมที่ 1 ซึ่งในแต่ละรายการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี 4 รายการ คิดเป็นร้อยละ 80.00 ส่วนจุดฝึกอบรมที่ไม่ผ่านเกณฑ์อีก 3 จุดฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยในแต่ละรายการอยู่ในระดับดี 3 รายการ คิดเป็นร้อยละ 60.00 ทั้ง 3 จุดฝึกอบรม และจากตารางจะเห็นว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดจากทุกจุดฝึกอบรมคือ รายการที่ 4 เป็นไปตามกำหนดเวลา ของจุดฝึกอบรมที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ รายการที่ 2 ความตั้งใจของผู้ฟัง ของจุดฝึกอบรมที่ 2, 3 และ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 ซึ่งอยู่ในระดับพอใช้ทั้ง 3 จุดฝึกอบรม

จากการสังเกต เห็นว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ได้นำชุดฝึกอบรมไปปฏิบัติ การรายงานผลทุกจุดฝึกอบรม จะใช้การแบ่งกลุ่มให้ร่วมอภิปรายกันก่อนในหัวข้อที่กำหนดไว้ในบัตรงาน ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติจากชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หัวข้อที่กำหนดให้บางจุดฝึกอบรมให้หัวข้อเดียวกันทุกกลุ่ม แต่บางจุดฝึกอบรมก็ให้หัวข้อไม่เหมือนกันในแต่ละกลุ่ม จากการสังเกตพบว่า การให้หัวข้อไม่เหมือนกันในแต่ละกลุ่ม เวลาออกมารายงานผลปรากฏว่าผู้ฟังมีความสนใจมากกว่าการออกมารายงานในหัวข้อเดียวกันหมดทุกกลุ่ม

2.4 ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้ดำเนินการฝึกอบรม ต่อการดำเนินการฝึกอบรม ซึ่งแสดงในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิด เห็นผู้ค้ำเนินการฝึกอบรมเกี่ยวกับการฝึกอบรม

รายการ	จุดฝึกอบรมที่ 1		จุดฝึกอบรมที่ 2		จุดฝึกอบรมที่ 3		จุดฝึกอบรมที่ 4		รวม 4 จุดฝึกอบรม	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเหมาะสม	4.80	0.45	4.40	0.55	4.40	0.55	4.00	0.82	4.42	0.61
2. คณะผู้ค้ำเนินการฝึกอบรมให้ความเป็น กันเองกับผู้ใช้รับการฝึกอบรม	4.40	0.55	4.60	0.55	4.40	0.55	4.75	0.50	4.53	0.51
3. บรรยายภาคของการฝึกอบรมมีความ เหมาะสม	3.00	0.84	4.80	0.45	3.80	0.45	3.50	0.58	3.84	0.83
4. ทำนพอใจในการใช้เทคนิคการเร้า ความสนใจ	3.60	0.55	4.40	0.55	4.40	0.55	3.25	0.96	3.95	0.78
5. คณะผู้ค้ำเนินการฝึกอบรมได้อำนวย ความสะดวกแก่ผู้ใช้รับการฝึกอบรม	4.60	0.55	4.60	0.55	4.40	0.55	3.75	0.50	4.37	0.60
6. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความศรัทธาต่อ คณะผู้ค้ำเนินการฝึกอบรม	3.40	0.55	4.40	0.89	3.40	0.55	3.25	0.50	3.63	0.76
7. ทำนขอวิธีกรฝึกอบรมแบบนี้	4.80	0.45	4.80	0.45	4.00	0.71	4.25	0.50	4.47	0.61
8. ความสอดคล้องของวิธีการและวัสดุ ประสงค์การฝึกอบรม	4.20	0.45	4.60	0.55	4.20	0.45	3.75	0.50	4.21	0.54
9. โครงการฝึกอบรมครั้งนี้สามารถแก้ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนได้	4.60	0.55	4.20	0.45	4.20	0.84	3.50	0.58	4.16	0.69
10. กิจกรรมสอดแทรกระหว่างการฝึกอบรม มีความเหมาะสมและน่าสนใจ	4.00	0.00	4.80	0.45	4.40	0.55	4.00	0.00	4.32	0.48

ตารางที่ 19 (ต่อ)

รายการ	จุดฝึกอบรมที่ 1		จุดฝึกอบรมที่ 2		จุดฝึกอบรมที่ 3		จุดฝึกอบรมที่ 4		รวม 4 จุดฝึกอบรม	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
11. การฝึกอบรมแบบนี้ให้ความรู้และ ประโยชน์แก่ท่าน	4.20	0.45	4.60	0.55	4.40	0.55	4.25	0.50	4.37	0.50
12. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมการฝึกอบรม	4.00	0.71	4.80	0.45	4.40	0.55	4.00	0.82	4.32	0.67
13. ขั้นตอนของการฝึกอบรมมีความต่อเนื่อง และสอดคล้อง	4.00	0.00	4.60	0.55	4.00	0.71	3.50	0.58	4.05	0.62
14. เวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความ เหมาะสม	3.80	0.45	4.40	0.89	3.40	0.55	3.75	0.96	3.84	0.76
15. เนื้อหาในชุดฝึกอบรมได้สอดแทรก คุณธรรมและแนวคิดที่เป็นประโยชน์	4.20	0.45	4.40	0.89	4.60	0.55	4.25	0.50	4.47	0.51
16. เนื้อหาและภาพประกอบของชุดฝึกอบรม แต่ละเล่มน่าสนใจ	4.40	0.55	4.60	0.55	4.60	0.55	3.75	0.50	4.37	0.60
17. การจัดฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านตระหนัก ในหน้าที่และความรับผิดชอบมากขึ้น	4.40	0.55	4.60	0.55	4.60	0.55	4.25	0.50	4.42	0.51
18. สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมมีคุณภาพดี	3.80	0.45	4.60	0.55	3.60	0.55	4.00	0.82	4.00	0.67
19. สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมมีจำนวน เหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม	4.20	0.45	4.40	0.89	4.00	0.71	4.00	0.82	4.16	0.69
20. สถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความ เหมาะสม	3.20	0.45	4.60	0.55	2.80	0.45	3.25	0.50	3.47	0.84

ตารางที่ 19 (ต่อ)

รายการ	จุดฝึกอบรมที่ 1		จุดฝึกอบรมที่ 2		จุดฝึกอบรมที่ 3		จุดฝึกอบรมที่ 4		รวม 4 จุดฝึกอบรม	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
21. คณะผู้ดำเนินงานฝึกอบรมได้ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือกัน	4.60	0.55	4.80	0.45	4.40	0.55	3.75	0.50	4.58	0.51
22. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความร่วมมือกับผู้ดำเนินงานฝึกอบรม	3.60	0.55	4.00	0.00	4.00	0.00	4.50	0.58	3.84	0.37
23. งบประมาณในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	3.00	0.71	2.40	0.55	2.20	0.45	3.00	1.15	2.63	0.76
24. การฝึกอบรมครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากหน่วยงานต้นสังกัด	3.40	0.55	4.00	1.00	3.60	0.89	3.50	0.58	3.63	0.76
25. การฝึกอบรมครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานอื่น	2.80	1.10	4.00	0.41	3.40	1.40	3.50	0.58	3.42	1.12
26. ท่านมีความพอใจในผลของการจัดฝึกอบรมในครั้งนี้	4.00	1.22	4.60	0.58	4.00	1.00	3.50	0.58	4.05	0.91

จากตารางที่ 19 ความคิดเห็นของผู้ดำเนินการฝึกอบรมทั้ง 4 จุดฝึกอบรม ที่มีต่อการฝึกอบรมครตามโครงการ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ระดับมากขึ้นไป 23 รายการ จาก 26 รายการ คิดเป็นร้อยละ 88.46 ของจำนวนรายการทั้งหมด ค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นที่อยู่ในระดับมากที่สุดมี 2 รายการ คือ รายการที่ 2 ความเป็นกันเองระหว่างผู้ดำเนินการฝึกอบรมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ย 4.53 และรายการที่ 21 ความร่วมมือและช่วยเหลือกันระหว่างผู้ดำเนินการด้วยกันเอง มีค่าเฉลี่ย 4.58 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยสูงที่สุดจากทุกรายการ ส่วนค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับปานกลางมี 3 รายการ คือ รายการที่ 20, 23 และ 25 โดยเฉพาะในรายการที่ 23 งบประมาณในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ 2.63

เมื่อแยกตามจุดฝึกอบรมปรากฏว่า จุดฝึกอบรมที่มีค่าเฉลี่ยในแต่ละรายการอยู่ในระดับมากขึ้นไป มีจำนวนมากที่สุดคือ 25 รายการ คิดเป็นร้อยละ 96.15 ได้แก่ จุดฝึกอบรมที่ 2 รองลงมาได้แก่ จุดฝึกอบรมที่ 4 มีจำนวน 22 รายการ คิดเป็นร้อยละ 84.63 อันดับที่ 3 ได้แก่ จุดฝึกอบรมที่ 3 มีจำนวน 21 รายการ คิดเป็นร้อยละ 80.77 และในจุดฝึกอบรมนี้มีรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับทุกจุดฝึกอบรมคือ รายการที่ 23 งบประมาณในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.20 ซึ่งอยู่ในระดับน้อย และจุดฝึกอบรมที่มีค่าเฉลี่ยในแต่ละรายการอยู่ในระดับมากขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุดคือ 20 รายการ คิดเป็นร้อยละ 76.92 ได้แก่ จุดฝึกอบรมที่ 1

นอกจากนี้ผู้ดำเนินการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ซึ่งได้แก่

1. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมบางจุดฝึกอบรมเห็นว่า จำนวนผู้ดำเนินการฝึกอบรมมีน้อยเกินไป และต้องจัดฝึกอบรมหลายจุดฝึกอบรม เมื่อเวลาผู้ดำเนินการต้องไปราชการที่อื่นหรือป่วย ทำให้ผู้ดำเนินการฝึกอบรมลดลง
2. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมบางท่านมีความไม่มั่นใจว่าการฝึกอบรมในครั้งนี้จะช่วยกระตุ้นคุณธรรมให้เกิดขึ้นในตัวผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้
3. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมบางท่านได้ให้ข้อเสนอแนะว่า หลังจากเสร็จการฝึกอบรมในช่วงที่ 1 แล้ว ผู้ดำเนินการฝึกอบรมแต่ละอำเภอควรมีการประชุมปรึกษา

ปัญหาและหาทางปรับปรุงแก้ไขการฝึกอบรมให้ดีขึ้น ในการฝึกอบรมในครั้งต่อไป

ส่วนที่ 3 ผลการประเมินผลการฝึกอบรมตามโครงการทั้ง 4 จุดฝึกอบรม แบ่ง
ออกเป็น 2 ด้าน คือ

3.1 การประเมินผลการฝึกอบรม ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็น
และความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ที่มีต่อการดำเนินการฝึกอบรม ทั้งช่วงที่ 1 และ
ช่วงที่ 3 ผลของการประเมินแสดงในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ย และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิด เห็นและความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมที่มีต่อการค่าเป็นกาาร

ฝึกอบรม

รายการ	จุดฝึกอบรมที่ 1		จุดฝึกอบรมที่ 2		จุดฝึกอบรมที่ 3		จุดฝึกอบรมที่ 4		รวม 4 จุดฝึกอบรม	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. ผู้ค่าเป็นกาารฝึกอบรมสามารถสร้างบรรยากาศในการฝึกอบรมได้ดี	3.96	0.56	3.82	0.54	4.16	0.49	3.83	0.64	3.94	0.57
2. ผู้ค่าเป็นกาารฝึกอบรม เป็นกันเองกับท่าน	4.38	0.63	4.18	0.71	4.28	0.57	4.42	0.60	4.29	0.65
3. ผู้ค่าเป็นกาารฝึกอบรมอธิบายความสะดวกแก่ท่าน	3.89	0.64	4.02	0.58	4.05	0.53	3.94	0.63	3.98	0.59
4. ผู้ค่าเป็นกาารฝึกอบรมอธิบายได้ชัดเจนเข้าใจง่าย	3.76	0.72	3.71	0.61	3.96	0.49	3.66	0.64	3.78	0.63
5. ผู้ค่าเป็นกาารฝึกอบรมสามารถจัดกิจกรรมได้ราบรื่น	4.00	0.76	3.87	0.60	4.23	0.59	3.60	0.53	3.94	0.66
6. ท่านมีความศรัทธาต่อผู้ค่าเป็นกาารฝึกอบรม	3.72	0.69	3.78	0.62	4.05	0.61	3.77	0.63	3.83	0.64
7. เนื้อหาสาระในชุดฝึกอบรมสอดแทรกคุณธรรมให้แนวคิดที่เป็นประโยชน์	4.17	0.60	4.09	0.60	4.34	0.61	3.87	0.70	4.14	0.64
8. ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาสาระกิจกรรมและแบบฝึกปฏิบัติในชุดฝึกอบรมมีความเหมาะสม	3.64	0.63	3.90	0.64	4.10	0.49	3.98	0.66	3.90	0.63

ตารางที่ 20 (ต่อ)

รายการ	จุดฝึกอบรมที่ 1		จุดฝึกอบรมที่ 2		จุดฝึกอบรมที่ 3		จุดฝึกอบรมที่ 4		รวม 4 จุดฝึกอบรม	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
9. ชุดฝึกอบรม เทปโทรทัศน์ สไลด์และแผ่นโปร่งใสน่าสนใจ	3.54	0.60	3.70	0.73	3.78	0.63	3.42	0.76	3.64	0.69
10. ชุดฝึกอบรม เทปโทรทัศน์ และแผ่นโปร่งใสจำนวนมากเพียงพอสำหรับผู้เข้ารับการศึกษา	3.63	0.81	3.58	0.77	3.80	0.66	3.47	0.82	3.63	0.77
11. เวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	3.46	0.88	3.57	0.72	3.70	0.66	3.42	0.66	3.55	0.75
12. สถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	3.24	0.75	4.13	0.77	3.47	0.65	3.17	0.82	3.60	0.84
13. ขั้นตอนในการฝึกอบรมมีความต่อเนื่องสอดคล้องกัน	3.71	0.65	3.79	0.55	4.05	0.45	3.60	0.59	3.80	0.58
14. ท่านพอใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมแรกพบ	3.74	0.67	3.79	0.72	3.99	0.61	3.68	0.67	3.80	0.69
15. ท่านพอใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมยามเช้า	3.65	0.60	3.78	0.71	4.05	0.59	3.75	0.67	3.81	0.67
16. ท่านพอใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมนัดพบทางการ	3.79	0.60	3.82	0.79	4.04	0.58	4.06	0.63	3.91	0.68
17. ท่านพอใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรม	3.92	0.55	3.99	0.65	4.18	0.57	4.00	0.58	4.02	0.60

ตารางที่ 20 (ต่อ)

รายการ	จุดฝึกอบรมที่ 1		จุดฝึกอบรมที่ 2		จุดฝึกอบรมที่ 3		จุดฝึกอบรมที่ 4		รวม 4 จุดฝึกอบรม	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
18. ท่านพอใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอำลา	3.57	0.68	3.52	0.79	3.96	0.63	3.75	0.67	3.68	0.73
19. ท่านพอใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมศึกษาชุดฝึกอบรม	3.82	0.61	3.81	0.60	4.15	0.55	3.87	0.62	3.91	0.61
20. ท่านพอใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมชมภาพทัศน์ ภาพเคลื่อนไหว	3.72	0.65	3.82	0.61	3.97	0.59	3.77	0.79	3.83	0.65
21. ท่านพอใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมสอดแทรกต่าง ๆ	3.78	0.71	3.78	0.67	4.11	0.57	4.08	0.70	3.91	0.68
22. ท่านมีความสุขขณะศึกษาชุดฝึกอบรม	3.42	0.64	3.53	0.71	3.71	0.70	3.55	0.69	3.55	0.70
23. ท่านชอบวิธีการฝึกอบรมแบบนี้	3.44	0.86	3.72	0.76	4.00	0.57	3.64	0.83	3.71	0.78
24. ท่านทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมครั้งนี้	3.90	0.53	4.08	0.51	4.20	0.54	3.98	0.57	4.05	0.54
25. การฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น	4.03	0.62	4.13	0.61	4.38	0.58	4.25	0.51	4.19	0.60
26. การฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับกรเรียนการสอนเพิ่มขึ้น	4.15	0.64	4.16	0.51	4.35	0.53	4.25	0.55	4.22	0.56
27. การฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านเกิดเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอน	4.03	0.55	4.14	0.50	4.38	0.51	4.15	0.45	4.18	0.52

ตารางที่ 20 (ต่อ)

รายการ	จุดฝีกอบรมที่ 1		จุดฝีกอบรมที่ 2		จุดฝีกอบรมที่ 3		จุดฝีกอบรมที่ 4		รวม 4 จุดฝีกอบรม	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
28. การฝีกอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านเกิดความคิดว่า จะปรับปรุงการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพ	4.08	0.62	4.16	0.55	4.43	0.50	4.23	0.50	4.22	0.56
29. การฝีกอบรมครั้งนี้จะช่วยแก้ปัญหาการ จัดการเรียนการสอนได้	3.99	0.61	3.98	0.58	4.22	0.59	4.09	0.59	4.06	0.60
30. ถ้ามีการจัดการฝีกอบรมแบบนี้อีก ท่าน จะแนะนำให้เพื่อนครูที่ยังไม่เคยอบรม มาเข้ารับการอบรม	3.81	0.74	3.93	0.69	4.27	0.61	3.94	0.60	3.99	0.68

จากตารางที่ 20 ความคิด เห็นและความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทั้ง 4 จุดฝึกอบรมที่มีต่อการดำเนินการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกรายการ คิด เป็นร้อยละ 100 ของจำนวนรายการทั้งหมด ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (เกณฑ์คือ \bar{X} ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป อย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนรายการทั้งหมด) รายการที่มีค่าเฉลี่ย สูงที่สุดคือ 4.29 อยู่ในรายการที่ 2 เป็นความคิด เห็นเกี่ยวกับผู้ดำเนินการฝึกอบรม ด้าน ความเป็นกันเองกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม รองลงมาได้แก่ รายการที่ 26 การฝึกอบรมครั้งนี้ ทำให้ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น และรายการที่ 28 ท่านเกิดความคิด ว่าจะปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ทั้ง 2 รายการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ส่วนค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดคือ 3.55 มี 2 รายการ คือ รายการที่ 11 เป็นความคิด เห็นเกี่ยวกับ เวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม และรายการที่ 22 ท่านมีความสุขขณะศึกษา ชุดฝึกอบรม

เมื่อแยกตามจุดฝึกอบรมปรากฏว่า ทุกจุดฝึกอบรมผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะในจุดฝึกอบรมที่ 2 ซึ่งแต่ละรายการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกรายการ รอง ลงมาได้แก่ จุดฝึกอบรมที่ 3 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 29 รายการ คิดเป็นร้อยละ 96.67 และในจุดฝึกอบรมนี้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เมื่อเทียบกับทุกจุดฝึกอบรม คือรายการที่ 28 การฝึกอบรม ครั้งนี้ทำให้ท่านเกิดความคิดว่าจะปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ รายการที่ 12 ความเหมาะสมของสถานที่ที่ใช้ใน การฝึกอบรม ของจุดฝึกอบรมที่ 4 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.17 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

นอกจากนี้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้แสดงความคิดเห็นและมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการฝึกอบรมในครั้งนี้ ได้แก่

1. เวลา ควรรักษาเวลาให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในตารางการฝึกอบรม และควรกำหนดเวลาที่แน่นอนที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การศึกษาชุดฝึกอบรม การรายงานผลการปฏิบัติจากชุดฝึกอบรม

2. ระยะเวลาที่ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปปฏิบัติจากชุดฝึกอบรม ในช่วง ที่ 2 ควรให้มีระยะเวลานานกว่านี้ เนื่องจากมีงานด้านอื่นที่ไม่ใช่งานสอนมาก ทำให้ไม่ สามารถทำกิจกรรมที่ให้ปฏิบัติได้ทัน และระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมช่วงที่ 1 และช่วงที่ 3 น้อยไป

3. การฝึกอบรมครั้งนี้ให้ความ สำคัญกับคะแนนการทดสอบหลังการฝึกอบรม มากทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมกลัวและ เครียด ทำให้เกิดการปฏิบัติในทางไม่ดี เกี่ยวกับการสอบ

4. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางท่านมีความ เห็นว่าการฝึกอบรมในลักษณะนี้ให้ ประโยชน์ไม่คุ้มค่างบประมาณ โดยเฉพาะงบประมาณการจัดทำหนังสือชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง

5. การจัดฝึกอบรม ในช่วงนี้มีปัญหา เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศที่ร้อนมาก ทำให้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอดอึด โดยเฉพาะถ้าสถานที่ฝึกอบรมนั้นแคบ และไม่มีเครื่องปรับอากาศ ปรุพยายาลไว้

6. บางจุดฝึกอบรม เห็นว่ามีผู้ดำเนินการฝึกอบรมจำนวนน้อยเกินไป ผู้ ดำเนินการฝึกอบรมบางคนวางตัวไม่เป็นกันเองกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม หน้าตาไม่ยิ้มแย้ม แจ่มใส มีการดูหรือว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในบางจุดฝึกอบรมผู้ดำเนินการฝึกอบรมก้าวก่าย หน้าทีซึ่งกันและกันทำให้เกิดความสับสน

7. กิจกรรมบางกิจกรรม เช่น การร้องเพลงประกอบท่าทาง บางจุด ฝึกอบรมนำมาปฏิบัติบ่อยครั้งทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเบื่อ บางทีเนื้อ เพลงที่ร้องเป็นลักษณะ มองได้ 2 ด้านทั้งด้านบวกและด้านลบ ซึ่งไม่สมควรนำมาร้อง และในการปฏิบัติกิจกรรม ถ้าสามารถให้ผู้บริหารเข้าร่วมปฏิบัติ เป็นแกนนำจะเป็นการดีมาก

8. การฝึกอบรม ควรจัดฝึกอบรม เป็นประจำอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง เพื่อ กระตุ้นครูและนำไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน และควรจัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับ เรื่องอื่น ด้วย เช่น เกี่ยวกับวิธีสอนเด็กที่มีปัญหา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด เห็นระหว่างเพื่อนครู หรือเกี่ยวกับวิธีการสอนแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะ ส่วนการจัดฝึกอบรมนั้นควรจัดในช่วงปิดภาค เรียน เทอมปลาย จะได้ไม่เสียเวลาเรียนของนักเรียนและสามารถนำไปใช้ได้ทันทีในช่วง เปิดเรียน และหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมควรมีการติดตามผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

3.2 การประเมินผลการฝึกอบรม ที่ได้จากการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม รายละเอียดดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมในแต่ละจุดฝึกอบรม

จุดฝึกอบรมที่	N	ก่อนการฝึกอบรม		หลังการฝึกอบรม		t
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	72	31.82	5.25	52.18	3.53	28.92*
2	107	32.36	4.41	52.76	4.00	34.22*
3	79	33.04	7.17	47.59	4.90	18.93*
4	53	35.23	5.48	47.70	6.27	14.53*
รวม	311	32.99	5.45	50.45	5.11	42.24*

$$*P < .05 \quad [.05t_{\alpha} = 1.65]$$

จากตารางที่ 21 แสดงว่าผู้เข้ารับการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมครบทั้ง 2 ครั้ง มีจำนวน 311 คน และผลของการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการฝึกอบรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีผลการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาการเพิ่มของคะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมพบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นจากคะแนนเฉลี่ยก่อนการฝึกอบรมอยู่ 17.46 คิดเป็นร้อยละ 29.10 ของคะแนนเต็ม ซึ่งถือว่าผลการประเมินการฝึกอบรมที่ได้จากการทดสอบเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (เกณฑ์คือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบหลังการฝึกอบรมมากกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 15 ของคะแนนเต็ม)

และจากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า หลังการฝึกอบรมผู้เข้ารับการอบรมมีคะแนนเพิ่มขึ้น 309 คน คิดเป็นร้อยละ 99.36 โดยที่มีคะแนนเพิ่มสูงที่สุด 38 คะแนน ส่วนผู้เข้ารับการอบรมที่มีคะแนนเท่าเดิมและลดลงมีอย่างละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.32

เมื่อแยกจุดฝึกอบรมจะเห็นว่าทุกจุดฝึกอบรม ผลการเรียนรู้หลังการฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จุดฝึกอบรมที่ 2 เป็นจุดฝึกอบรมที่มีคะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรม เพิ่มขึ้นจากคะแนนเฉลี่ยก่อนการฝึกอบรมมากที่สุดคือ 20.40 คิดเป็นร้อยละ 34 ของคะแนนเต็ม และจากข้อมูลจะพบว่า จาก 3 จุดฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนเพิ่มขึ้นจากเดิมทุกคน

ส่วนที่ 4 ผลการประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูภายหลังการฝึกอบรมตามโครงการไปแล้ว 4 เดือน มีตัวอย่างประชากรจำนวน 24 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการประเมิน แบ่งออกเป็น 3 วิธี คือ

1. การสังเกตการสอนของครูประจำชั้น โดยใช้แบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ภายหลังการฝึกอบรม
2. การตอบแบบสอบถามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ภายหลังการฝึกอบรม
3. การสัมภาษณ์นักเรียนในชั้นของครูประจำชั้น ห้องเรียนละ 5 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ภายหลังการฝึกอบรม

ผลของการประเมินแสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของครูที่ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ภายหลังการฝึกอบรม โดยแยกตามประเภทของการเก็บรวบรวมข้อมูล

กิจกรรมการเรียนการสอน	การสังเกต		การสอบถาม		การสัมภาษณ์	
	จำนวน (N=24)	ร้อยละ	จำนวน (N=24)	ร้อยละ	จำนวน (N=24)	ร้อยละ
1. สนทนายามเข้าหรือกิจกรรม						
เตรียมนักเรียนก่อนเข้าเรียน	8	33.33	24	100	24	100
2. เตรียมความพร้อมนักเรียน	12	50.00	24	100	21	87.50
3. จัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน	23	95.83	24	100	21	87.50

ตารางที่ 22 (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนการสอน	การสังเกต		การสอบถาม		การสัมภาษณ์	
	จำนวน (N=24)	ร้อยละ	จำนวน (N=24)	ร้อยละ	จำนวน (N=24)	ร้อยละ
4. เล่าเรื่อง เล่านิทาน เล่า						
เหตุการณ์	18	75.00	23	95.83	24	100
5. เล่าข่าวและ เหตุการณ์	6	25.00	24	100	23	95.83
6. ใช้สื่อประกอบการสอน	23	95.83	24	100	24	100
7. ใช้เพลงประกอบการสอน	18	75.00	23	95.83	23	95.83
8. ใช้เกมประกอบการสอน	10	41.67	24	100	22	91.67
9. สาธิต	10	41.67	24	100	24	100
10. ทดลอง	12	50.00	22	91.67	24	100
11. แสดงบทบาทสมมติ	9	37.50	23	95.83	20	83.33
12. สถานการณ์จำลอง	2	8.33	21	87.50	7	29.17
13. แสดงละคร	1	4.17	17	70.83	7	29.17
14. กรณีตัวอย่าง	8	33.33	22	91.67	21	87.50
15. บรรยาย อธิบาย	24	100	24	100	24	100
16. อภิปราย	3	12.50	22	91.67	23	95.83
17. โต้แย้ง	1	4.17	15	62.50	7	29.17
18. แบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำงาน						
ร่วมกัน	19	79.17	24	100	24	100
19. เชิญวิทยากรมาบรรยาย						
สาธิต	-	-	10	41.67	5	20.83
20. ให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุด	3	12.50	24	100	20	83.33
21. ใช้วิธีแบ่งกลุ่มหลาย ๆ แบบ	15	62.50	24	100	22	91.67

ตารางที่ 22 (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนการสอน	การสังเกต		การสอบถาม		การสัมภาษณ์	
	จำนวน (N=24)	ร้อยละ	จำนวน (N=24)	ร้อยละ	จำนวน (N=24)	ร้อยละ
22. ให้การเสริมแรงนักเรียน	23	95.83	24	100	24	100
23. สรุบทเรียน	21	87.50	24	100	23	95.83
24. สอนซ่อมเสริม	-	-	24	100	24	100
25. ทบทวนบทเรียนก่อนเรียน	21	87.50	24	100	23	95.83
26. ทบทวนก่อนเรียน	10	41.67	22	91.67	12	50.00
27. ทดสอบหลังเรียน	22	91.67	23	95.83	24	100
28. ประสานกับผู้ปกครอง นักเรียนเกี่ยวกับการเรียน ของนักเรียน	-	-	24	100	21	87.50
29. ศึกษาหลักสูตรและแผนการ สอน	-	-	24	100	-	-
30. จัดป้ายนิเทศตรงตามเนื้อหา ที่สอน	-	-	23	95.83	-	-
31. ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนทั้ง เรื่องการเรียนและเรื่อง ส่วนตัว	-	-	24	100	-	-
32. แลกเปลี่ยนความคิดเห็น กับเพื่อนครูเพื่อปรับปรุง การเรียนการสอน	-	-	24	100	-	-
33. สร้างและใช้เครื่องมือวัด และประเมินผลด้วยตนเอง	-	-	23	95.83	-	-

จากตารางที่ 22 พบว่า จากการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ซึ่งมีกิจกรรมกำหนดไว้ 27 กิจกรรม (กิจกรรมที่ 1-27) เห็นว่ากิจกรรมที่ครูตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป ได้นำไปจัดมีเพียง 7 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 25.93 ของจำนวนกิจกรรมทั้งหมด ได้แก่ การจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน การใช้สื่อประกอบการสอน การบรรยาย อธิบาย การให้การเสริมแรงนักเรียน การสรุปบทเรียน การทบทวนบทเรียนก่อนเรียน และการทดสอบหลังเรียน โดยเฉพาะในกิจกรรมการบรรยาย อธิบายครูทุกคนได้จัดกิจกรรมนี้

กิจกรรมที่ครูน้อยกว่าร้อยละ 80 ได้จัดมี 20 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 74.07 ของจำนวนกิจกรรมทั้งหมด โดยเฉพาะในกิจกรรมการเชิญวิทยากรมาบรรยาย สาธิต และการสอนซ่อมเสริม ปรากฏว่า จากการสังเกตไม่พบว่าครูคนใดจัดกิจกรรมทั้ง 2 กิจกรรมนี้

จากการสอบถามครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งกำหนดไว้ 33 กิจกรรม (กิจกรรมที่ 1-33) จะเห็นว่ากิจกรรมที่ครูตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป ตอบว่าตนเอง ได้จัดกิจกรรมนั้นมี 30 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 90.91 ของจำนวนกิจกรรมทั้งหมด และ กิจกรรมที่ครูทุกคนตอบว่าได้จัดมีทั้งหมด 19 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 57.58 ได้แก่ การสนทนายามเช้าหรือกิจกรรม เตรียมนักเรียนก่อนเข้าเรียน การเตรียมความพร้อมนักเรียน การจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน การเล่าข่าวและเหตุการณ์ การใช้สื่อประกอบการสอน การใช้เกมประกอบการสอน การสาธิต การบรรยาย อธิบาย การแบ่งกลุ่มให้นักเรียน ทำงานร่วมกัน การให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุด การใช้วิธีแบ่งกลุ่มหลาย ๆ แบบ การให้การเสริมแรงนักเรียน การสรุปบทเรียน การสอนซ่อมเสริม การทบทวนบทเรียนก่อนเรียน การประสานกับผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน การศึกษาหลักสูตรและแผนการสอน การให้คำปรึกษาแก่นักเรียนทั้ง เรื่องการเรียนและเรื่องส่วนตัว และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนครู เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ส่วนกิจกรรมที่ครูไม่ถึงร้อยละ 80 จัด มี 3 กิจกรรมคือ กิจกรรมการแสดงละคร การได้วาที และการเชิญวิทยากรมาบรรยาย-สาธิต

จากการสัมภาษณ์นักเรียนในชั้นที่ครูสอน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ซึ่งมีกิจกรรมที่กำหนดไว้ 28 กิจกรรม (กิจกรรมที่ 1-28) จะเห็นว่า กิจกรรมที่ครูตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไปจัดมี 23 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 82.14 ของกิจกรรมทั้งหมด และ กิจกรรมที่นักเรียนตอบว่าครูของตนทุกคนจัดกิจกรรมนั้นมีทั้งหมด 10 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ

35.71 ของจำนวนกิจกรรมทั้งหมด ได้แก่ การสนทนายามเช้าหรือกิจกรรมเตรียมนักเรียน ก่อนเข้าเรียน การเล่าเรื่อง เล่านิทาน เล่าเหตุการณ์ การใช้สื่อประกอบการสอน การสาธิต การทดลอง การบรรยาย อธิบาย การแบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำงานร่วมกัน การให้การเสริมแรงนักเรียน การสอนซ่อมเสริม และการทดสอบหลังเรียน

ส่วนกิจกรรมที่ครูไม่ถึงร้อยละ 80 จัดมี 5 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 17.86 ของจำนวนกิจกรรมทั้งหมด โดยเฉพาะในกิจกรรมการเชิญวิทยากรมาบรรยาย สาธิต มีครูนำไปจัดเพียง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 20.83 ของจำนวนครูทั้งหมด

จากการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือน ที่ได้จากการสังเกตการสอน การตอบแบบสอบถามของครู และการสัมภาษณ์นักเรียน ผลของการประเมินสรุปได้ว่าครูได้นำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ดังแสดงในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของครูที่ได้นำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ภายหลังการฝึกอบรม

กิจกรรมการเรียนการสอน	จำนวน (N=24)	ร้อยละ
1. สนทนายามเช้าหรือกิจกรรมเตรียมนักเรียนก่อนเข้าเรียน	24	100
2. เตรียมความพร้อมนักเรียน	21	87.50
3. จัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน	24	100
4. เล่าเรื่อง เล่านิทาน เล่าเหตุการณ์	24	100
5. เล่าข่าวและเหตุการณ์	23	95.83
6. ใช้สื่อประกอบการสอน	24	100
7. ใช้เพลงประกอบการสอน	22	91.67
8. ใช้เกมประกอบการสอน	23	95.83

ตารางที่ 23 (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนการสอน	จำนวน (N= 24)	ร้อยละ
9. สาคิต	24	100
10. ทดลอง	23	95.83
11. แสดงบทบาทสมมติ	19	79.17
12. สถานการณ์จำลอง	7	29.17
13. แสดงละคร	5	20.83
14. กรณีตัวอย่าง	20	83.33
15. บรรยาย อธิบาย	24	100
16. อภิปราย	21	87.50
17. โต้วาทิ	6	25.00
18. แบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำงานร่วมกัน	24	100
19. เชิญวิทยากรมาบรรยาย สาคิต	1	4.17
20. ให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุด	20	83.33
21. ใช้วิธีการแบ่งกลุ่มหลาย ๆ แบบ	23	95.83
22. ให้การเสริมแรงนักเรียน	24	100
23. สรุปบทเรียน	23	95.83
24. สอนซ่อมเสริม	24	100
25. ทบทวนบทเรียนก่อนเรียน	23	95.83
26. ทดสอบก่อนเรียน	13	54.17
27. ทดสอบหลังเรียน	24	100
28. ประสานกับผู้ปกครองนักเรียน เกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน	21	87.50
29. ศึกษาหลักสูตรและแผนการสอน	24	100
30. จัดป้ายนิเทศตรงตามเนื้อหาที่สอน	23	95.83

ตารางที่ 23 (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนการสอน	จำนวน (N= 24)	ร้อยละ
31. ให้คำปรึกษานักเรียนทั้งเรื่องการเรียนและเรื่องส่วนตัว	24	100
32. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนครูเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน	24	100
33. สร้างและใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลด้วยตนเอง	23	95.83

จากตารางที่ 23 แสดงว่ากิจกรรมที่ครูตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ภายหลังการฝึกอบรมมีจำนวน 27 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 81.82 ของจำนวนกิจกรรมทั้งหมด กิจกรรมที่ครูทุกคนนำไปจัดมี 13 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 39.39 ของกิจกรรมทั้งหมด ได้แก่ การสนทนายาว เข้าหรือกิจกรรมเตรียมนักเรียนก่อนเข้าเรียน การจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน การเล่าเรื่อง เล่านิทาน เล่าเหตุการณ์ การใช้สื่อประกอบการสอน การสาธิต การบรรยาย อธิบาย การแบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำงานร่วมกัน การให้การเสริมแรงนักเรียน การสอนซ่อมเสริม การทดสอบหลังเรียน การศึกษาหลักสูตรและแผนการสอน การให้คำปรึกษานักเรียนทั้งเรื่องการเรียนและเรื่องส่วนตัว และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนครูเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

ส่วนกิจกรรมที่ครูน้อยกว่าร้อยละ 80 จัด มีจำนวน 6 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 18.18 ของจำนวนกิจกรรมทั้งหมด เรียงลำดับจากน้อยไปหามากจากจำนวนครูที่จัดกิจกรรมนั้น กิจกรรมดังกล่าวได้แก่ การเชิญวิทยากรมาบรรยาย สาธิต (จัด 1 คน) การแสดงละคร (จัด 5 คน) การโต้วาที (จัด 6 คน) การจัดสถานการณ์จำลอง (จัด 7 คน) การทดสอบก่อนเรียน (จัด 13 คน) และการแสดงบทบาทสมมุติ (จัด 19 คน)

สำหรับการประเมินพฤติกรรมของครูแต่ละคน ที่นำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ภายหลัง

จากการฝึกอบรมตามโครงการแล้ว 4 เดือน โดยแยกตามประเภทของการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละของกิจกรรมที่ครูแต่ละคนนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ภายหลังการฝึกอบรม โดยแยกตามประเภทของการเก็บรวบรวมข้อมูล

ครูคนที่	การสังเกต		การสอบถาม		การสัมภาษณ์	
	จำนวน (N= 27)	ร้อยละ	จำนวน (N=33)	ร้อยละ	จำนวน (N= 28)	ร้อยละ
1	13	48.15	29	87.88	20	71.43
2	15	55.56	28	84.85	24	85.71
3	8	29.63	29	87.88	19	67.86
4	12	44.44	26	78.79	24	85.71
5	8	29.63	31	93.94	20	71.43
6	15	55.56	31	93.94	24	85.71
7	16	59.26	32	96.97	24	85.71
8	12	44.44	33	100	24	85.71
9	17	62.96	32	96.97	24	85.71
10	11	40.74	27	81.82	24	85.71
11	12	44.44	33	100	25	89.29
12	15	55.56	33	100	25	89.29
13	14	51.58	33	100	21	75.00
14	17	62.96	33	100	25	89.29
15	20	74.07	33	100	25	89.29
16	17	62.96	32	96.97	27	96.43
17	14	51.85	30	90.91	28	100
18	16	59.26	32	96.97	26	92.86

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ครูคนที่	การสังเกต		การสอบถาม		การสัมภาษณ์	
	จำนวน (N=27)	ร้อยละ	จำนวน (N=33)	ร้อยละ	จำนวน (N=28)	ร้อยละ
19	10	37.04	32	96.97	19	67.86
20	14	51.85	33	100	23	82.14
21	9	33.33	31	93.94	20	71.43
22	15	55.56	30	90.91	25	89.29
23	11	40.74	29	87.88	23	82.86
24	10	37.04	33	100	22	78.57

จากตารางที่ 24 พบว่า จากการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูแต่ละคนจะเห็นว่า ไม่มีครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนถึงร้อยละ 80 ของจำนวนกิจกรรมทั้งหมด จำนวนกิจกรรมที่ครูจัดมากที่สุดคือ 20 กิจกรรม ซึ่งมีอยู่เพียงคนเดียวที่จัด ส่วนจำนวนกิจกรรมที่ครูจัดน้อยที่สุดคือ 8 กิจกรรม มีครูจัด 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 ของจำนวนครูทั้งหมด ครูที่จัดกิจกรรม 15 กิจกรรม มีจำนวนมากที่สุดคือ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ของจำนวนครูทั้งหมด

จากการตอบแบบสอบถามของครูแต่ละคน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จะเห็นว่า ครูที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป มีถึง 23 คน คิดเป็นร้อยละ 95.83 ของจำนวนครูทั้งหมด และมีจำนวนครูที่จัดกิจกรรมครบทุกกิจกรรม 8 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ของจำนวนครูทั้งหมด มีครูเพียงคนเดียวเท่านั้นที่จัดกิจกรรมน้อยกว่าร้อยละ 80 คือจัดเพียง 26 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 78.79 ของจำนวนกิจกรรมทั้งหมด

จากการสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูแต่ละคน จะเห็นว่า ครูที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป มีจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 70.83 ของจำนวนครูทั้งหมด โดยเฉพาะครูคนที่ 17 ซึ่งมีอยู่เพียงคนเดียวที่จัด

กิจกรรมการเรียนการสอนครบทุกกิจกรรม ส่วนครูที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยกว่า ร้อยละ 80 มีอยู่ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 29.17 ของจำนวนครูทั้งหมด จำนวนครูที่จัดกิจกรรม น้อยที่สุดคือ 19 กิจกรรม มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 ของจำนวนครูทั้งหมด และ กิจกรรมที่ครูจัดจำนวน 24 กิจกรรม มีจำนวนครูจัดมากที่สุดคือ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 29.17 ของจำนวนครูทั้งหมด

การประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน การสอน ของครูแต่ละคนภายหลังการฝึกอบรมตามโครงการไปแล้ว 4 เดือน ทั้งที่ได้จาก การสังเกตการสอน การตอบแบบสอบถามของครู และการสัมภาษณ์นักเรียน สรุปผลการ ประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครู ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของกิจกรรมที่ครูแต่ละคนนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ภายหลังการฝึกอบรม

ครูคนที่	จำนวนกิจกรรม (N = 33)	ร้อยละ
1	24	72.73
2	28	84.85
3	24	72.73
4	25	75.76
5	27	81.82
6	29	87.88
7	29	87.88
8	29	87.88
9	30	90.91
10	27	81.82
11	30	90.91
12	30	90.91

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ครูคนที่	จำนวนกิจกรรม (N = 33)	ร้อยละ
13	27	81.82
14	30	90.91
15	30	90.91
16	32	96.97
17	31	93.94
18	31	93.94
19	24	72.73
20	28	84.85
21	25	75.76
22	28	84.85
23	27	81.82
24	27	81.82

จากตารางที่ 25 ผลการประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งมีจำนวนกิจกรรมทั้งหมด 33 กิจกรรม ปรากฏว่า ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 79.17 ของจำนวนครูทั้งหมด และมีครูเพียงคนเดียวที่จัดกิจกรรมมีจำนวนสูงสุดคือ จัด 32 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 96.97 ของจำนวนกิจกรรมทั้งหมด ครูจัดกิจกรรมจำนวน 27 กิจกรรม และ 30 กิจกรรม มีจำนวนมากที่สุดคือ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 20.83 ของจำนวนครูทั้งหมด

ส่วนครูที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยกว่าร้อยละ 80 มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 20.83 ของจำนวนครูทั้งหมด

ผลการประเมินพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนของครู ภายหลังจากฝึกอบรม 4 เดือน ปรากฏว่า ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 79.17 ของจำนวนครูทั้งหมด เมื่อนำไปทดสอบความมีนัยสำคัญ พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่าครูได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด (เกณฑ์คือ ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนกิจกรรมทั้งหมด มีจำนวนร้อยละ 80 ของจำนวนครูทั้งหมด)

จากการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในบางครั้ง เป็นไปในลักษณะที่ไม่ได้มีการเตรียมการสอนล่วงหน้า จะเห็นได้จากการที่ครูนำหนังสือคู่มือครูหรือแผนการสอน มาอ่านในระหว่างที่สอน ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ราบรื่นเท่าที่ควร ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นเวลานานเกือบทั้งชั่วโมง เช่น การให้ทำแบบฝึกหัด การอ่านหนังสือ การทบทวนเรื่องที่เรียนไปแล้ว ในขณะที่ยังมีเนื้อหาอย่างอื่นที่จะต้องสอนต่อ หรือไม่ก็ให้นักเรียนร้องเพลงซ้ำและนานเกินไป ทำให้นักเรียนเบื่อและไม่ค่อยสนใจในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ เท่าที่ควร

ส่วนที่ 5 ผลการประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครู ภายหลังจากฝึกอบรมตามโครงการไปแล้ว 4 เดือน ตัวอย่างประชากรมีจำนวน 24 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการประเมิน แบ่งออกเป็น 2 วิธี

1. การตอบแบบวัดคุณธรรมของครู 2 ฉบับ คือ คป. 1 และ คป. 3 คป. 1 มีจำนวนข้อคำถาม 24 ข้อ และ คป. 3 มีจำนวนข้อคำถาม 36 ข้อ

2. การสัมภาษณ์นักเรียนในชั้นของครูประจำชั้น ห้องเรียนละ 5 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับคุณธรรมของครู ซึ่งมีข้อคำถามจำนวน 36 ข้อ (คป. 2)

ผลของการประเมินแสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละของครูที่มีคุณธรรมในแต่ละคุณธรรม โดยแยกตามประเภทของการเก็บรวบรวมข้อมูล

คุณธรรม	คป. 1		คป. 2		คป. 3	
	จำนวน (N=24)	ร้อยละ	จำนวน (N=24)	ร้อยละ	จำนวน (N=24)	ร้อยละ
1. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่	20	83.33	20	83.33	14	58.33
2. ความอดทนอดกลั้น	19	79.17	19	79.17	17	70.83
3. ความขยันหมั่นเพียรใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	21	87.50	21	87.50	6	25.00
4. ความเมตตากรุณาและ เสียสละ	24	100	24	100	13	54.17
5. ความซื่อสัตย์สุจริตยุติธรรม	13	54.17	24	100	13	54.17
6. ความประหยัด	22	91.67	22	91.67	14	58.33
7. ความมีเหตุผล	18	75.00	24	100	7	29.17
8. ความสามัคคี	7	29.17	24	100	14	58.33
9. ความมีระเบียบวินัย	18	75.00	24	100	20	83.33
10. ความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก ในสิ่งที่ถูก ต้อง	22	91.67	24	100	8	33.33
11. ความมีมนุษยสัมพันธ์	22	91.67	24	100	18	75.00
12. ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	18	75.00	24	100	15	62.50

จากตารางที่ 26 พบว่า จากการตอบแบบวัดคุณธรรมของครู (คป. 1) จะเห็นว่า คุณธรรมที่ครูตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไปมีคือ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความขยันหมั่นเพียร ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ความเมตตากรุณาและเสียสละ ความประหยัด ความเชื่อมั่นกล้าแสดงออก ในสิ่งที่ถูกต้อง และความมีมนุษยสัมพันธ์ รวมทั้งสิ้น 6 คุณธรรม คิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนคุณธรรมทั้งหมด โดยเฉพาะในคุณธรรม ความเมตตากรุณาและเสียสละครูทุกคนมีอยู่ในตนเอง ส่วนคุณธรรมที่ครูจำนวนน้อยที่สุดมีคือ มีจำนวน 7 คน ได้แก่ ความสามัคคี

จากการสัมภาษณ์นักเรียน เกี่ยวกับคุณธรรมของครู (คป. 2) จะเห็นว่าคุณธรรมที่ครูตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไปมี มีถึง 11 คุณธรรม คิดเป็นร้อยละ 91.67 ของจำนวนคุณธรรมทั้งหมด และคุณธรรมที่นักเรียนตอบว่าครูของตนทุกคนมี มีทั้งหมด 8 คุณธรรม คิดเป็นร้อยละ 66.67 ของจำนวนคุณธรรมทั้งหมด ได้แก่ ความเมตตากรุณาและเสียสละ ความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม ความมีเหตุผล ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัย ความเชื่อมั่นในตนเองกล้าแสดงออก ในสิ่งที่ถูกต้อง ความมีมนุษยสัมพันธ์ และความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ คุณธรรมข้อเดียวที่ครูน้อยกว่าร้อยละ 80 มี คือ ความอดทนอดกลั้น มีครูมีเพียง 19 คน คิดเป็นร้อยละ 79.17 ของจำนวนครูทั้งหมด

จากการตอบแบบวัดคุณธรรมของครู (คป. 3) จะเห็นว่า คุณธรรมที่ครูตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไปมี ปรากฏว่ามีเพียง 1 ข้อ คือ ความมีระเบียบวินัย ครูมีคุณธรรมนี้จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ของจำนวนครูทั้งหมด ส่วนคุณธรรมที่ครูจำนวนน้อยที่สุดมี คือ มีจำนวน 6 คน ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียรใฝ่รู้ใฝ่เรียน

จากการประเมินด้านคุณธรรมของครู ภายหลังจากการฝึกอบรม 4 เดือน ที่ได้จากการตอบแบบวัดคุณธรรมของครู 2 ฉบับคือ คป. 1 และ คป. 3 และจากการสัมภาษณ์นักเรียนอีก 1 ฉบับ คือ คป. 2 ผลของการประเมินสรุป ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละของครูที่มีคุณธรรมในแต่ละคุณธรรม ภายหลังจากการฝึกอบรม

คุณธรรม	จำนวน (N=24)	ร้อยละ
1. ความรับผิดชอบต่อนักเรียน	21	87.50
2. ความอดทนอดกลั้น	22	91.67
3. ความขยันหมั่นเพียรใฝ่รู้ใฝ่เรียน	22	91.67
4. ความ เมตตากรุณาและเสียสละ	24	100
5. ความซื่อสัตย์สุจริตยุติธรรม	18	75.00
6. ความประหยัด	22	91.67
7. ความมีเหตุผล	18	75.00
8. ความสามัคคี	17	70.83
9. ความมีระเบียบวินัย	24	100
10. ความเชื่อมั่นในตนเองกล้าแสดงออก ในสิ่งที่ถูกต้อง	22	91.67
11. ความมีมนุษยสัมพันธ์	23	95.83
12. ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	24	100

จากตารางที่ 27 แสดงว่าคุณธรรมของครู ที่ครูตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไปมี มีจำนวน 9 คุณธรรม คิดเป็นร้อยละ 75.00 ของจำนวนคุณธรรมทั้งหมด และคุณธรรมที่ครูทุกคนมี มีอยู่ 3 คุณธรรม ได้แก่ ความเมตตากรุณาและเสียสละ ความมีระเบียบวินัย และความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ส่วนคุณธรรมที่ครูน้อยกว่าร้อยละ 80 มี มีจำนวน 3 คุณธรรม คิดเป็นร้อยละ 25.00 ของจำนวนคุณธรรมทั้งหมด ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริตยุติธรรม ความมีเหตุผล และความสามัคคี โดยเฉพาะความสามัคคีมีครูจำนวนน้อยที่สุดมีคุณธรรมในข้อนี้คือ มีเพียง 17 คน คิดเป็นร้อยละ 70.83 ของจำนวนครูทั้งหมด

สำหรับการประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครูแต่ละคน ภายหลังจากการฝึกอบรม

ตามโครงการแล้ว 4 เดือน โดยแยกตามประเภทของการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียด
ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละของคุณธรรมที่ครูแต่ละคนมี ภายหลังจากการฝึกอบรม โดยแยก
ตามประเภทของการเก็บรวบรวมข้อมูล

ครูคนที่	คป. 1		คป. 2		คป. 3	
	จำนวน (N=12)	ร้อยละ	จำนวน (N=12)	ร้อยละ	จำนวน (N=12)	ร้อยละ
1	10	83.33	11	91.67	5	41.67
2	11	91.67	11	91.67	10	83.33
3	11	91.67	10	83.33	7	58.33
4	7	58.33	12	100	5	41.67
5	6	50.00	12	100	1	8.33
6	7	58.33	12	100	4	33.33
7	10	83.33	12	100	10	83.33
8	11	91.67	12	100	9	75.00
9	9	75.00	12	100	6	50.00
10	12	100	12	100	7	58.33
11	11	91.67	12	100	6	50.00
12	9	75.00	12	100	3	25.00
13	12	100	12	100	8	66.67
14	8	66.67	10	83.33	9	75.00
15	11	91.67	12	100	7	58.33
16	10	83.33	10	83.33	7	58.33
17	9	75.00	12	100	8	66.67
18	8	66.67	11	91.67	8	66.67
19	11	91.67	10	83.33	10	83.33
20	11	91.67	12	100	7	58.33

ตารางที่ 28 (ต่อ)

ครูคนที่	คป. 1		คป. 2		คป. 3	
	จำนวน (N=12)	ร้อยละ	จำนวน (N=12)	ร้อยละ	จำนวน (N=12)	ร้อยละ
21	7	58.33	12	100	4	33.33
22	9	75.00	12	100	7	58.33
23	4	33.33	10	83.33	9	75.00
24	10	83.33	12	100	4	33.33

จากตารางที่ 28 พบว่า จากการตอบแบบวัดคุณธรรมของครู (คป. 1) จะเห็นว่า ครูที่มีคุณธรรมตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 54.17 ของจำนวนครูทั้งหมด ครูที่มีคุณธรรมครบทั้ง 12 คุณธรรม มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 ของจำนวนครูทั้งหมด ส่วนครูที่มีคุณธรรมน้อยกว่าร้อยละ 80 มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 45.83 ของจำนวนครูทั้งหมด ครูที่มีคุณธรรม 4 ข้อ ซึ่งถือว่า มีคุณธรรมน้อยที่สุดมีเพียงคนเดียว

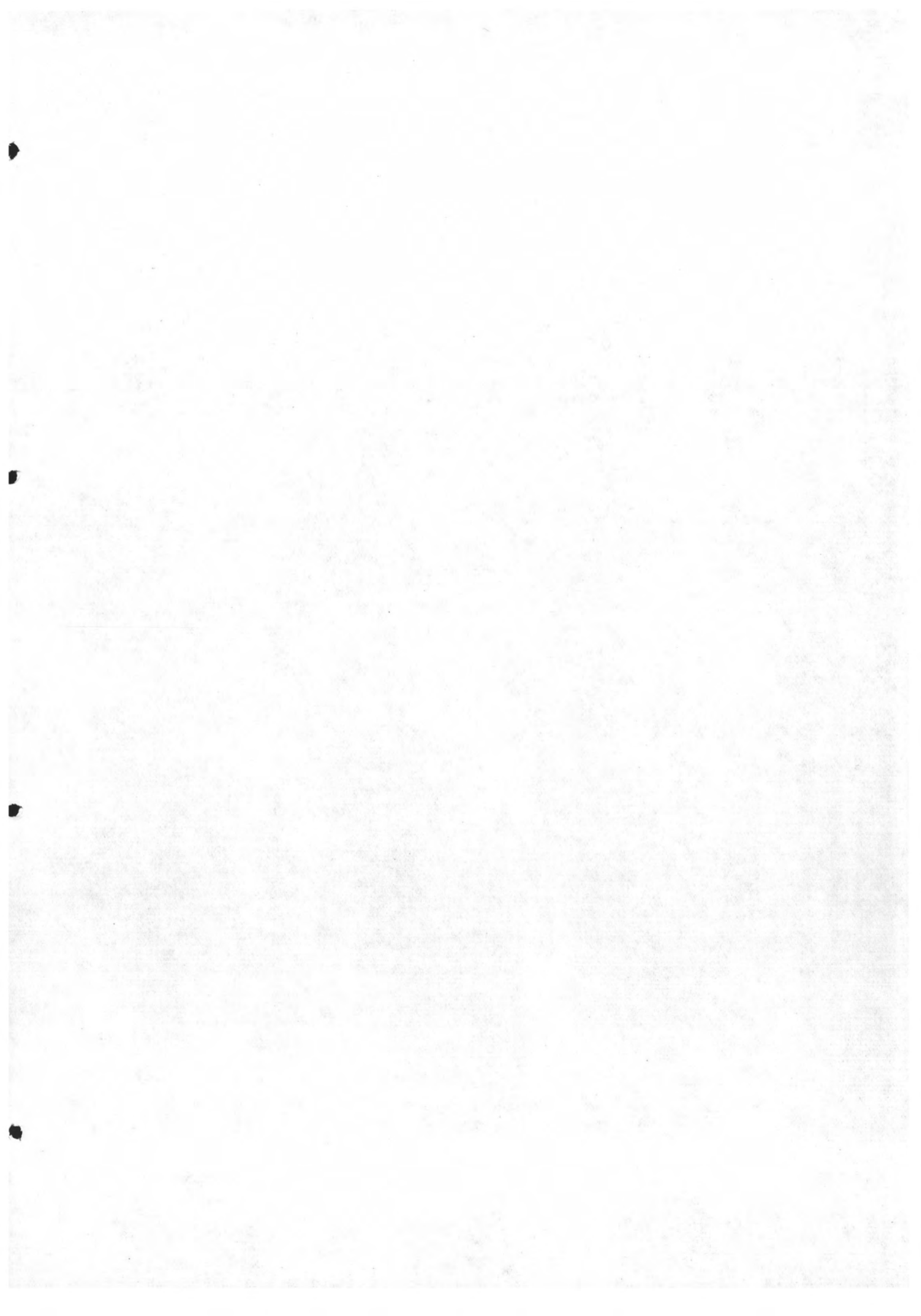
จากการสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับคุณธรรมของครู (คป. 2) จะเห็นว่า ครูทุกคนมีคุณธรรมตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป และครูที่มีคุณธรรมครบทั้ง 12 คุณธรรม มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ของจำนวนครูทั้งหมด

จากการตอบแบบวัดคุณธรรมของครู (คป. 3) จะเห็นว่า ครูที่มีคุณธรรมตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป มีจำนวนเพียง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 ของจำนวนครูทั้งหมด ซึ่งแต่ละคนมีคุณธรรมคนละ 10 คุณธรรม คิดเป็นร้อยละ 83.33 ของจำนวนคุณธรรมทั้งหมด ส่วนครูที่มีคุณธรรมน้อยกว่าร้อยละ 80 มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 87.50 ของจำนวนครูทั้งหมด และมีครูเพียงคนเดียวเท่านั้นที่มีคุณธรรม 1 คุณธรรม

การประเมินพฤติกรรมการด้านคุณธรรมของครูแต่ละคน ภายหลังจากการฝึกอบรมตามโครงการไปแล้ว 4 เดือน ที่ได้จากการตอบแบบวัดคุณธรรมของครู 2 ฉบับ (คป. 1 และ คป. 3) และการสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับคุณธรรมของครู (คป. 2) สรุปผลการประเมิน ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 29 จำนวนและร้อยละของคุณธรรมที่ครูแต่ละคนมี ภายหลังจากการฝึกอบรม

ครูคนที่	จำนวนคุณธรรม (N = 12)	ร้อยละ
1	10	83.33
2	11	91.67
3	11	91.67
4	9	75.00
5	8	66.67
6	9	75.00
7	12	100
8	12	100
9	11	91.67
10	12	100
11	11	91.67
12	10	83.33
13	12	100
14	11	91.67
15	11	91.67
16	10	83.33
17	12	100
18	11	91.67
19	12	100

ตารางที่ 29 (ต่อ)

ครูคนที่	จำนวนคุณธรรม (N = 12)	ร้อยละ
20	12	100
21	9	75.00
22	10	83.33
23	10	83.33
24	11	91.67

จากตารางที่ 29 แสดงว่า ผลการประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครู ภายหลังจากการฝึกอบรมตามโครงการแล้ว 4 เดือน ปรากฏว่าจากจำนวนคุณธรรม 12 ประการ ครูที่มีคุณธรรมตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป มีจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ซึ่งถือว่าครูมีคุณธรรมอยู่ในระดับที่พอใจเพราะเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (เกณฑ์คือ ครูมีคุณธรรมตามที่กำหนดไว้อย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนคุณธรรมทั้งหมด มีจำนวนร้อยละ 80 ของจำนวนครูทั้งหมด) มีครูที่มีคุณธรรมครบทั้ง 12 คุณธรรม จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 29.17 ของจำนวนครูทั้งหมด และมีครูที่มีคุณธรรมจำนวน 11 คุณธรรม มีจำนวนมากที่สุดคือ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ของจำนวนครูทั้งหมด

ส่วนครูที่มีคุณธรรมน้อยกว่าร้อยละ 80 มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ของจำนวนครูทั้งหมด และมีครูเพียง 1 คน ที่มีจำนวนคุณธรรมน้อยที่สุดคือมี 8 คุณธรรม คิดเป็นร้อยละ 66.67 ของจำนวนคุณธรรมทั้งหมด

ส่วนที่ 6 ผลการสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนและพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครู ภายหลังจากการฝึกอบรมแล้ว 5 เดือน ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในโรงเรียน 1 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนหนึ่งในตัวอย่างประชากรโรงเรียนที่ใช้ในการประเมินพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนและพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครูภายหลังจากการฝึกอบรม

4 เดือน ผู้วิจัยใช้เวลาอยู่ในโรงเรียนดังกล่าว เป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน (ประมาณ 4 เดือน) ในช่วงก่อนเปิดเรียนภาคกลางถึงก่อนเปิดเรียนภาคปลาย ของปีการศึกษา 2529

ลักษณะและสภาพโดยทั่วไปของโรงเรียน

โรงเรียนที่ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตอย่างมีส่วนร่วมเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เปิดเรียน 3 ภาคเรียน มีครู 8 คน เป็นชาย 5 คน เป็นหญิง 3 คน ผู้บริหารอยู่ในตำแหน่งครูใหญ่ เปิดสอนตั้งแต่ชั้นเด็กเล็ก - ชั้น ป. 6 รวม 7 ห้องเรียน ครูทุกคนเป็นครูประจำชั้นและสอนทุกกลุ่มประสบการณ์ ครูส่วนใหญ่อายุอยู่ระหว่าง 28-35 ปี สมรสแล้ว และจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ครูทุกคนมีอายุราชการมากกว่า 5 ปี ครูส่วนใหญ่เป็นคนในท้องถิ่นนั้น และมีรถส่วนตัวใช้ในการเดินทางมาทำงานทุกคน นักเรียนในโรงเรียนมีจำนวน 166 คน เป็นเด็กที่อาศัยอยู่ในบริเวณไม่ไกลจากโรงเรียนส่วนใหญ่เดินมาโรงเรียน มีนักการภารโรง 1 คน เป็นชายและเป็นคนในท้องถิ่น

โรงเรียนตั้งอยู่ภายในบริเวณเดียวกับวัด ไม่มีรั้วโดยเฉพาะ มีอาคาร 2 หลัง คือ อาคารเอนกประสงค์ เป็นอาคารปูนชั้นเดียวเปิดโล่ง ใช้เป็นห้องสำหรับเด็กเล็กและเป็นที่พักผ่อนนักเรียน อีกหนึ่งหลังเป็นอาคารไม้ชั้นเดียวประกอบด้วยห้องเรียน 6 ห้อง ห้องเก็บพัสดุ-อุปกรณ์ ห้องสมุด ห้องพยาบาล และห้องครูใหญ่ บริเวณบนอาคารเรียนมีระเบียงตลอด ซึ่งนักเรียนใช้เป็นที่รับประทานอาหารกลางวันและมีที่สำหรับครูนั่งพัก มีป้ายสถิตินักเรียนประจำวัน ป้ายทำเนียบครู ป้ายสำหรับติดภาพกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัด เช่น การแข่งขันกีฬา การแม่เทียนในวันเข้าพรรษา การจัดงานวันเด็ก เป็นต้น และมีป้ายนิเทศสำหรับจัดเรื่องราวต่าง ๆ ที่ให้ความรู้แก่นักเรียนโดยปกติจะเปลี่ยนเรื่องที่จัดประมาณ 2-3 สัปดาห์ ต่อ 1 ครั้ง นอกจากนั้นบนอาคารเรียนมีที่ตม้น้ำสำหรับนักเรียน 2 ที่ ซึ่งประชาชนได้บริจาคแก่ทางโรงเรียน บริเวณหน้าอาคารเรียนมีสวนหย่อมซึ่งครูและนักเรียนร่วมกันจัด รอบ ๆ อาคารเรียนมีต้นไม้พุ่มสมควร มีที่สำหรับนักเรียนนั่งพักผ่อน มีสนามสำหรับเล่นออกกำลังกายและเข้าแถวสวดมนต์ไว้พระ (หน้าอาคารมีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่) ด้านข้างอาคารมีที่สำหรับจอดรถของครูและนักเรียน ห่างจากโรงเรียนพอสมควรจะเป็นที่สำหรับขายอาหารซึ่งทางโรงเรียนจัดไว้ให้ โดยเก็บเงินจากร้านค้าเป็นรายวันวันละ 1 บาท ต่อ 1 ร้าน วันหนึ่งจะเก็บเงินได้ไม่เกิน 5 บาท เนื่องจากร้านค้าน้อยและนักเรียน

ทุกคนก็นำอาหารกลางวันมารับประทานที่โรงเรียน เงินที่เก็บได้นี้ทางโรงเรียนจะนำไปใช้จ่ายในเรื่องที่เป็นส่วนรวม ต่อมาในระยะหลังทางโรงเรียนได้จัดหาอาหารมาจำหน่ายเอง เพราะอาหารที่ร้านค้านำมาขายบางอย่างไม่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ทั้ง ๆ ที่ได้มีการแนะนำคัดเตือนแล้วก็ไม่ปฏิบัติให้ดีขึ้น เท่าที่ควร อาหารที่โรงเรียนจัดจำหน่ายจะมีจำนวนไม่มากนัก เพราะครูที่รับผิดชอบโดยตรงไม่มี ไม่มีการจัดสหกรณ์ในโรงเรียน และไม่สะดวกในการจัดซื้อจัดขาย ส่วนบริเวณด้านหลังอาคารเรียนมีแท๊งค์น้ำสำหรับรองน้ำฝนดื่ม 1 แท๊งค์ มีที่สำหรับให้นักเรียนทำแปลงเกษตร มีส้วม 2 หลัง หลังหนึ่งเก่ามากทำด้วยไม้ มี 4 ห้อง เป็นส้วมของโรงเรียน อีก 1 หลังเป็นส้วมที่ทางวัดสร้างขึ้นใหม่ และให้โรงเรียนใช้มี 3 ห้อง

สภาพห้องเรียน ขนาดของห้องเรียนมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน โต๊ะเก้าอี้มีจำนวนพอเพียง โต๊ะครูมีประจำทุกห้อง ภายในห้องเรียนมีการตกแต่งด้วยรูปภาพ แผนภูมิ สถิติผลการเรียนของนักเรียนทุกกลุ่มประสบการณ์ บ้ายนิเทศที่ติดผลงานของนักเรียน บ้ายนิเทศแยกตามกลุ่มประสบการณ์ ที่เก็บอุปกรณ์และสื่อการสอนบางอย่าง ถ้าเป็นอุปกรณ์ที่ต้องใช้ร่วมกัน เช่น เครื่องมือเกษตร จะเก็บไว้ในห้องพัสดุ-อุปกรณ์ของโรงเรียน ซึ่งมีครูที่รับผิดชอบในเรื่องนี้ 1 คน บางห้องเรียนมีมุมหนังสือสำหรับนักเรียน ส่วนหน้าห้องทุกห้องมีป้ายชื่อนักเรียนในชั้นทุกคน แต่ป้ายสถิตินักเรียนมาเรียนมีไม่ครบทุกห้อง

ห้องสมุดของโรงเรียน มีขนาดเล็ก โต๊ะเก้าอี้สำหรับให้อ่านหนังสือมีน้อย และมิขนาดไม่เหมาะสมกับนักเรียนระดับประถมศึกษา และทางโรงเรียนยังไม่สามารถจัดหาเพิ่มเติมได้ หนังสือมีน้อยส่วนใหญ่เป็นหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ได้รับแจกจากทางราชการ หนังสือที่เหลือจากให้นักเรียนยืมเรียน และได้รับบริจาคจากประชาชนซึ่งหนังสือบางชนิดมีประโยชน์ต่อการเรียนน้อยมาก ฉะนั้นหนังสือที่จะใช้ค้นคว้าประกอบการเรียนการสอนจึงมีน้อย แต่อย่างไรก็ดีคณะครูก็ได้ร่วมกันบริจาคเงินเพื่อซื้อหนังสือพิมพ์รายวัน และจากการสังเกตพบว่าครูเข้ามาใช้ห้องสมุดน้อยมาก ห้องสมุดของโรงเรียนมีครูที่รับผิดชอบโดยตรง 1 คน และมีเจ้าหน้าที่ดูแลห้องสมุดซึ่งเป็นนักเรียนผลัดเปลี่ยนกัน ไม่มีเจ้าหน้าที่อยู่ประจำห้องสมุด อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้สำหรับห้องสมุดยังมีไม่ครบ บางอย่างก็ได้รับบริจาคจากประชาชน ส่วนการดำเนินงานของห้องสมุดนั้นยังไม่เป็นระบบ เท่าที่ควร เช่น เรื่องการจัดทำบัตรรายการ

หนังสือ การทำสถิติผู้เข้าใช้ห้องสมุด เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามห้องสมุดก็ได้ตกแต่งห้อง
ให้น่าสนใจและให้ความรู้แก่นักเรียน เช่น จัดป้ายนิเทศเรื่องน่ารู้ต่าง ๆ จัดกิจกรรมประกวด
วาดภาพ เป็นต้น

ห้องพยาบาล เป็นห้องขนาดเล็กกว่าห้องอื่น ๆ มีเตียงสำหรับคนไข้ 1 เตียง
มีตุ๊กตาและยาที่จำเป็น เจ้าหน้าที่ประจำตลอดเวลาไม่มี แต่มีครูที่รับผิดชอบ 1 คน และมี
นักเรียนชั้น ป. 5-6 เป็นผู้คอยดูแลความสะอาดและจ่ายยา มีการทำบัญชีจ่ายยา ภายในห้อง
มีป้ายนิเทศและแผนภูมิเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย แต่การจัดป้ายนิเทศในลักษณะมีการ เปลี่ยน เรื่อง
ราวไม่มี เพราะมีเนื้อที่จำกัด การตกแต่งห้องเรียบร้อยสะอาดแต่อากาศถ่ายเทไม่ค่อยสะดวก

ห้องครูใหญ่ เป็นห้องที่กว้างขวางพอสมควร ภายในห้องมีสัญลักษณ์ตัวแทนของ
ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ อุปกรณ์ต่าง ๆ บางอย่างภายในห้องครูใหญ่เช่น ตู้เก็บ
เอกสาร ได้รับบริจาคจากประชาชน ภายในห้องมีแผนการทำงานต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดทำ
ในปีการศึกษานี้ และมีรายชื่อผู้ที่รับผิดชอบ จากการสังเกตพบว่า ครูบางคนรับผิดชอบมาก
กว่า 1 เรื่อง นอกจากนี้มีสถิติผลการเรียนของนักเรียนทุกชั้นและทุกกลุ่มประสบการณ์ในแค
ดระภาคการศึกษา มีป้ายสำหรับปิดประกาศ เพื่อให้ครูทราบ แต่ถ้าเป็นเรื่องที่ต้องการให้นักเรียน
หรือผู้ปกครองหรือประชาชนทั่วไปทราบก็ติดไว้หน้าอาคารเรียน

สภาพเหตุการณ์ทั่ว ๆ ไป

นักเรียน เข้าเรียนเวลา 9.00 น. ชั้นเด็กเล็กเล็กเรียนเวลา 14.30 น.
ชั้น ป. 1 - ป. 4 เลิกเรียนเวลา 15.00 น. และชั้น ป. 5 - ป. 6 เลิกเรียนเวลา
16.00 น. สัญญาณเตรียมตัว เข้าแถวเวลา 8.30 น. และในเวลา 8.45 น. เข้าแถว
เคารพธงชาติ สวดมนต์ไหว้พระ ตรวจสุขภาพนักเรียน นักเรียนอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์
ครบรอบหน้าแถว การพักรับประทานอาหารกลางวัน เด็กเล็กพักเวลา 11.30 น. ชั้น
ป. 1 - ป. 6 พักเวลา 12.00 น. ส่วนการกลับบ้านชั้นเด็กเล็กกลับบ้าน 14.30 น. นอก
นั้นเลิกพร้อมกันคือเวลา 16.00 น. โดยเดินแถวกลับบ้านตามสายและมีหัวหน้านักเรียนแต่ละ
สายคอยดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อย

ครูส่วนใหญ่มาถึงโรงเรียนระหว่างเวลา 8.15 น. - 8.30 น. ไม่ว่าจะทำหน้าที่เป็นครูเวรหรือไม่ก็ตาม แต่ถ้ามีงานพิเศษ เช่น มีผู้มาตรวจเยี่ยม ครูจะมาเร็วกว่าปกติ ส่วนครูที่มาหลังโรงเรียนเข้าแล้วเป็นประจำมี 1 คน สำหรับการลงเวลามาปฏิบัติหน้าที่พบว่าน้อยครั้งที่ครูลงเวลาตรงตามความเป็นจริง โดยลงเวลาเร็วกว่าที่มา ส่วนตอนกลับส่วนใหญ่จะลงเวลาตรงตามความเป็นจริง ในเรื่องการลงเวลาครูใหญ่ไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการไม่ลงเวลาตามความเป็นจริง

ในตอนเข้าก่อนเข้าแถว นักเรียนมีหน้าที่ทำความสะอาดห้องเรียนของตน ส่วนงานที่ต้องปฏิบัติและรับผิดชอบกัน เป็นกลุ่มสี่จะมีหน้าที่รับผิดชอบสลับ เปลี่ยนกันในแต่ละสัปดาห์ และมีหัวหน้านักเรียนคอยดูแล ซึ่งจากการสังเกตพบว่าบางครั้งนักเรียนก็ปฏิบัติหน้าที่เป็นอย่างดี ส่วนครูนั้นไม่ค่อยให้ความสำคัญในการดูแลนักเรียนปฏิบัติหน้าที่เท่าที่ควร และมีนักเรียนบางคนที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลายเรื่อง โดยเฉพาะนักเรียนชั้น ป. 5 และ ป. 6 ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ทุกอย่างให้ได้ดี สำหรับการให้สัญญาของโรงเรียนมีนักเรียนรับผิดชอบ

กิจกรรมที่ปฏิบัติหน้าเสาธง การเข้าแถวตัวแทนนักเรียนจะคอยดูแลความเรียบร้อย หลังจากเคารพธงชาติสวดมนต์ไหว้พระ ตัวแทนนักเรียนจะประกาศชั้นเรียนที่ชนะการประกวดความสะอาดให้ทราบ ต่อจากนั้นตัวแทนนักเรียนตรวจสอบสุขภาพ มีการรายงานความเป็นระเบียบการเดินแถวกลับบ้าน มีการชื่นชมความประพฤติของนักเรียน ถ้ามีการลงโทษนักเรียนตัวแทนนักเรียนจะขอคำแนะนำจากครู น้อยครั้งที่มีการอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์หน้าแถว เพราะครูและนักเรียนที่รับผิดชอบไม่สนใจเท่าที่ควร บางครั้งครูก็จะอบรมหน้าแถวด้วยซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องมารยาทของนักเรียน รองมาคือเรื่องการเรียน ครูที่อบรมอาจเป็นครูที่ทำหน้าที่เป็นครูเวรประจำวันหรือไม่ใช้ก็ได้ ครูที่ไม่เคยอบรมนักเรียนหน้าแถวคือครูชั้นเด็กเล็ก เพราะต้องนำนักเรียนเข้าห้องเรียนก่อนชั้นอื่น การอบรมหน้าแถวของครูปฏิบัติได้ทั้งตอนเช้าและตอนบ่ายก่อนนักเรียนเข้าห้อง และในตอนเย็นก่อนกลับบ้าน

จะเห็นว่านักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หลายอย่าง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่น โครงการส่งเสริมประชาธิปไตย และจากการสังเกตพบว่า เมื่อนักเรียนได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ต่าง ๆ แล้ว ครูที่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องนั้น

ไม่ได้ให้ความสนใจเท่าที่ควร ตัวอย่างเช่น ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูเวรประจำวัน ครูให้ความสนใจในเรื่องการดูแลความสะอาดของโรงเรียนน้อย แต่ถ้าจะมีผู้มาตรวจเยี่ยมโรงเรียนครูจะให้ความสนใจในเรื่องนี้เป็นพิเศษ การเข้าแถวเคารพธงชาติครูจะไม่ร่วมเข้าแถวกับนักเรียนที่สนาม แต่จะยืนเคารพธงชาติที่หน้าระเบียงโรงเรียน และเวลาที่สวดมนต์ไหว้พระครูจะไม่ร่วมสวดมนต์กับนักเรียน ยกเว้นในกรณีที่ลงไปควบคุมดูแลนักเรียนเข้าแถวที่สนามซึ่งก็มีน้อยมาก

เนื่องจากครูทุกคนสอนประจำชั้นตลอดทั้งวันไม่มีครูสับเปลี่ยน ทำให้ไม่มีเวลาพักและยังมียางที่ต้องทำนอกเหนือจากงานสอน เช่น เป็นเจ้าหน้าที่การเงินหรือพัสดุ เป็นต้น แต่ก็มีครูบางคนใช้เวลาที่นักเรียนทำงานก็จะออกจากห้องเรียนออกมานั่งอ่านหนังสือพิมพ์หรือสนทนากันในเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ บางครั้งก็ออกไปดูระแนงโรงเรียนโดยไม่บอกให้ใครทราบ เป็นเวลานาน (เกิน 20 นาที) โดยเฉพาะเวลาที่ครูใหญ่ไม่อยู่โรงเรียนเนื่องจากไปติดต่อราชการ ประชุม ออกตรวจโรงเรียน เป็นต้น ในกรณีที่ครูไม่มาโรงเรียนเนื่องจากป่วย ลากิจ ดิรราชการ ครูคนอื่นจะสอนแทน โดยผลัดเปลี่ยนกันสอนแทนคนละ 1 ชั่วโมง และสอนคนละกลุ่มประสบการณ์ แต่มีครูบางคนไม่ปฏิบัติ ถ้าครูใหญ่อยู่ก็จะทำหน้าที่สอนแทน ฉะนั้นในการจัดการเรียนการสอนบางกลุ่มประสบการณ์จึงสอนไม่ได้เต็มที่ การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามขั้นตอน

ในเวลาพักรับประทานอาหารกลางวันครูส่วนใหญ่กลับ ไปรับประทานอาหารที่บ้านหรือนอกโรงเรียน ซึ่งบางทีก็กลับเข้าโรงเรียนช้าไม่ทันนักเรียน เข้าเรียนในภาคบ่าย การออกไปรับประทานอาหารข้างนอกโรงเรียนทำให้ไม่มีโอกาสดูแล ความเรียบร้อยในการรับประทานอาหารของนักเรียน แต่อย่างไรก็ดีครูที่รับประทานอาหารภายในโรงเรียนก็พยายามทำหน้าที่ดูแลแทนถึงแม้จะไม่ใช้ครูเวร

ระหว่างที่นักเรียนชั้น ป. 1 - ป. 4 เลิกเรียนตามตารางเรียนที่กำหนด ครูจะปล่อยนักเรียนตามสบาย เช่น ให้เล่น อ่านหนังสือ ทำงานที่ยังไม่เสร็จ ส่วนครูก็ทำงานที่ยังไม่เสร็จ สอนซ่อมนักเรียน ทำงานที่ครูใหญ่มอบหมาย นั่งพักผ่อน เมื่อนักเรียนชั้น ป. 5 และ ป. 6 เลิกเรียนก็จะเข้าแถวหน้าเสาธงสวดมนต์ไหว้พระ ครูอบรมนักเรียนสำหรับการประชุมนักเรียนที่อาคารเอนกประสงค์จะมีการจัดทุกเดือนโดยครูใหญ่จะเป็นผู้อบรม

ด้วยตนเอง ครูทุกคนจะกลับบ้านหลังจากนักเรียนเดินแถวกลับบ้านเรียบร้อยแล้ว แต่ถ้ามีการประชุมหรือสนทนากัน เพื่อสร้างสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนครูด้วยกัน ครูก็จะกลับช้ากว่าปกติ การประชุมครูนี้ไม่มีกำหนด เวลาแน่นอนแล้ว แต่ความสะดวกหรือความเร่งด่วนของงาน

สภาพการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนให้ประสิทธิผลสำเร็จนั้น จำเป็นจะต้องประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ หลายกิจกรรม ซึ่งก็มีทั้งกิจกรรมที่จัดภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลาย ๆ วิธี การจัดป้ายนิเทศ การศึกษาหลักสูตรหรือแผนการสอนของครู การจัดบริการสุขภาพอนามัย การจัดโครงการอาหารกลางวัน การจัดกิจกรรมสหกรณ์ การบริการแนะแนว การจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ การแข่งขันกีฬาภายในและภายนอกโรงเรียน การจัดอยู่ค่ายพักแรม เป็นต้น สำหรับการจัดการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมที่ต้องการให้ครูนำไปใช้ปฏิบัติในการเรียนการสอน ได้แบ่งการจัดการจัดกิจกรรมตามระดับของการนำไปใช้ปฏิบัติเป็น 4 ระดับ คือ

1. กิจกรรมที่ครูนำไปใช้ปฏิบัติเป็นประจำหรือปฏิบัติบ่อยครั้ง ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมเหล่านี้ ได้แก่ การสนทนายามเช้าหรือเตรียมนักเรียนก่อนเข้าเรียน การนำเข้าสู่บทเรียน การเล่าเรื่อง เล่านิทาน เล่าเหตุการณ์ การบรรยาย อธิบาย การให้การเสริมแรงแก่นักเรียน การสรุปบทเรียน การสอนซ่อมเสริม การทบทวนบทเรียนก่อนเรียน การทดสอบหลังเรียน การศึกษาหลักสูตรและแผนการสอน สำหรับกิจกรรมการสอนซ่อมเสริม นั้นมีครูบางคนที่นำไปใช้ปฏิบัติอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง

2. กิจกรรมที่ครูนำไปใช้ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมเหล่านี้ ได้แก่ การเตรียมความพร้อม การเล่าข่าวและเหตุการณ์ การใช้เพลงประกอบการสอน การใช้สื่อประกอบการสอน การใช้เกมประกอบการสอน การสาธิต การทดลอง การแสดงบทบาทสมมุติ การใช้กรณีตัวอย่าง การอภิปราย การแบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำงานร่วมกัน การใช้วิธีการแบ่งกลุ่มหลาย ๆ แบบ ส่วนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ได้แก่ การประสานกับผู้ปกครองนักเรียน เกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน การจัดป้ายนิเทศตามเนื้อหาที่สอน การให้คำปรึกษาแก่นักเรียนทั้ง เรื่องการเรียนและเรื่องส่วนตัว การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับ เพื่อนครู เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ในบางกิจกรรมครูบางคนนำไปใช้ปฏิบัติเป็น

ประจำหรือปฏิบัติบ่อย คือ การใช้เพลงประกอบการสอน และ การใช้สื่อประกอบการสอน แต่ก็มีบางกิจกรรมที่ครูบางคนนำไปใช้ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การทดลอง และ การใช้เพลงประกอบการสอน

3. กิจกรรมที่ครูนำไป ใช้ปฏิบัติน้อยที่สุดผลการวิจัยพบว่ากิจกรรม เหล่านี้ ได้แก่ การจัดสถานการณ์จำลอง การให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุด การทดสอบก่อนเรียน การสร้างและใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลด้วยตนเอง แต่ครูบางคนก็นำกิจกรรมไปใช้ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง คือ การทดสอบก่อนเรียน การสร้างและใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลด้วยตนเอง

4. กิจกรรมที่ครูไม่ได้นำไป ใช้ปฏิบัติผลการวิจัยพบว่ากิจกรรม เหล่านี้ ได้แก่ การแสดงละคร การโต้วาที และการเชิญวิทยากรมาบรรยาย สาธิต

ลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอนบางกิจกรรมที่น่าสนใจ

1. การสอนซ่อมเสริม พบว่า ครูให้ความสำคัญของการสอนซ่อมแก่นักเรียนที่เรียนอ่อนหรือเรียนไม่ทัน มากกว่าการสอนเสริมแก่นักเรียนที่เรียนเก่ง ทำให้ครูไม่ได้จัดกิจกรรมการสอนเสริมแก่นักเรียน การสอนซ่อมจะทำโดยการเรียกนักเรียนมาสอนที่โต๊ะครูหรือไม่ครูก็ไปสอนที่โต๊ะนักเรียน เป็นรายบุคคล ซึ่งจัดสอนซ่อมภายในชั่วโมงเรียนเป็นส่วนใหญ่ น้อยครั้งที่จะจัดสอนหลังจากเลิกเรียน แต่ถ้าครูสอนไม่ทันตาม เนื้อหาในหลักสูตร ครูก็จะสอนเพิ่มในคอนแทกหรือในวันหยุดซึ่งก็มีไม่บ่อยนัก

2. การทดสอบหลังเรียน ส่วนใหญ่จะให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดจากหนังสือแบบเรียน น้อยครั้งที่จะเอามาจากหนังสืออื่นหรือครูคิดขึ้นเอง เพื่อให้นักเรียนทำ ส่วนการทดสอบจุดประสงค์หลังเรียนครูส่วนใหญ่จะนำมาจากหนังสือทดสอบจุดประสงค์ที่ทางบริษัทเอกชนต่าง ๆ จัดพิมพ์ขึ้นมาให้นักเรียนทำ น้อยครั้งที่ครูสร้างแบบทดสอบขึ้นมาใช้เอง

3. การใช้เพลงประกอบการสอน ครูส่วนใหญ่ใช้เพลงที่มีอยู่ในแผนการสอน ในบางครั้งครูก็นำเพลงจากการฝึกอบรมมาใช้ ส่วนใหญ่ เป็น เพลงที่ต้องการคลายเครียด สร้างความสนุกสนานและ เพื่อแบ่งกลุ่ม มากกว่าจะใช้เกี่ยวกับ เรื่องที่สอน

4. การใช้กลุ่มสัมพันธ์ในการเรียนการสอน ถึงแม้ว่าจะมีการทำงานเป็นกลุ่ม แต่รูปแบบและความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานเป็นกลุ่มยังไม่ดีพอ ไม่มีลำดับขั้นตอนในการทำงานกลุ่ม จะพบว่าส่วนใหญ่ที่มีการทำงานเป็นกลุ่มนักเรียนจะต่างคนต่างทำ ใครทำได้ก็ทำไป ใครทำไม่ได้ก็ไม่ทำ

5. การอภิปราย ส่วนใหญ่จะเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนทั่วทั้งชั้นได้แสดงความคิดเห็นของตนเองในเรื่องที่ครูถาม จากการสังเกตพบว่าไม่มีการจัดอภิปรายที่เป็นรูปแบบมีขั้นตอนที่สมบูรณ์

6. การให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุด ส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะที่ว่านักเรียนเข้ามาอ่านหนังสือในห้องสมุดตามความสมัครใจและอ่านเฉพาะเรื่องที่ตนเองสนใจ ซึ่งไม่ได้เกี่ยวกับการค้นคว้าหาความรู้ที่จะใช้ในการเรียนการสอน การเข้ามาอ่านหนังสือในห้องสมุดนอกจากเวลาพักแล้วก็จะ เป็นเวลาที่นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำในช่วงนั้นเสร็จแล้ว หรือในกรณีที่ครูไม่อยู่ ซึ่งลักษณะเช่นนี้ไม่ถือว่าเป็นกิจกรรมที่ครูจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุด น้อยครั้งที่ครูให้นักเรียนมาค้นคว้าหาความรู้ในห้องสมุด การเข้ามาค้นคว้าในห้องสมุดนั้นปรากฏว่าครูไม่ได้เข้ามาคอยแนะนำและดูแลนักเรียนในระหว่างที่ค้นคว้าเลย

7. การจัดป้ายนิเทศตรงตามเนื้อหาที่สอน ป้ายนิเทศที่ครูจัดส่วนใหญ่จะเป็นป้ายนิเทศที่จัดไว้ถาวรไม่ค่อยได้เปลี่ยนแปลงบ่อยนัก ส่วนเรื่องที่จัดบ่อยจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ ซึ่งตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และการจัดหรือตกแต่งป้ายนิเทศให้น่าสนใจนั้น ปรากฏว่าครูส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้เห็นความสำคัญมากนัก การจัดป้ายนิเทศจะเป็นไปในลักษณะที่เอารูปภาพหรือแผนภูมิมาติดไว้ที่ป้ายนิเทศเท่านั้น

นอกจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูได้นำไปใช้ปฏิบัติโดยตรงในการเรียนการสอนแล้ว ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ ที่จำเป็นและเป็นกิจกรรมที่จะช่วยสนับสนุนการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น ซึ่งทางโรงเรียนได้จัดขึ้น และได้รับความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน นักการภารโรง รวมทั้งประชาชนในชุมชน กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัด ได้แก่ การจัดบริการสุขภาพอนามัยโดยการตรวจสุขภาพนักเรียน การอมฟลูออไรด์ป้องกันฟันผุ การให้นักเรียนแฉ่งฟันหลังจากรับประทานอาหารกลางวัน

การสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนนำอาหารมาร่วมรับประทานกับเพื่อน การจัดขายอาหารที่มีประโยชน์และราคาถูก จัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น การจัดงานวันเด็ก การจัดการแข่งขันกีฬา การส่งนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางกลุ่มโรงเรียนหรือทางอำเภอหรือทางท้องถิ่นนั้นจัดขึ้น จัดแนะแนวนักเรียนที่จะเรียนจบในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การจัดส่งเสริมประชาธิปไตย การจัดส่งครูไปดูกิจการของโรงเรียนดีเด่นซึ่งทางกลุ่มโรงเรียนจัดขึ้น

ส่วนที่ 7 ผลการสังเกตพฤติกรรมเสริมแรงทางบวกของครู โดยใช้ตัวเสริมแรง 6 ชนิด คือ การให้สิ่งของเป็นรางวัล การให้อาหารหรือสิ่งที่เสพได้ การใช้แรงเสริมทางสังคม การใช้หลักของพรีแม็ค การใช้เบี้ยอรรถกร และการให้ข้อมูลย้อนกลับ ผู้วิจัยสังเกตภายหลังการฝึกอบรมตามโครงการแล้ว 5 เดือน สังเกตในขณะที่ครูดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน สังเกตครู 24 คน คนละ 1 ครั้ง ใช้เวลาสังเกตครั้งละ 50 นาที รวมสังเกตทั้งหมด 24 ครั้ง ครูที่เป็นตัวอย่างประชากรคือ ครูที่ใช้ในการประเมินพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนและพฤติกรรมด้านคุณธรรม ภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือน ผลการสังเกตดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 30 จำนวนครั้งและร้อยละของการใช้ตัวเสริมแรงทางบวกของครู ภายหลังการฝึกอบรม

ชนิดของตัวเสริมแรง	จำนวนครั้ง (N=24)	จำนวนครั้ง โดยเฉลี่ยต่อ 1 คน	ร้อยละ
1. การให้สิ่งของเป็นรางวัล	-	-	-
2. การให้อาหารหรือสิ่งที่เสพได้	-	-	-
3. การใช้แรงเสริมทางสังคม	297	12.375	59.28
4. การใช้หลักของพรีแม็ค	-	-	-
5. การใช้เบี้ยอรรถกร	114	4.750	22.75
6. การให้ข้อมูลย้อนกลับ	90	3.750	17.96
รวม	501	20.875	100

จากตารางที่ 30 แสดงว่าจากตัวเสริมแรงทางบวก 6 ชนิด ครูได้ใช้ตัวเสริมแรงแก่นักเรียนเพียง 3 ชนิด คือ การใช้ตัวเสริมแรงทางสังคม การใช้เบียร์รถกร และการให้ข้อมูลย้อนกลับ จากการสังเกต 24 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ปรากฏว่าครูใช้ตัวเสริมแรงทั้งหมด 501 ครั้ง โดยเฉลี่ยแล้วครู 1 คน ใช้ตัวเสริมแรงประมาณ 21 ครั้ง ภายในเวลา 50 นาที ตัวเสริมแรงทางบวกที่ครูใช้มากที่สุดคือ การใช้แรงเสริมทางสังคม ใช้ทั้งหมด 297 ครั้ง และโดยเฉลี่ยครู 1 คน ใช้ตัวเสริมแรงชนิดนี้ประมาณ 12 ครั้ง ภายในเวลา 50 นาที คิดเป็นร้อยละ 59.28 ของจำนวนครั้งของการใช้ตัวเสริมแรงทั้งหมด ส่วนตัวเสริมแรงที่ครูไม่ได้นำไปใช้คือ การให้สิ่งของเป็นรางวัล การให้อาหารหรือสิ่งพิเศษได้ และการใช้หลักของฟรีแม็ค

จากการสังเกตการใช้ตัวเสริมแรงทางบวกของครู โดยใช้เวลาในการสังเกต ครุคนละ 50 นาที ปรากฏว่าครูใช้ตัวเสริมแรงเพียง 3 ชนิด คือ การใช้แรงเสริมทางสังคม การใช้เบียร์รถกร และการให้ข้อมูลย้อนกลับ รายละเอียดของพฤติกรรมที่ครูแสดงออกในการใช้ตัวเสริมแรงดังกล่าวแก่นักเรียน แสดงในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 31 จำนวนครั้งและร้อยละของพฤติกรรมการใช้ตัวเสริมแรงทางบวกของครู ภายหลังจากการฝึกอบรม

รายการพฤติกรรม	จำนวนครั้ง (N= 24)	จำนวนครั้ง โดยเฉลี่ย ต่อ 1 คน	ร้อยละ
<u>การใช้แรงเสริมทางสังคม</u>			
1. ภาษาพูด			
1.1 กล่าวชมหรือกล่าวรับทันที เมื่อนักเรียนปฏิบัติถูกต้องหรือดีขึ้น	85	3.542	16.97
1.2 เปล่งเสียงแสดงความพอใจหรือยอมรับ	18	0.750	3.59
1.3 กล่าวให้กำลังใจเมื่อนักเรียนทำผิด			
พลาตหรือชม เชยเชิงแนะ	8	0.333	1.60
1.4 ให้เพื่อนนักเรียนกล่าวชมกันเอง	5	0.208	1.00

ตารางที่ 31 (ต่อ)

รายการพฤติกรรม	จำนวนครั้ง (N = 24)	จำนวนครั้ง โดยเฉลี่ย ต่อ 1 คน	ร้อยละ
1.5 กล่าวให้คำมั่นสัญญาว่าจะให้สิ่งตอบแทน เมื่อปฏิบัติในสิ่งที่ครูต้องการ	2	0.083	0.40
2. ภาษาท่าทาง			
2.1 ใช้สีหน้าแสดงความสนใจหรือพอใจ ในผลงานหรือการกระทำของนักเรียน	132	5.500	26.35
2.2 ใช้ท่าทางประกอบเมื่อนักเรียนปฏิบัติถูกต้องหรือดีขึ้น	40	1.667	7.98
2.3 ให้เพื่อนนักเรียนปรบมือให้เมื่อนักเรียนปฏิบัติถูกต้องหรือกระทำในสิ่งที่ดี	7	0.292	1.40
<u>การใช้เบียร์รกร</u>			
1. ให้คะแนนหรือสัญลักษณ์อื่น ๆ	110	4.583	21.96
2. ให้นักเรียนให้คะแนนกันเอง	4	0.167	0.80
<u>การให้ข้อมูลย้อนกลับ</u>			
1. ตรวจสอบผลงาน เมื่อนักเรียนทำเสร็จทันที	84	3.500	16.77
2. แสดงผลงานให้เพื่อนนักเรียนยอมรับ	3	0.125	0.60
3. ทดสอบก่อนและหลังเรียน พร้อมทั้งเฉลยคำตอบ	2	0.083	0.40
4. ให้นักเรียนประเมินผลตนเองจากการเรียนหรือการปฏิบัติงาน	1	0.042	0.20

จากตารางที่ 31 พบว่าจากการสังเกตพฤติกรรมการเสริมแรงทางบวกของครู ภายในเวลา 50 นาที ครูใช้สีหน้าแสดงความพอใจหรือสนใจในผลงานหรือการกระทำของ นักเรียน ซึ่งเป็นการใช้แรงเสริมทางสังคมด้านภาษาท่าทาง มากที่สุด คือ 132 ครั้ง โดยเฉลี่ยแล้วครู 1 คน แสดงพฤติกรรมนี้ประมาณ 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 26.35 ของ จำนวนครั้งของพฤติกรรมที่ครูแสดงออกด้านการเสริมแรงทางบวก รองลงมาเป็นการให้ คะแนนหรือสัญลักษณ์อื่น ๆ ซึ่งเป็นการใช้เบี้ยอรรถกรจำนวน 110 ครั้ง โดยเฉลี่ยครู 1 คน แสดงพฤติกรรมนี้ประมาณ 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 21.96 ส่วนอันดับที่ 3 ได้แก่ การกล่าว ชมหรือกล่าวรับทันที เมื่อนักเรียนปฏิบัติถูกต้องหรือดีขึ้น ซึ่งก็เป็นการใช้แรงเสริมทางสังคมอีก เช่นเดียวกัน แต่เป็นด้านภาษาพูด จำนวน 85 ครั้ง โดยเฉลี่ยครู 1 คน แสดงพฤติกรรมนี้ ประมาณ 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 16.97

จากการสังเกตพฤติกรรมการใช้ตัวเสริมแรงทางบวกพบว่า ภายในเวลา 50 นาที ครูใช้ตัวเสริมแรงแก่นักเรียนมากกว่า 1 ชนิด การให้ตัวเสริมแรงมีทั้งในลักษณะที่ให้ เป็นกลุ่ม และเป็นรายบุคคล นอกจากนี้ในบางครั้งนักเรียนจะเป็นผู้ให้การเสริมแรงทางบวกแก่นักเรียนด้วยกันเอง โดยที่ครูไม่ได้บอกให้ปฏิบัติแต่เป็น เพราะความเคยชินที่ได้ถูกฝึกมา เช่นนั้น เช่น ในกรณีที่เพื่อนออกมารายงานหน้าชั้น แล้วว่า ตอบคำถามได้นักเรียนจะปรบมือให้

การเสริมแรงทางบวกโดยใช้ตัวเสริมแรงทางสังคม ครูส่วนใหญ่จะให้การเสริมแรงแก่นักเรียนที่ตอบคำถามของครูได้ถูกต้อง รองลงมาคือ นักเรียนได้ปฏิบัติในสิ่งที่ครูมอบหมายให้ทำ ส่วนการใช้เบี้ยอรรถกรส่วนใหญ่ก็จะเป็นการให้คะแนนในการทำแบบฝึกหัด โดยตรวจทีละคนซึ่งก็เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับด้วย และเวลาที่ให้การตรวจแบบฝึกหัดนั้นก็จะเป็นเวลาในช่วงโมงเรียน

ส่วนการเสริมแรงทางบวกแก่นักเรียนที่มีความประพฤติดีนั้น ปรากฏว่าครูได้ใช้การเสริมแรงเพียง 2 ครั้ง จากการเสริมแรงทั้งหมดจำนวน 501 ครั้ง และความประพฤติที่ได้รับการเสริมแรงนั้น เป็นความช่วยเหลือที่นักเรียนมีต่อเพื่อนนักเรียนและครู

จากการสังเกตพฤติกรรมการเสริมแรงทางบวกของครู ภายในเวลา 50 นาที ตัวเสริมแรงที่ใช้คือ การใช้แรงเสริมทางสังคม การใช้เบี้ยอรรถกร และการให้ข้อมูลย้อนกลับ เมื่อแยกตามพฤติกรรมของการใช้ตัวเสริมแรงทางบวกแต่ละชนิด ในแต่ละชั้นเรียน

ตั้งแต่ ป. 1 - ป. 6 จำนวนครั้งของการใช้ตัว เสริมแรงแสดง ในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 32 จำนวนครั้งของการใช้ตัว เสริมแรงทางบวกของครูในแต่ละชั้นเรียน ภายหลังจาก
การฝึกอบรม

ชั้น	จำนวนครั้งของการใช้แรง เสริมทาง สังคม		จำนวนครั้งของการใช้เบียร์รถกร		จำนวนครั้งของการให้ข้อมูลย้อนกลับ		รวมจำนวนครั้งของการใช้ตัว เสริมแรง ทางบวก	
	N = 4	โดยเฉลี่ย ต่อ 1 คน	N = 4	โดยเฉลี่ย ต่อ 1 คน	N = 4	โดยเฉลี่ย ต่อ 1 คน	N = 4	โดยเฉลี่ย ต่อ 1 คน
ป. 1	59	14.75	22	5.5	21	5.25	102	25.5
ป. 2	48	12	24	6	22	5.5	94	23.5
ป. 3	44	11	37	9.25	27	6.75	108	27
ป. 4	29	7.25	15	3.75	-	-	44	11
ป. 5	80	20	-	-	1	0.25	81	20.25
ป. 6	37	9	16	4	19	4.75	72	18

จากตารางที่ 32 แสดงว่าจากการสังเกตภายในเวลา 50 นาที ครูในชั้น ป. 5 ใช้แรง เสริมทางสังคมมากที่สุด จำนวน 80 ครั้ง โดยเฉลี่ยครู ป. 5 ใช้แรงเสริมนี้คนละ 20 ครั้ง รองลงมาคือ ครูในชั้น ป. 2 ใช้จำนวน 59 ครั้ง โดยเฉลี่ยครู ป. 2 ใช้แรงเสริมนี้คนละประมาณ 15 ครั้ง ส่วนการใช้เบียร์รถกรและการให้ข้อมูลย้อนกลับ ปรากฏว่าครูในชั้น ป. 3 ใช้แรงเสริมทั้ง 2 ชนิดมากที่สุดคือ ใช้จำนวน 37 ครั้ง และ 27 ครั้ง ตามลำดับ ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วครู ป. 3 ใช้แรงเสริมทั้ง 2 ชนิด คนละประมาณ 9 ครั้ง และ 7 ครั้ง ตามลำดับ

และเมื่อรวมจำนวนครั้งทั้งหมดที่ครูใช้การ เสริมแรงทางบวกปรากฏว่า ครูในชั้น ป. 3 ใช้การเสริมแรงมากที่สุดคือ 108 ครั้ง โดยเฉลี่ยครูในชั้น ป. 3 ใช้การเสริมแรงทางบวกคนละ 27 ครั้ง ภายในเวลา 50 นาที รองลงมาได้แก่ ครูในชั้น ป. 1 ใช้การเสริมแรงทางบวกคนละประมาณ 26 ครั้ง ภายในเวลา 50 นาที และอันดับที่ 3 ได้แก่

ครูในชั้น ป. 2 ใช้การเสริมแรงทางบวกคนละประมาณ 24 ครั้ง ภายในเวลา 50 นาที
ส่วนครูที่ใช้การเสริมแรงทางบวกน้อยที่สุดคือ ครูในชั้น ป. 4 ใช้การเสริมแรงคนละ 11 ครั้ง
ภายในเวลา 50 นาที

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การประเมินการฝึกอบรมครูตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของ
ครูประถมศึกษา เขตการศึกษา 5 มีสาระสำคัญดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินกระบวนการฝึกอบรมครูตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 5
2. เพื่อประเมินพฤติกรรมในการจัดการเรียนการสอนและพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครูประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 5 ภายหลังการฝึกอบรม
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเสริมแรงทางบวกของครูประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 5 ภายหลังการฝึกอบรม

ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการประเมินการฝึกอบรมครูตามโครงการ แบ่งออกเป็น

1. ผู้ดำเนินการฝึกอบรม จำนวน 19 คน
2. ผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 311 คน
3. ครูประจำชั้น ป. 1 - ป. 6 จำนวน 24 คน
4. ครูทุกคนภายใน 1 โรงเรียน จำนวน 8 คน

ตัวอย่างประชากรดังกล่าว สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ในเขตการศึกษา 5 ซึ่งอยู่ในจุดฝึกอบรมดังต่อไปนี้

1. จุดฝึกอบรมกลุ่มโรงเรียนวัดโบสถ์ อําเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
2. จุดฝึกอบรมกลุ่มโรงเรียนศรีประจันต์ วังยาง ปลายนา อําเภอศรีประจันต์

จังหวัดสุพรรณบุรี

3. จุดฝึกอบรมกลุ่มโรงเรียนปากน้ำปราบ อำเภอปราบบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
4. จุดฝึกอบรมกลุ่มโรงเรียนห้วยมงคล อำเภห้วยหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

นอกจากนี้ในการวิจัยยังได้ข้อมูลเพิ่มเติมจากนักเรียนในชั้น ป. 1 - ป. 6 ในกลุ่มโรงเรียนดังกล่าว ซึ่งมีจำนวน 120 คน เพื่อประกอบการประเมินพฤติกรรมในการจัดการเรียนการสอนและพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครู ภายหลังจากฝึกอบรม

การดำเนินการวิจัย

1. การประเมินกระบวนการฝึกอบรมครูตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 5 ประเมินในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 ประเมินการเตรียมการฝึกอบรม โดย

1.1.1 การสำรวจเอกสารการเตรียมการฝึกอบรม โดยใช้แบบสำรวจเอกสาร ซึ่งมีเกณฑ์กำหนดว่า ทุกจุดฝึกอบรมจะต้องมีเอกสารตามรายการที่กำหนดไว้ในแบบสำรวจเอกสารการเตรียมการฝึกอบรมครบทุกรายการ

1.1.2 การสอบถามผู้ดำเนินการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเตรียมการฝึกอบรม โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีเกณฑ์กำหนดว่า ในแต่ละรายการของแบบสอบถามจะต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป อย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนรายการทั้งหมด

1.2 ประเมินการดำเนินการฝึกอบรม โดย

1.2.1 การสังเกตการดำเนินการฝึกอบรม โดยใช้แบบสังเกต ซึ่งมีเกณฑ์กำหนดว่า รายการในแบบสังเกตการดำเนินการฝึกอบรมของทุกจุดฝึกอบรมจะต้องผ่านครบทุกรายการ

1.2.2 การสังเกตพฤติกรรมผู้ดำเนินการฝึกอบรมในการดำเนินการฝึกอบรม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมผู้ดำเนินการฝึกอบรม ซึ่งมีเกณฑ์กำหนดว่า ในแต่ละรายการของแบบสังเกตจะต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป อย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนรายการทั้งหมด

1.2.3 การสังเกตพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมขณะเข้ารับการฝึกอบรม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งมีเกณฑ์กำหนดว่า ในแต่ละ

รายการของแบบสังเกตจะต้องมีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป อย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนรายการทั้งหมด และมีจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม เข้าร่วมในแต่ละกิจกรรมร้อยละ 80 ขึ้นไป

1.2.4 การสอบถามผู้ดำเนินการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินการฝึกอบรม โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น ซึ่งไม่มีเกณฑ์ในการประเมินแต่จะใช้เป็นข้อมูลประกอบการอภิปรายผล

1.3 ประเมินผลการฝึกอบรม โดย

1.3.1 การสอบถามผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น และความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ที่มีต่อการฝึกอบรม ซึ่งมีเกณฑ์กำหนดว่าในแต่ละรายการของแบบสอบถามจะต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป อย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนรายการทั้งหมด

1.3.2 การทดสอบการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม ซึ่งมีเกณฑ์กำหนดว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบหลังการฝึกอบรมมากกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการฝึกอบรมมากกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนการฝึกอบรมอย่างน้อยร้อยละ 15 ของคะแนนเต็ม

2. การประเมินพฤติกรรมในการจัดการเรียนการสอนและพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครูประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 5 ภายหลังการฝึกอบรม ครูที่ใช้เป็นตัวอย่างประชากรในการประเมินทั้ง 2 ด้านนี้มีจำนวน 24 คน การประเมินมีดังต่อไปนี้

2.1 ประเมินพฤติกรรมในการจัดการเรียนการสอน ภายหลังการฝึกอบรมแล้ว 4 เดือน โดย

2.1.1 การสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โดยใช้แบบสังเกต สังเกตครูคนละ 4 ครั้ง แต่ละครั้งห่างกัน 1 สัปดาห์ เวลาที่ใช้ในการสังเกตแต่ละครั้งประมาณ 1 ชั่วโมง เกณฑ์กำหนดว่า ถ้าสังเกตพบครูจัดกิจกรรมใด ๆ ที่กำหนดไว้ในแบบสังเกต 1 ครั้งขึ้นไป ถือว่าครูได้จัดกิจกรรมนั้น ๆ

2.1.2 การสอบถามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตการสอน เกณฑ์กำหนดว่า ถ้าครูตอบแบบสอบถามในแต่ละข้อรายการอยู่ในระดับ นาน ๆ ครั้ง หรือ บ่อยครั้ง ถือว่าครูได้จัดกิจกรรมนั้น ๆ

2.1.3 การสัมภาษณ์นักเรียนในชั้นของครูที่เข้าไปสังเกตการสอน โดยใช้แบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ภายหลังจากฝึกรอบรม สัมภาษณ์นักเรียนห้องเรียนละ 5 คน รวมจำนวนนักเรียน 120 คน เกณฑ์กำหนดว่า ถ้านักเรียน 3 ใน 5 คน ตอบว่าครูของตนจัดกิจกรรมใดตามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ ถือว่าครูได้จัดกิจกรรมนั้น ๆ

เกณฑ์สรุปซึ่งถือว่าครูได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ๆ คือ

1. จากการสังเกต ถ้าพบว่าครูจัดกิจกรรมใดก็ถือว่าครูได้จัดกิจกรรมนั้น
2. จากการตอบแบบสอบถามของครูและการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่าครูได้จัดกิจกรรม แต่ไม่พบจากการสังเกต ถือว่าครูได้จัดกิจกรรมนั้น
3. กิจกรรมบางกิจกรรมมีเฉพาะในแบบสอบถามเพียงฉบับเดียว ถ้าพบว่า ครูได้จัดกิจกรรมใดก็ให้ถือว่าครูได้จัดกิจกรรมนั้น

เกณฑ์ที่กำหนดว่าครูมีพฤติกรรมในการจัดการเรียนการสอนคือ ครูที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ของการฝึกรอบรมที่กำหนดไว้ อย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนกิจกรรมทั้งหมด มีจำนวนครูร้อยละ 80 ของจำนวนครูทั้งหมด

2.2 ประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครู ภายหลังจากฝึกรอบรมแล้ว 4 เดือน โดย

2.2.1 การสอบถามครูที่ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตการสอนโดยใช้แบบวัดคุณธรรมของครู (คป. 1) เกณฑ์กำหนดว่า ในแต่ละคุณธรรมของครูถ้ามีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.00 ขึ้นไป ถือว่าครูมีคุณธรรมนั้น

2.2.2 การสัมภาษณ์นักเรียนในชั้นที่ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตการสอน โดยใช้แบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับคุณธรรมของครู (คป. 2) ภายหลังจากฝึกรอบรม สัมภาษณ์

ห้องเรียนละ 5 คน รวมจำนวนนักเรียน 120 คน เกณฑ์กำหนดว่า ครูจะมีคุณธรรมนั้น ก็ต่อเมื่อ

ก. นักเรียนแต่ละคนตอบว่าครูมีพฤติกรรมในแต่ละคุณธรรม ตามแบบสัมภาษณ์อย่างน้อย 2 ใน 3 รายการ

ข. นักเรียนตอบว่าครูมีคุณธรรมตามเกณฑ์ในข้อ ก. อย่างน้อย 3 ใน 5 คน

2.2.3 การสอบถามครูที่ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตการสอน โดยใช้แบบวัดคุณธรรมของครู (คป. 3) เกณฑ์กำหนดว่า ในแต่ละคุณธรรมของครู ถ้ามีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ถือว่าครูมีคุณธรรมนั้น

เกณฑ์สรุปซึ่งถือว่าครูมีคุณธรรมนั้น ๆ คือ เมื่อพบว่าครูมีคุณธรรมตามเกณฑ์ในแบบวัดคุณธรรม (คป. 1) แบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับคุณธรรมของครู (คป. 2) และแบบวัดคุณธรรมของครู (คป. 3) อย่างน้อย 2 ใน 3 แบบ

เกณฑ์ที่กำหนดว่าครูมีพฤติกรรมด้านคุณธรรมคือ ครูมีคุณธรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้อย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนคุณธรรมทั้งหมด มีจำนวนครุร้อยละ 80 ของจำนวนครูทั้งหมด

2.3 การประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนและพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครู ภายหลังจากฝึกอบรม 5 เดือน โดยใช้วิธีการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมใน 1 โรงเรียน สังเกตครูจำนวน 8 คน เป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน (ประมาณ 4 เดือน) การสังเกตใช้วิธีการสังเกตแบบอิสระและแบบมีแนวกำหนด นอกจากนี้ยังใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับบุคคลที่มีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องกับ การแสดงพฤติกรรมของครู เกณฑ์ในการประเมินพฤติกรรมทั้ง 2 ด้านนี้ไม่มีเกณฑ์แต่จะใช้เป็นข้อมูลประกอบการอภิปรายผล

3. การศึกษาพฤติกรรมการเสริมแรงทางบวกของครูประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 5 ภายหลังจากฝึกอบรมไปแล้ว 5 เดือน ครูที่ใช้เป็นตัวอย่างเป็นประชากรเป็นกลุ่มเดียวกับตัวอย่างประชากรที่ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตการสอน การศึกษาพฤติกรรมนี้ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตขณะที่ครูดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม สังเกตครูคนละ

1 ครั้ง รวมจำนวนที่สังเกต 24 ครั้ง ใช้เวลาสังเกตคนละ 50 นาที ข้อมูลที่ได้ใช้ ประกอบการอภิปรายผลการประเมินการฝึกอบรมครูตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียน การสอนของครูประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 5

ผลการวิจัย

การประเมินการฝึกอบรมครูตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน ของครูประถมศึกษา เขตการศึกษา 5 สรุปผลการประเมินได้ดังนี้

1. การเตรียมการฝึกอบรม

การจัดทำเอกสารการเตรียมการฝึกอบรมของผู้ดำเนินการฝึกอบรมปรากฏว่า อยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แต่จากการตอบแบบสอบถามของผู้ดำเนินการ ฝึกอบรมเกี่ยวกับการเตรียมการฝึกอบรมปรากฏว่า อยู่ในระดับที่น่าพอใจ เป็นไปตามเกณฑ์ที่ กำหนด

2. การดำเนินการฝึกอบรม

พฤติกรรมของผู้ดำเนินการฝึกอบรมขณะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการฝึกอบรม ครูตามโครงการ ปรากฏว่าอยู่ในระดับที่น่าพอใจ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

สำหรับพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาชุดฝึ กอบรมด้วยตนเอง และกิจกรรมชมภาพทัศน์ ภาพเคลื่อนไหว ปรากฏว่าอยู่ในระดับที่น่าพอใจ เป็นไป ตามเกณฑ์ที่กำหนด แต่พฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมแรกพบ กิจกรรมยามเช้า กิจกรรมมาตามนัด กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรม กิจกรรมอ้อลา กิจกรรมสรุปและรายงานผลการศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง กิจกรรมประเมินผล และกิจกรรมรายงานผลการฝึกปฏิบัติจากชุดฝึกอบรม อยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ กำหนด

เมื่อสังเกตการดำเนินการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ปรากฏว่าอยู่ในระดับ ที่ไม่น่าพอใจ ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แต่จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ดำเนินการ ฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยของคะแนน ความคิดเห็นในแต่ละรายการที่อยู่ในระดับมากขึ้นไป มีจำนวน 23 รายการ จาก 26 รายการ

ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 88.48 ของจำนวนรายการทั้งหมด

3. ผลการฝึกอบรม

จากการสอบถามความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรมในครั้งนี้ ปรากฏว่าอยู่ในระดับที่น่าพอใจ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และจากการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมพบว่า มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบหลังการฝึกอบรมมากกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 29.10 ของคะแนนเดิม ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

4. พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ภายหลังการฝึกอบรมแล้ว 4

เดือน

จากการสังเกตการสอน การสอบถามครู และการสัมภาษณ์นักเรียน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนของครู ปรากฏว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับที่น่าพอใจ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

5. พฤติกรรมด้านคุณธรรมของครู ภายหลังการฝึกอบรมแล้ว 4 เดือน

จากการสอบถามครูตามแบบวัดคุณธรรม และการสัมภาษณ์นักเรียน เกี่ยวกับคุณธรรมของครู ปรากฏว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคุณธรรมตามที่กำหนดไว้ 12 ประการ อยู่ในระดับที่น่าพอใจ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

6. พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอน และพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครู ภายหลังการฝึกอบรมแล้ว 5 เดือน

จากการที่ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตอย่างมีส่วนร่วมภายใน 1 โรงเรียน เป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน (ประมาณ 4 เดือน) พบว่า กิจกรรมที่ครูทุกคนนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด คือ การบรรยาย อธิบาย รองลงมาได้แก่ การสนทนายามเช้า หรือการเตรียมนักเรียนก่อนเข้าเรียน การนำเข้าสู่บทเรียน การสรุปบทเรียน การเล่าเรื่องหรือนิทาน และการให้การเสริมแรง ส่วนกิจกรรมที่ครูทุกคนไม่ได้นำมาปฏิบัติ ได้แก่

การแสดงละคร การโต้วาที และการเชิงวิพากษณ์มาบรรยาย สาคิด

พฤติกรรมด้านคุณธรรมของครูพบว่า ครูทุกคนมีคุณธรรมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความสามัคคี และความเมตตากรุณาและเสียสละ ส่วนพฤติกรรมด้านคุณธรรมที่ครูส่วนใหญ่มีอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ ได้แก่ ความมีระเบียบวินัย และความขยันหมั่นเพียรใฝ่รู้ใฝ่เรียน

7. การสังเกตพฤติกรรมการเสริมแรงทางบวกของครู ภายหลังการฝึกอบรม 5 เดือน

จากการสังเกตพฤติกรรมการเสริมแรงทางบวกของครู ในขณะที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ตัวเสริมแรงทางบวก 6 ชนิดคือ การให้สิ่งของเป็นรางวัล การให้อาหารหรือสิ่งที่เสพได้ การใช้แรงเสริมทางสังคม การใช้หลักของพรีแม็ค การใช้เบี้ยอรรถกร และการให้ข้อมูลย้อนกลับ ปรากฏว่าครูใช้ตัวเสริมแรงทางบวกเพียง 3 ชนิดคือ การใช้แรงเสริมทางสังคม ซึ่งครูนำไปใช้มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การใช้เบี้ยอรรถกร และอันดับสุดท้ายคือ การให้ข้อมูลย้อนกลับ และครูในชั้น ป. 3 เป็นครูที่ใช้การเสริมแรงทางบวกมากที่สุด รองลงมาคือ ครูในชั้น ป. 1

อภิปรายผล

จากผลการประเมินการฝึกอบรมครูตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา เขตการศึกษา 5 การอภิปรายผลมีดังนี้

1. การประเมินกระบวนการฝึกอบรมครูตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 5 ซึ่งผู้วิจัยเข้าไปสังเกตการฝึกอบรมทั้ง 4 จุดฝึกอบรม ตลอดระยะเวลาของการฝึกอบรมทั้งช่วงที่ 1 และช่วงที่ 3 รวมจุดฝึกอบรมละ 5 วัน มีข้อที่น่าสังเกตดังนี้

1.1 จากการสำรวจเอกสารการเตรียมการฝึกอบรม จะเห็นว่ามีอยู่ 1 จุดฝึกอบรมที่ไม่มีเอกสารในรายการที่ 3 คือ บันทึกการประชุมการเตรียมการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้สอบถามผู้ดำเนินการฝึกอบรมเกี่ยวกับเอกสารในรายการนี้ ปรากฏว่าผู้ดำเนินการบอกว่ามีการประชุมเตรียมการฝึกอบรม แต่ไม่ได้บันทึกเป็นหลักฐานไว้ ซึ่งนับว่าเป็น

ความบกพร่องของการทำงานอย่างหนึ่ง และอาจ เป็น เพราะว่าการประชุมกัน เป็นไปในลักษณะของการสนทนาด้วยความ เป็นกันเองจึงไม่มีการบันทึกไว้อย่าง เป็นแบบแผน

1.2 งบประมาณที่ใช้จ่ายในการฝึกอบรม จะเห็นว่ามีงบที่ทาง สปจ. จัดสรรให้ โดยที่เงินที่ใช้จ่าย งบนั้น เป็นงบประมาณจากกลุ่มโรงเรียน ทำให้ผู้ดำเนินการฝึกอบรมมีความคิดเห็นว่างบประมาณที่ทาง สปจ. จัดสรรให้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง งบประมาณที่จ่าย งบนั้นได้นำไปใช้ใน เรื่องค่าอาหาร และน้ำดื่มสำหรับผู้ เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งตามวัตถุประสงค์ของโครงการไม่ต้องการให้เสียค่าใช้จ่ายในด้านนี้มากนัก แต่เนื่องจากผู้ดำเนินการฝึกอบรม เห็นว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่สะดวกในการเดินทางไปรับประทานอาหารทำให้เสียเวลา และการจัดอาหารให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมรับประทานอาหารร่วมกัน เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนครู และยัง เป็นการช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเข้าร่วมกิจกรรมภาคบ่ายได้ตรงตาม เวลา จะได้ไม่อ้างว่าที่มาไม่ทัน เพราะเสียเวลาในการรับประทานอาหาร แต่ถึงกระนั้นก็ยังพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะมาพร้อมกัน เพื่อเริ่มกิจกรรมในภาคบ่ายก็เสียเวลาประมาณ 5-10 นาที เกือบทุกครั้ง

1.3 การเตรียมสถานที่ที่ใช้สำหรับการฝึกอบรม ผู้ดำเนินการฝึกอบรมได้ให้ทางกลุ่มโรงเรียนแต่ละแห่ง เป็นผู้จัดหาและเตรียมสถานที่ ซึ่งในบางจุดฝึกอบรมผู้ดำเนินการฝึกอบรมไม่สามารถจัด เตรียมสถานที่ด้วยตนเองได้ เนื่องจากต้องฝึกอบรมที่จุดอื่นในเวลาเดียวกัน การจัดหาสถานที่ส่วนใหญ่คำนึงถึงจำนวนของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ความพร้อมทางด้านอุปกรณ์ไฟฟ้า เช่น เครื่องเสียง เครื่องเล่นวีดีโอเทป เป็นต้น นอกจากนี้ยังคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ดังนั้นการ เตรียมสถานที่บางครั้งก็ก่อให้เกิดปัญหาได้ เพราะผู้ดำเนินการไม่ได้มาตรวจความ เรียบร้อยเสียก่อนทำให้ต้องแก้ไขปัญหาลักษณะเฉพาะหน้า เช่น บางจุดฝึกอบรมแผ่นโปร่งใสที่เตรียมมาไม่สามารถเข้าเครื่องฉายที่จัดหาไว้ให้ ทำให้กิจกรรมที่มีการใช้แผ่นโปร่งใสไม่ได้ใช้ตามที่กำหนดไว้ และที่เป็นปัญหาเกือบทุกจุดฝึกอบรมก็คือ เรื่องการชมภาพทัศน์และภาพเคลื่อนไหว เนื่องจากผู้เตรียมได้คำนึงถึงว่าสถานที่จะต้องจุคนจำนวนมาก และต้องมีการแสดงกิจกรรมที่ต้องใช้พื้นที่กว้างพอสมควร สถานที่ที่จัดหาไว้จึง เป็นที่โล่งมีอากาศถ่ายเทได้ดี ปรากฏว่าในการชมภาพทัศน์ ภาพเคลื่อนไหว และแผ่นโปร่งใส ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร เพราะแสงแดดเข้ามาเยอะเกินไป ผู้ดำเนินการฝึกอบรมต้องช่วยกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการหาฉากมาบังหรือจัดทิศทางในการฉาย เพื่อให้เหมาะสมซึ่งก็ทำให้เสียเวลา

จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้ดำเนินการฝึกอบรม เกี่ยวกับการเตรียมสถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก แต่หลังจากการฝึกอบรม ผู้ดำเนินการฝึกอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของสถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม ขณะดำเนินการฝึกอบรม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็น เพราะก่อนที่จะเริ่มการฝึกอบรม ในจุดนั้น ผู้ดำเนินการฝึกอบรมคิดว่าได้เตรียมการในเรื่องสถานที่ไว้เป็นอย่างดีแล้ว แต่ในระหว่างดำเนินการฝึกอบรมกลับเห็นว่าสถานที่ที่จัดไว้ นั้นมีความเหมาะสมน้อยลง จึงทำให้ระดับของคะแนนความคิดเห็นในเรื่อง ความเหมาะสมของสถานที่ลดลง ซึ่งเรื่องของสถานที่ เป็นข้อจำกัดหนึ่งที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงให้ดีกว่านี้ได้ เพราะทางกลุ่มโรงเรียนซึ่งเป็นผู้จัด ได้เลือกสถานที่ที่มีความเหมาะสมมากที่สุดแล้ว

1.4 การประสานงานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในระหว่างการเตรียมการฝึกอบรม จากการสอบถามผู้ดำเนินการฝึกอบรม ปรากฏว่าบางจุดฝึกอบรมผู้บริหารของหน่วยงานที่รับผิดชอบไม่ค่อยให้ความสนใจ และให้กำลังใจแก่ผู้ดำเนินการฝึกอบรมเท่าที่ควร การจัดส่งสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการฝึกอบรมบางครั้งก็ไม่ครบหรือไม่ได้จัดส่งมาให้ ทำให้ผู้ดำเนินการฝึกอบรมต้องช่วยกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น เรื่องในสไลด์หรือวิดีโอ ที่จัดส่งมาให้ไม่ตรงกับตารางการฝึกอบรมที่กำหนดไว้ โดยที่ไม่ได้แจ้งล่วงหน้า ทำให้ผู้ดำเนินการฝึกอบรมต้องแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า สไลด์บางเรื่องผู้ดำเนินการฝึกอบรมต้องบรรยายเสียงประกอบเรื่องเอง เพราะทางหน่วยงานไม่ได้จัดส่งมาให้ การที่เป็นเช่นนี้อาจเป็น เพราะผู้บริหารบางคนไม่เห็นความสำคัญของการฝึกอบรมเท่าที่ควร และเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการฝึกอบรมมีจำนวนน้อยทำให้การจัดส่งสื่อและการประสานงานไม่สะดวกและคล่องตัวเท่าที่ควร

1.5 การตรงต่อเวลาในการดำเนินการฝึกอบรม บางกิจกรรมในบางจุดฝึกอบรมไม่สามารถรักษาเวลาให้เป็นไปตามกำหนดเวลาได้ ซึ่งก็มาจากหลายสาเหตุ แต่ส่วนใหญ่จะเริ่มมาจากการมาไม่ตรงเวลาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้ดำเนินการฝึกอบรมต้องรอ และแก้ไขให้ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้โดยการลดเวลาการปฏิบัติกิจกรรมในบางช่วงให้สั้นลง เช่น ในการศึกษาชุดฝึกอบรมซึ่งใช้เวลาในกิจกรรมนี้ประมาณ 1 ชั่วโมง ก็ลดลงเหลือ 50 นาที หรือถ้าในกรณีที่ต้องการจัดกิจกรรมให้ครบตามเวลาที่กำหนดก็จะขยายเวลาต่อออกไป ทำให้เลิกช้า ซึ่งปัญหาตามมาก็คือ เมื่อเลิกช้ากิจกรรมที่จัดอยู่ในอันดับท้ายก่อนที่ จะเลิกฝึกอบรมในวันนั้น ได้รับความสนใจจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมน้อยลง ทั้งนี้

อาจเป็น เพราะผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีภาระหน้าที่รับผิดชอบในตอนเย็นมาก และจากการสำรวจสถานภาพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นหญิง และมีสถานภาพสมรสแล้วอาจมีภาระทางครอบครัว

นอกจากนี้การไม่รักษา เวลาในการปฏิบัติกิจกรรม บางครั้งก็เนื่องมาจากผู้ดำเนินการฝึกอบรมไม่ควบคุม เวลาในกิจกรรมนั้น ๆ อย่างเคร่งครัด ซึ่งอาจเป็นเพราะเห็นว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมยังปฏิบัติกิจกรรมไม่เสร็จหรือยังมีความสนใจในกิจกรรมนั้นอยู่ และในบางครั้งผู้ดำเนินการฝึกอบรมก็จัดกิจกรรมที่นอกเหนือจากตารางการฝึกอบรมที่กำหนดไว้ เพราะต้องการที่จะสร้างบรรยากาศในการฝึกอบรมให้ดีขึ้น และเห็นว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมยังไม่พร้อมที่จะปฏิบัติกิจกรรมตามตารางที่กำหนดไว้ ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้ทำให้กิจกรรมอื่นถูกลด เวลาลง หรือถูกตัดออกไปจากตารางการฝึกอบรม

ข้อที่น่าสังเกตในเรื่องของการตรงต่อเวลานั้นพบว่า จุดฝึกอบรมที่สามารถรักษาเวลาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดี จะมีผู้บริหารระดับอำเภอคือ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หรือผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มาอยู่ร่วมตลอดเวลาในระหว่างการฝึกอบรม ทำให้กิจกรรมส่วนใหญ่เริ่มและเลิกตรงตาม เวลา

1.6 ในการดำเนินกิจกรรมการศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง พบว่า บางจุดฝึกอบรมได้ให้ความสำคัญของการทำแบบฝึกหัดมาก ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำส่งให้ทันภายในวันนั้น ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจึงใช้เวลาในการทำแบบฝึกหัดมาก เพราะกลัวจะไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด ทำให้การแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ภายในกลุ่มมีน้อย และค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมนี้มีค่าต่ำที่สุดจากรายการ โดยเฉพาะผู้ที่ทำงานเช้าหรือผู้สูงอายุอาจทำให้เกิดความเครียดได้มาก ซึ่งจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นและความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรม ในด้านความสุขขณะศึกษาชุดฝึกอบรม ถึงแม้จะมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แต่ก็ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดจากรายการในแบบสอบถาม

1.7 กิจกรรมที่สามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยกันเอง และผู้เข้ารับการฝึกอบรมกับผู้ดำเนินการฝึกอบรม ได้แก่ กิจกรรมแรกพบ กิจกรรมยามเช้า กิจกรรมมาตามนัด กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรม และกิจกรรมอำลา กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นกิจกรรมที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ได้แสดงความพอใจและสนใจมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ เพราะกิจกรรมดังกล่าวผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทั้งยังได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ไม่เครียด ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนได้ร่วมในกิจกรรมนี้อย่างเต็มที่ จนบางครั้งทำให้เกินเวลาที่กำหนด

การแสดงความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดจากทุกรายการ ที่เป็นเช่นนั้น เพราะกิจกรรมบางกิจกรรมไม่เอื้อต่อการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็น และบางที่ผู้ดำเนินการฝึกอบรมเองก็ไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็น เช่น กิจกรรมนันทนาการ ซึ่งเป็นการร้องเพลงหรือร้องเพลงประกอบท่าทาง กิจกรรมอำลา ซึ่งเป็นการเขียนคำมั่นสัญญาต่าง ๆ ลงในกระดาษ เป็นต้น แต่ในบางครั้งผู้ดำเนินการฝึกอบรมก็ได้เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นบ้าง เช่น ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่งเพลงร่วมกัน หรือคิดทำประกอบเพลงที่ผู้ดำเนินการฝึกอบรมร้อง

1.8 การแสดงความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า นอกจากการที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองแล้ว คนที่กล้าแสดงความคิดเห็นซึ่งมีอยู่น้อยจะมีอิทธิพลเหนือความคิดของคนส่วนใหญ่ภายในกลุ่ม เช่น เมื่อคนคนนั้นแสดงความคิดเห็นก็จะกลายเป็นความคิดเห็นของกลุ่มโดยปริยาย และนอกจากนี้ยังพบว่าการที่จะกระตุ้นให้สมาชิกภายในกลุ่มแสดงความคิดเห็นนั้น ขึ้นอยู่กับการดำเนินการอภิปรายของประธานกลุ่มด้วย ส่วนเวลาถ้าให้เวลาน้อยเกินไปก็เป็นสิ่งที่จำกัดความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทำให้ไม่ยอมแสดงความคิดเห็นมากนัก เพราะกลัวไม่เสร็จทันตามเวลาที่กำหนด

1.9 การรายงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ถ้าเป็นการรายงานที่ออกมาในลักษณะการแสดง จะได้รับความสนใจและเต็มใจเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ เป็นอย่างมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีโอกาสแสดงความรู้สึกรักใคร่ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง และเรื่องที่แสดงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องหรือเกิดขึ้นจริงในชีวิตของการเป็นครู นอกจากนี้ยังเป็นการผ่อนคลายความเครียด และได้รับความบันเทิง

ถ้าเป็นการรายงานโดยส่งตัวแทนออกมาพูดหน้าที่ประชุม ผู้ฟังจะลดความสนใจลง เพราะบางครั้งการพูดของผู้รายงานไม่สามารถสร้างความสนใจของผู้ฟังได้ และเรื่องที่รายงานก็ซ้ำกัน ทำให้ผู้ฟังเกิดความเบื่อหน่ายไม่สนใจ

1.10 กิจกรรมรายงานผลการฝึกปฏิบัติจากชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องมาจากการฝึกอบรมในช่วงที่ 2 ที่ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำกิจกรรมบางกิจกรรมจากชุดฝึกอบรมไปปฏิบัติที่โรงเรียน ซึ่งให้เวลานานประมาณ 1 เดือนในแต่ละจุดฝึกอบรม เมื่อมาฝึกอบรมในช่วงที่ 3 ปรากฏว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางคนนำไปปฏิบัติไม่ครบตามที่กำหนดให้ และบางคนก็ไม่ได้นำไปปฏิบัติเลย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่เห็นความสำคัญหรือเห็นว่ายุ่งยากทำให้เสียเวลา หรือไม่มีเวลาที่จะศึกษาและนำไปปฏิบัติ เนื่องจากมีงานอย่างอื่นที่ต้องทำนอกเหนือไปจากงานสอนนักเรียน ซึ่งจากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมภายในโรงเรียนเป็นเวลานาน 1 ภาคเรียน พบว่าครูมีงานที่ต้องทำนอกเหนือจากงานสอนหลายอย่าง และตัวครูเองก็ไม่สามารถแบ่งเวลาในการทำงานให้ถูกต้องและเป็นระบบได้ ทำให้บางครั้งต้องนำงานที่มีชิ้นงานสอนมาทำในเวลาการสอนนักเรียน โดยให้นักเรียนนั่งทำแบบฝึกหัดไป และงานที่ทำนั้นส่วนใหญ่ก็เกี่ยวข้องกับทางโรงเรียน เช่น การทำรายงานส่งทางอำเภอ เป็นต้น เมื่อถึงเวลาการฝึกอบรมในช่วงที่ 3 ในกิจกรรมรายงานผลการฝึกปฏิบัติจากชุดฝึกอบรม ทำให้ต้องใช้เวลานานในการเตรียมรายงาน การอภิปราย และแสดงความคิดเห็นก็จะได้เฉพาะผู้ที่ได้นำไปปฏิบัติเท่านั้น และในบางครั้งก็ทำไม่เสร็จในเวลาที่กำหนดไว้ เวลาที่กลุ่มออกมารายงาน ความสนใจของผู้ฟังก็น้อยลง เนื่องจากงานของตนยังไม่เสร็จ และบางกลุ่มไม่รักษาเวลาในการรายงาน ฉะนั้นจึงทำให้คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมที่อยู่ในระดับมากมีเพียง 3 รายการ คิดเป็นร้อยละ 60.00 ซึ่งนับว่าน้อยที่สุดจากการประเมินพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในขณะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

1.11 เรื่องความเป็นกันเองระหว่างผู้ดำเนินการฝึกอบรมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม ปรากฏว่าจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นผู้ดำเนินการฝึกอบรม และจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทั้ง 2 ฝ่ายมีความเห็นสอดคล้องกัน โดยที่ผู้ดำเนินการฝึกอบรมได้บอกว่าคณะผู้ดำเนินการฝึกอบรมได้ให้ความเป็นกันเองกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้เข้ารับการฝึกอบรมก็ได้บอกว่าผู้ดำเนินการฝึกอบรมได้ให้ความเป็นกันเองกับท่าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเป็นค่าเฉลี่ยสูงที่สุดจากทุกรายการในแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ การที่ผู้ดำเนินการฝึกอบรมได้ให้ความเป็นกันเองนี้ก่อให้เกิดผลดีต่อการฝึกอบรม เป็นการสร้างบรรยากาศและความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพอใจที่จะเข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งผิดกับ

การฝึกอบรมในลักษณะที่มีวิทยากรมาบรรยายให้ฟังแค่ฝ่ายเดียว ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความ เบื่อหน่ายและไม่อยากเข้าร่วมในการฝึกอบรม

จากการสังเกตพบว่าผู้ที่ให้ความ เป็นกันเองกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมมากที่สุดคือผู้ที่ดำเนินกิจกรรมนันทนาการ เพราะ เป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างความสนิทสนม เป็นกันเองกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ง่าย ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้สึกว่าเป็นกิจกรรมที่ไม่เครียด สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน และผู้ดำเนินการฝึกอบรมก็สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้พร้อมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม เช่น การทำท่าทางประกอบเพลง และผู้ที่ดำเนินกิจกรรมนี้จะมีลักษณะที่ชอบสนุกสนาน มีความ เป็นกันเอง เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย อารมณ์ดี หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้สึกที่อยากจะเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ

ความ เป็นกันเองของผู้ดำเนินการฝึกอบรมนั้นมีส่วนสำคัญในการสร้างบรรยากาศในการฝึกอบรม แต่ผู้ดำเนินการฝึกอบรมบางคนลืมนึกถึงความสำคัญในเรื่องนี้และจากการสังเกตพบว่าถ้าผู้ดำเนินการฝึกอบรมมีสีหน้าขึงตึง ไม่ยิ้มแย้มแจ่มใส การพูดเป็นไปในลักษณะการออกคำสั่งหรือมีการดูผู้เข้ารับการฝึกอบรม วันนั้นบรรยากาศของการฝึกอบรมจะไม่สู้ดีนัก ผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่อยากจะเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งการที่ผู้ดำเนินการมีลักษณะนั้นอาจ เนื่องมาจากเกิดความ เครียด เหนื่อย สาเหตุอาจเกิดจากขาดการพักผ่อนที่เพียงพอ เพราะในการฝึกอบรมแต่ละครั้งผู้ดำเนินการฝึกอบรม เป็นฝ่าย เดินทางไปหาผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นส่วนใหญ่ ผู้ดำเนินการฝึกอบรมอาจเกิดความ เบื่อหน่าย เนื่องมาจากการทำกิจกรรมซ้ำ ๆ กันหลายครั้งเพราะมีหลายจุดฝึกอบรม บางครั้งผู้ดำเนินการฝึกอบรมมาไม่ครบเพราะติดราชการงานอื่นหรือไม่สบาย ทำให้ผู้ดำเนินการฝึกอบรมมีจำนวนน้อยลง

ในบางจุดฝึกอบรมผู้เข้ารับการฝึกอบรม เองก็สร้างความ ไม่สบายใจให้แก่ผู้ดำเนินการฝึกอบรมเหมือนกัน เช่น การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม การแสดงท่าทางที่ไม่เกรงใจผู้ดำเนินการฝึกอบรม เนื่องมาจากมีความคุ้นเคยสนิทสนมกับผู้ดำเนินการฝึกอบรม เป็นส่วนตัว หรือคิดว่าตนเองอยู่ในระดับผู้บริหารและก็ได้เคยได้รับการฝึกอบรมแบบนี้มาแล้ว ทำให้ไม่เห็นความสำคัญของการฝึกอบรมในครั้งนี้ หรือคิดว่าตนเองมีอายุมากอีกไม่นานก็จะลาออกทำให้ไม่สนใจในกิจกรรมเท่าที่ควร ทำให้ผู้ดำเนินการฝึก

อบรมต้องใช้ความพยายามอย่างมากที่จะให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งหมด เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้อารมณ์ไม่สู้ดี และใช้คำพูดที่รุนแรง

1.12 จากการสอบถามความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรม ปรากฏว่ามีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกรายการ แสดงว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจและมีเจตคติที่ดีต่อการฝึกอบรมในครั้งนี้ ซึ่งอาจเป็นเพราะลักษณะของการฝึกอบรมมีความแตกต่างไปจากการฝึกอบรมที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการถ่ายทอดความรู้โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เป็นผู้นั่งฟังแต่ฝ่ายเดียว แต่การฝึกอบรมในครั้งนี้ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ หลหลายรูปแบบ ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสนใจ ไม่เบื่อง่าย ซึ่งตรงกับการวิจัยของ ประณต วิทนไพธิดิษฐ์ (2527: 123) ที่ได้รวบรวมข้อมูลจากการศึกษา การสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถาม และการสังเกตการฝึกอบรมของการสื่อสารแห่งประเทศไทย พบว่าการใช้วิธีการฝึกอบรมน้อยแบบจะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเบื่อง่าย การฝึกอบรมครุตามโครงการนี้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทุกกิจกรรม ได้เปลี่ยนอิริยาบท มีกิจกรรมที่ช่วยคลายเครียด มีบรรยากาศที่ดี ได้ทั้งความรู้ ความสนุกสนาน และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติในการเรียนการสอน ทั้งยังสร้างความรู้จักคุ้นเคยสนิทสนมกันในระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยกันเองซึ่งมาจากหลายโรงเรียน

ถึงแม้ว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมในครั้งนี้ แต่ก็ยังมีบางคนคิดว่าประโยชน์ที่ได้รับและนำไปใช้นั้นมีน้อยเกินไป จนไม่คุ้มค่ากับงบประมาณจำนวนมากที่ให้การฝึกอบรม เป็นการสูญเสียงบประมาณโดยเปล่าประโยชน์ โดยเฉพาะงบประมาณที่ใช้ในการสร้างสื่อหลักคือ ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง และจากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมภายในโรงเรียนเป็นระยะเวลาานาน 1 ภาคเรียน ปรากฏว่าไม่เคยเห็นครูคนใดนำหนังสือชุดฝึกอบรมมาใช้ ซึ่งอาจเป็นเพราะเวลาที่เข้าไปอยู่เป็นภาคปลายของการศึกษา และเนื้อหาที่มีอยู่ในชุดฝึกอบรม เป็นเนื้อหาที่ครูส่วนใหญ่เคยมีความรู้มาแล้ว หรืออาจเป็น เพราะความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมยังมีอยู่

1.13 การทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม เนื่องจากทุกจุดฝึกอบรมได้ให้ความสำคัญของการทดสอบ คือได้บอกผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่าถ้าคะแนนของการทดสอบครั้งหลัง

ทำได้ไม่ถึงร้อยละ 70 จะต้องเข้ารับการอบรมหรือสอบซ่อมใหม่ซึ่งไม่ใช่วัตถุประสงค์และนโยบายของโครงการ ทำให้ครูส่วนใหญ่เกิดความกังวลและกลัวมากจนกลายเป็นความเครียดไม่สนใจกิจกรรมที่จัดก่อนที่จะมีการทดสอบหลังการฝึกอบรม บางคนสนใจอ่านหนังสือมาก เพราะกลัวว่าจะทำข้อทดสอบไม่ได้ ผู้ที่กังวลมากอีกกลุ่มหนึ่งคือ ผู้บริหารซึ่งกลัวว่าจะได้คะแนนต่ำและถ้าต้องเข้ารับการอบรมหรือสอบซ่อมใหม่จะเป็นการสร้างความรู้สึกที่ไม่ดีต่อผู้อยู่ในบังคับบัญชา การที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความกลัวนี้ว่าไม่ได้ก่อประโยชน์เท่าที่ควร และจากการสังเกตการทดสอบหลังการฝึกอบรมทุกจุดฝึกอบรม พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางคนนำกระดาษซึ่งเฉลยคำตอบของการทดสอบจากจุดฝึกอบรมอื่นมาดู มีการสอบถามกันเกี่ยวกับคำตอบในแบบทดสอบ การทำเช่นนี้ก็เพื่อที่จะได้คะแนนการทดสอบมาก ๆ จะได้ไม่ต้องสอบซ่อมใหม่สำหรับผู้ดำเนินการฝึกอบรมก็ไม่ได้เข้มงวดในการทดสอบมากนัก อาจเป็นเพราะเห็นว่าเป็นครู เป็นผู้ใหญ่ และอาจต้องการให้คะแนนของการทดสอบของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับที่ต้องการ จึงนับว่าการทดสอบหลังการฝึกอบรมไม่ควรนำมาเป็นเครื่องวัดความสามารถด้านการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ถึงแม้ว่าคะแนนที่ได้จะอยู่ในระดับสูงก็ตาม

เมื่อการทดสอบหลังการฝึกอบรมเสร็จสิ้นลง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมก็ยังให้ความสนใจในเรื่องของคะแนนที่ได้ทดสอบไปแล้ว กลัวว่าตนเองจะได้คะแนนไม่ถึงร้อยละ 70 เกิดความกังวลและสนใจอยากจะทำคะแนน ทำให้กิจกรรมที่จัดหลังการทดสอบคือ กิจกรรมอำลาและกิจกรรมประเมินผลการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความสนใจน้อย ถึงแม้ว่าผู้ดำเนินการฝึกอบรมพยายามกระตุ้นและเร้าความสนใจอย่างเต็มที่แล้วก็ตาม

1.14 ลักษณะนิสัยของผู้ดำเนินการฝึกอบรมและผู้เข้ารับการฝึกอบรม นับว่ามีส่วนสัมพันธ์ในการฝึกอบรมในครั้งนี้เป็นอย่างมาก เพราะการฝึกอบรมประกอบด้วยกิจกรรมหลายลักษณะ บางกิจกรรมอาจไม่ตรงกับลักษณะนิสัยหรือบุคลิกภาพของฝ่ายหนึ่ง ทำให้กิจกรรมบางกิจกรรมไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เช่น ในกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรม ในบางจุดฝึกอบรมผู้ดำเนินการฝึกอบรมไม่สามารถพูดโน้มน้าวหรือกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ตระหนักถึงคุณธรรมต่าง ๆ ตามที่ต้องการได้ ซึ่งเป็นเพราะการใช้คำพูดหรือนิสัยส่วนตัวของผู้ดำเนินการฝึกอบรม สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญยิ่งต่อกิจกรรมประเภทนี้ จะเป็นตัวเสริมสร้างบรรยากาศแห่งความสงบ จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีสมาธิในการคิดถึงสิ่งต่าง ๆ แต่บางครั้งกลับเป็นบรรยากาศที่ไม่สงบเท่าที่ควร เป็นกิจกรรมที่ให้ความสนุกสนานมากกว่าจะ

เป็นการสร้าง เสริมคุณธรรม

ส่วนลักษณะของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งแต่ละคนก็มีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ หลายด้าน จะให้มีความพร้อมและความสามารถเท่าเทียมกันหมดทุกคนคงจะเป็นไปไม่ได้ และสิ่งเหล่านี้ก็จะส่งผลไปยังการปฏิบัติกิจกรรมบางกิจกรรม ทำให้กิจกรรมนั้นไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เช่น ในกิจกรรมศึกษาชุดฝึกอบรม ถึงแม้ว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะให้ความสนใจและกระตือรือร้นที่จะทำ แต่บางคนก็ไม่ทันตามเวลาที่กำหนดให้ ส่วนหนึ่งก็มาจากความสามารถในการอ่านและทำแบบฝึกหัดได้ช้า เวลาที่กำหนดให้น้อยเกินไป การทำท่าทางประกอบเพลง ในกิจกรรมนั้นทนาการบางท่าทาง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่เต็มใจที่จะปฏิบัติและสุขภาพสตรีบางคนไม่ค่อยกล้าแสดงออก ทำให้กิจกรรมนั้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความเครียดมากกว่าคลายเครียด เป็นต้น

2. การประเมินพฤติกรรมของครูในการจัดการเรียนการสอน และพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครู ในเขตการศึกษา 5 ภายหลังจากฝึกอบรมตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา การประเมินพฤติกรรมถือว่าเป็นขั้นตอนของการติดตามผล ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการฝึกอบรมและมีความสำคัญมาก เพราะจะทำให้ทราบว่าผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมไปแล้วนั้น ได้ปฏิบัติงานได้ผลดีขึ้นหรือไม่ มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ สามารถกระทำได้โดยการตอบแบบสอบถาม หรือจากการสังเกตพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน (สมพงษ์ เกษมสิน 2519: 186) และในการติดตามผลการฝึกอบรมนี้ก็ควรกระทำภายหลังจากการฝึกอบรมไปแล้ว 4 เดือน เป็นอย่างน้อย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีโอกาสนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปปฏิบัติงานของตน (ชโล ธรรมศิริ 2522: 173)

ดังนั้นในการประเมินพฤติกรรมของครูในการจัดการเรียนการสอน และพฤติกรรมด้านคุณธรรม จึงได้ประเมินหลังจากฝึกอบรมแล้ว 4 เดือน เป็นต้นไป โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมหลาย ๆ วิธี ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถาม และการเข้าไปสังเกตอย่างมีส่วนร่วมภายในโรงเรียนเป็นระยะเวลาานาน 1 ภาคเรียน รายละเอียดของผลการอภิปราย มีดังนี้

2.1 พฤติกรรมของครูในการจัดการเรียนการสอน ภายหลังจากฝึกอบรมแล้ว 4 เดือน ซึ่งมีกิจกรรมทั้งหมด 33 กิจกรรม เป็นกิจกรรมที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการ

ฝึกรวมที่ต้องการให้ครูนำไปใช้หลังจากการฝึกรวม กิจกรรมบางกิจกรรมครูนำไปใช้ใน การจัดการเรียนการสอนน้อย เช่น การเชิญวิทยากรมาบรรยาย สาธิต การแสดงละคร การโต้วาที เป็นต้น ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ

2.1.1 ขณะที่ผู้วิจัยไปประเมินซึ่งเป็นช่วงกลางของการเรียนใน ภาคที่ 2 กิจกรรมบางกิจกรรมครูยังไม่ได้นำไปจัด

2.1.2 กิจกรรมบางกิจกรรมที่จัดต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของวัย ของผู้เรียน และระดับชั้น และเนื้อหาที่จะใช้สอน ในบางชั้นอาจจะไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ ครบตามที่กำหนดไว้

2.1.3 ครูบางคนอาจเห็นว่ากิจกรรมบางกิจกรรมต้องใช้เวลาในการ เตรียมมากทำให้เสียเวลา ไม่เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องจัดกิจกรรมนี้ โดย นำกิจกรรมอย่างอื่นที่จัดได้ง่าย ไม่ต้องเสียเวลา มาจัดแทนกิจกรรมนั้น

2.1.4 บางกิจกรรมต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมนั้น นับว่า เป็นสิ่งสำคัญเพราะครูก็มีเงินเดือนที่ไม่มากนัก และยังมีค่าใช้จ่ายทั้งที่ต้องจ่ายเป็นประจำ และนอกเหนือจากที่จะต้องจ่ายประจำ เช่น การบริจาคน การช่วยเหลือต่าง ๆ มีทั้งที่เป็น งานส่วนรวมและส่วนตัว โดยเฉพาะกิจกรรมการเชิญวิทยากรมาบรรยาย-สาธิต ซึ่งต้องมี ค่าใช้จ่ายในการติดต่อ การให้สิ่งตอบแทน เนื่องจากวิทยากรต้องเสียสละเวลาอันมีค่าของ ท่านมา ในเรื่องของค่าใช้จ่ายนี้ทางโรงเรียนก็ไม่มีงบประมาณจัดให้ ทำให้ครูไม่ยอมจัด กิจกรรมนี้ และจากงานวิจัยของ เฉลิมพร ลพอุทัย (2529: 73) ที่ได้สอบถามความคิด เห็นของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารและครูประถมศึกษา เกี่ยวกับปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต พบว่า ปัญหาหนึ่งซึ่งเป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก ก็คือ การขาดงบประมาณ การจ้างวิทยากรท้องถิ่น จากงานวิจัยของ ประสิทธิ์ อาภาศย์ (2529: 135) ที่ได้จาก การตอบแบบสอบถามของครูประถมศึกษา เกี่ยวกับการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนในการสอนกลุ่ม การงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ประเภทแหล่งความรู้ซึ่งครูมีความ ต้องการและนำมาใช้น้อยที่สุดคือ การเชิญวิทยากร ที่เป็นเช่นนี้เพราะครูประสบกับปัญหาและ อุปสรรคต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ไม่มีค่าใช้จ่ายสำหรับวิทยากร ครูไม่สะดวก ที่จะไปติดต่อวิทยากรที่อยู่ห่างจากโรงเรียน ครูไม่มีเวลาศึกษาและวางแผนเชิญวิทยากรที่ เหมาะสมกับแขนงงานไว้ล่วงหน้าแต่เนิ่น ๆ และเสียค่าใช้จ่ายสูง

2.2 จากการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู 24 คน จำนวน 96 ครั้ง พบว่าครูบางคนได้มีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดี แต่ก็มีครูบางคนที่ไม่เห็นความสำคัญของการเตรียมการสอน ซึ่งเป็นลักษณะที่พบในระหว่างการเข้าไปสังเกตภายในโรงเรียน เป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียนเช่นเดียวกัน

การเตรียมการสอนของครู เป็นภาระหน้าที่ของครูประถมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสอน (ประดินันท์ อุปรมัย 2524: 220) การทำบันทึกการสอนเป็นการกระตุ้นครูให้มีการเตรียมการสอน และจากการเข้าไปสังเกตอย่างมีส่วนร่วมภายในโรงเรียนเป็นระยะเวลานาน 1 ภาคเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ครูทำบันทึกการสอนและสั่งให้ตรวจ ครูบางคนก็เห็นความสำคัญของการทำบันทึกการสอนในการเตรียมการสอน แต่บางคนก็เห็นความสำคัญของการทำบันทึกเพียงเพื่อให้ผู้บริหารได้ตรวจ และเป็นหลักฐาน เมื่อมีผู้มาตรวจเยี่ยมโรงเรียน และจากการวิจัยของ เฉลิมพร ลพอุทัย (2529: 74) ที่ได้จากการสอบถามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครูประถมศึกษา พบว่า ครูมีชั่วโมงสอนมาก ทำให้ไม่มีเวลาสำหรับการเตรียมการสอนที่ดี ส่วนผู้บริหารนั้นไม่ได้ให้ความสนใจในการทำบันทึกการสอนของครูว่าได้นำไปปฏิบัติตรงกับที่บันทึกไว้หรือไม่ การนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอนของครู ผู้บริหารก็ไม่ได้ให้ความสำคัญ จะปฏิบัติในลักษณะของการบันทึกเป็นหลักฐานเพื่อส่งผู้ตรวจเยี่ยมโรงเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารมีภาระหน้าที่รับผิดชอบหลายด้าน ไม่มีผู้ที่จะช่วยปฏิบัติงานในหน้าที่แทนเพราะครูทุกคนต้องรับผิดชอบนักเรียนประจำชั้นตลอดทั้งวัน และอีกประการหนึ่ง ผู้บริหารได้ให้ความไว้วางใจครูผู้สอนว่าจะต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ในด้านการเรียนการสอนเป็นอย่างดีอยู่แล้ว จึงใช้การประชุมครูที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ได้กล่าวโดยรวม ๆ ให้ครูตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ในด้านการจัดการเรียนการสอน ให้เต็มหลักสูตร เต็มเวลา และเต็มความสามารถ

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ภายหลังจากฝึกอบรม ครูได้นำความรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ หรือนำไปดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนและของโรงเรียน แต่ในบางครั้งก็ใช้กิจกรรมซ้ำ ๆ จนทำให้เด็กเกิดความสนใจหรือความกระตือรือร้นลงไป จากการสังเกตการสอนพบว่า การที่ครูจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนหลายแบบ หลายวิธี ทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอน นักเรียนมีความสุขสนุกสนานในการเรียน สร้างแรงกระตุ้นในการเรียน กล้าแสดงออก ใน

ขณะเดียวกันก็มีครูบางคนไม่เห็นถึงความสำคัญในเรื่องนี้ มีการสอนน้อยแบบวิธีที่ใช้อยู่เป็นประจำ คือ บรรยาย อธิบาย อ่านหนังสือเรียน ทำแบบฝึกหัด และจากการสังเกต นักเรียนที่มีการสอนในลักษณะนี้อยู่เป็นประจำ นักเรียนจะนั่งเรียนอย่างสงบ เฉย พังครู อธิบายอย่างเดียว ครูเป็นศูนย์กลางการเรียน นักเรียนไม่ได้แสดงออกซึ่งความคิดเท่าที่ควร สนใจในการทำแบบฝึกหัดมาก แต่ถ้าเมื่อไรที่ครูไม่อยู่ นักเรียนจะส่งเสียงดัง เล่นกันภายในห้อง เดินไป เดินมาไม่เป็นระเบียบ

การจัดกิจกรรมในลักษณะ บรรยาย อธิบาย ให้นักเรียนอ่านหนังสือเรียนและทำแบบฝึกหัด ในบางครั้งก็เป็นสิ่งที่ครูจำเป็นต้องปฏิบัติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในคู่มือครูหรือแผนการสอน จากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมภายในโรงเรียนพบว่าที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะครูมีงานอย่างอื่นที่ต้องทำนอกเหนือจากการสอนนักเรียน และจำเป็นต้องทำให้ทันตามกำหนดเวลาซึ่งจะเป็นเวลาที่กระชั้นชิด ทำให้ต้องนำงานนั้นมาทำในช่วงที่สอนนักเรียน หลังจากที่ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด ซึ่งงานนั้นก็มีทั้งงานของโรงเรียนและงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชน เช่น งานสารบรรณ งานการเงิน งานจัดกิจกรรมของโรงเรียน งานของทางวัด เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ครูในโรงเรียนป่วย หรือไปราชการ ทำให้มีครูไม่ครบชั้น ครูต้องผลัดกันเข้าสอนแทน จำเป็นต้องใช้วิธีการสอนลักษณะนี้ เพื่อจะได้มีเวลาไปสอนและให้งานนักเรียนในห้องอื่นด้วย ครูบางคนก็ได้พยายามปฏิบัติตามลำดับขั้นของการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในคู่มือครูหรือแผนการสอน โดยการย่อหรือตัดกิจกรรมที่จำเป็นน้อยออกไป และจากการที่มีครูสอนไม่ครบชั้นทำให้เกิดผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจากการวิจัยของ สว่าง เขิงชั้น (2528: 141-143) โดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา เกี่ยวกับโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่มีครูครบทุกชั้นพบว่า ประสบกับปัญหาซึ่งอยู่ในระดับมากมีอยู่หลายประการ และส่วนหนึ่งก็เป็นปัญหาในเรื่องของการสอนเนื้อหาวิชาไม่ครบตามหลักสูตร ทำให้การเรียนการสอนไม่ได้ผลเต็มที่

การที่ครูมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบนอกเหนือไปจากงานสอนที่ต้องสอนประจำชั้นอยู่ตลอดเวลา ไม่สามารถจัดระบบการทำงานให้เหมาะสม ทำให้เวลาที่ให้กับการเรียนการสอนลดน้อยลง เมื่อครูสอนไม่ทันก็จะสอนเพิ่มเติมในตอนเย็นหรือในวันหยุด นับว่าครูมี

ความรับผิดชอบในการสอนเป็นอย่างดี แต่ก็มีครูบางคนนำเวลาที่นักเรียนทำแบบฝึกหัดหรือทำงานอยู่ มาทำสิ่งอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองแทนที่จะเอาใจใส่ต่อการทำงานของนักเรียน เช่น ออกไปดูธุรกิจส่วนตัวนอกโรงเรียน อ่านหนังสือพิมพ์หรือหนังสืออ่านเล่น ออกมาสนทนากับครูด้วยกัน ซึ่งเป็นการใช้เวลาไม่ถูกต้อง ขาดความรับผิดชอบและชื่อเสียงสุจริตต่อหน้าที่ในหน้าที่ว่า ไม่ใช่ความสามารถอย่างเต็มที่ ไม่พยายามปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น ไม่รู้จักหน้าที่และกระทำหน้าที่เป็นอย่างดี เบียดบัง เวลาของทางราชการ เอาเวลาทำงานในหน้าที่ไปใช้ทำประโยชน์ส่วนตัวทำงานแต่เฉพาะหน้า และไม่เรียบร้อย การที่โรงเรียนหนึ่งมีลักษณะของครูที่มีคุณธรรมบ้างไม่มีคุณธรรมบ้างก็เป็นการสอดคล้องกับการประเมินพฤติกรรมของครูด้านคุณธรรม ภายหลังจากการฝึกอบรม ตามแบบวัดคุณธรรมทั้ง 3 ฉบับ ในคุณธรรมความรับผิดชอบต่อหน้าที่และความซื่อสัตย์สุจริต ครูมีคุณธรรมในทั้ง 2 ข้อนี้ไม่ครบทุกคน ครูส่วนใหญ่ก็มีคุณธรรมในข้อความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในระดับที่น่าพอใจ คือ ครูที่มีคุณธรรมในข้อนี้เกินร้อยละ 80

2.4 จากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมภายในโรงเรียน เป็นระยะเวลา

1 ภาคเรียนในด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่า ครูบางคนจัดการเรียนการสอนครบทุกกลุ่มประสบการณ์ที่หลักสูตรกำหนดไว้ แต่บางคนก็ไม่ได้จัดครบทุกกลุ่มประสบการณ์ โดยเฉพาะวิชาบางวิชาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (วิชาในกลุ่มนี้ประกอบด้วย จริยศึกษา ศิลปศึกษา ดนตรี-นาฏศิลป์ พลศึกษา และกิจกรรมสร้างนิสัย ลูกเสือ ยุวกาชาด) และกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ (วิชาในกลุ่มนี้ประกอบด้วย งานบ้าน งานเกษตร และงานประดิษฐ์) สาเหตุที่ครูจัดการเรียนการสอนไม่ครบทุกกลุ่มประสบการณ์ ได้แก่

2.4.1 ผู้บริหารและครูผู้สอนได้ให้ความสำคัญกลุ่มทักษะและกลุ่ม

สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นอย่างมาก ทั้ง 2 กลุ่มประสบการณ์เป็นกลุ่มที่มีผลต่อการจัดอันดับโรงเรียนภายในกลุ่ม เพราะ เป็นกลุ่มที่ใช้ข้อทดสอบร่วมกัน และนักเรียนส่วนใหญ่ทำคะแนนไม่ดีนัก เนื่องจากต้องใช้ความรู้ ความจำในการทำข้อทดสอบมาก ทำให้การเรียนการสอนในบางชั่วโมง เป็นการทำแบบฝึกหัดและการทำข้อสอบเก่า ๆ นักเรียนจะได้จำได้ โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ใกล้สอบจะใช้เวลาในการทำแบบฝึกหัดและการทำข้อสอบเป็นส่วนใหญ่ ขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรมที่กำหนดไว้ถูกละเลยเพราะต้องการให้นักเรียนทำคะแนนข้อสอบได้สูง ๆ สามารถสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียนวิธีหนึ่ง ซึ่งผิดกับกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

และกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ซึ่งเน้นทางด้านปฏิบัติมากกว่าเนื้อหาวิชาการ

ในเรื่องของการจัดอันดับโรงเรียนภายในกลุ่มนับว่ามีผลกระทบต่อโรงเรียน และจากการวิจัยของ บุญส่ง สังขะ (2529: 122) ได้สอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร, ศึกษานิเทศก์และครู เกี่ยวกับโครงการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้น ป. 6 ระดับประเทศ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีผลต่อการจัดอันดับการศึกษาในระดับจังหวัด และผลกระทบทางลบประการหนึ่งที่สอดคล้องกับการที่ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตภายในโรงเรียนคือ การจัดอันดับการศึกษาของโรงเรียน โดยใช้คะแนนการทำข้อทดสอบเป็นเกณฑ์ตัดสินทำให้ครูเร่ง เฉพาะการสอนเพื่อสอบเพียงอย่างเดียว

2.4.2 วิชาบางวิชาที่อยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ บางชั้นเรียนเกิดปัญหา ครูขาดความถนัดและความสามารถที่จะสอนได้ และครูก็ต้องสอนประจำชั้นตลอดวัน ไม่มีการสับเปลี่ยนให้ครูคนอื่นสอนแทน เช่น ในชั้นที่มีครูผู้ชายสอนก็ไม่ถนัดที่จะสอน คนตรี นาฏศิลป์ หรืองานบ้าน ส่วนในชั้นที่มีครูผู้หญิงก็ไม่ถนัดที่จะสอนพลศึกษาทำให้ครูบางคนไม่อยากสอน ไม่เห็นความสำคัญของบางวิชา ซึ่งสาเหตุดังกล่าวสอดคล้องกับการวิจัยของ มีนา คงสุริยนาวัน (2529: 67-71) ที่สอบถามความคิดเห็นของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การขาดทักษะและสื่อการเรียนการสอนในวิชาดนตรี นาฏศิลป์ การขาดแหล่งวิทยากรและหนังสืออ่านประกอบ เพื่อให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และการที่ครูไม่สามารถสอนได้ทุกวิชาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย จากการวิจัยของ ไพโรจน์ รุจิระวิจักขณ์ (2529: 80-81) พบว่า ครูมีความรู้เกี่ยวกับศิลปศึกษาอยู่ในเกณฑ์ พอใช้ และครูพิเศษที่สอนศิลปศึกษาจะมีความรู้เกี่ยวกับศิลปศึกษาสูงกว่าครูประจำชั้นที่สอนศิลปศึกษา ในเรื่องการวาดภาพระบายสี การพิมพ์และการรู้คุณค่าของศิลปะ ความรู้เรื่องการปั้นและการแกะสลัก การจัดออกแบบและสร้างสรรค์จากวัสดุต่าง ๆ งานสาน ถัก ทอ ความรู้เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษา และความรู้เรื่องเกี่ยวกับศิลปะในระดับประถมศึกษาและจากการวิจัยของ ลิริ เกิดไพโรจน์ (2529: 126-129) พบว่าปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาชุดภาค ในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีหลายประการได้แก่ ครูสอนไม่ชำนาญหรือไม่ถนัดในการจัดกิจกรรมบางประเภท โรงเรียนมีครูสอนน้อย ครูคนเดียวต้องสอนทุกวิชา บางครั้งไม่มีเวลาในการเตรียมการสอน กิจกรรมบางชนิดไม่เหมาะสมกับสภาพ

ท้องถิ่น การจัดกิจกรรมบางประเภทขาดความพร้อมของครูและนักเรียน คาบเวลาเรียนมีน้อย โดยเฉพาะในชั้น ป. 1 - ป. 2 มีน้อยมาก เนื้อหาซ้ำกับวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มอื่น ไม่มีเอกสารหลักสูตรหรือมีน้อยไม่เพียงพอ สื่อบางชนิดไม่มี ครูไม่เข้าใจในการวัดผลประเมินผล ขาดการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร และขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรยุคภาษา

2.5 จากการประเมินพฤติกรรมของครู ภายหลังจากฝึกอบรม 4 เดือน ในเรื่องความสามัคคี คุณธรรมในข้อนี้ ปรากฏว่ามีครูจำนวนน้อยที่สุดที่มีคุณธรรม คิดเป็นร้อยละ 70.83 ของจำนวนครูทั้งหมด แต่จากการเข้าไปสังเกตอย่างมีส่วนร่วมภายในโรงเรียนพบว่า ครูภายในโรงเรียนมีความสามัคคีเป็นอย่างดี ไม่มีการแบ่งเป็นพวก เขาพวกเรา มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และให้ความร่วมมือช่วยเหลือ เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งของโรงเรียนและของชุมชนอย่างสม่ำเสมออยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้ เป็นเพราะครูส่วนใหญ่เป็นคนภายในท้องถิ่นนั้น มีความสัมพันธ์และเข้าใจกันเป็นอย่างดี มีความรักใคร่สนิทสนมช่วยเหลือกันอยู่ตลอดเวลาอยู่แล้ว ฉะนั้น เมื่อมาอยู่ในโรงเรียนเดียวกันจึงเป็นเสมือนหนึ่งครอบครัวเดียวกัน สาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือ ภายในโรงเรียนแห่งนี้มีครูผู้ชายมากกว่าครูผู้หญิง การมีเรื่องกระทบกระทั่งกันจึงมีน้อย ประกอบกับฐานะทางเศรษฐกิจของครูส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่ไม่เดือดร้อน การแข่งขันแก่งแย่งกัน การเอารัดเอาเปรียบจึงไม่มี ซึ่งบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างมากในเรื่องของความสามัคคีของครูในโรงเรียนมากที่สุดก็ได้แก่ ผู้บริหารของโรงเรียน ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียงหรือเอาใจใส่สนใจครูคนใดเป็นพิเศษในทางที่ไม่ดี รู้จักประสานความสามัคคีของครูในโรงเรียนให้เกิดความสนิทสนมกลมเกลียวกันด้วย

2.6 จากประเมินพฤติกรรมของครู ภายหลังจากฝึกอบรม 4 เดือน ในเรื่องความมีมนุษยสัมพันธ์ ปรากฏว่าครูส่วนใหญ่มีคุณธรรมในข้อนี้ คิดเป็นร้อยละ 95.83 ของจำนวนครูทั้งหมด ซึ่งมีความสอดคล้องกับการที่ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตอย่างมีส่วนร่วมภายในโรงเรียนก็พบว่า ครูทุกคนมีมนุษยสัมพันธ์เป็นอย่างดี ทั้งต่อเพื่อนครูในโรงเรียนและโรงเรียนอื่น ต่อนักเรียน ต่อผู้ปกครอง และต่อบุคคลอื่นที่เข้ามาติดต่อกับทางโรงเรียน ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ดีและมีประโยชน์ทั้งต่อตนเองและโรงเรียน เช่น การได้รับบริจาคสิ่งของต่าง ๆ จากผู้ปกครอง ซึ่งให้แก่โรงเรียน การให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือในการแข่งขันกีฬาระหว่างกลุ่ม ความร่วมมือการจัดงานวันเด็กของโรงเรียน การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในหมู่เพื่อนครูนับว่าเป็น

หนทางหนึ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ ความมีมนุษยสัมพันธ์นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่บุคคลที่มีอาชีพเป็นครูควรมี เพราะจะต้องใช้อยู่ตลอดเวลา อย่างน้อยก็กับนักเรียน และจากการวิจัยของกริณีย์ เสงพานิช (2528: 72-73) ที่ได้สำรวจพฤติกรรมของครูประถมศึกษาด้านมนุษยสัมพันธ์ตามการรับรู้ของตนเอง ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับค่อนข้างมากถึงระดับมาก ยกเว้นเพียงข้อเดียวที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ สามารถนำวิทยากรในชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียนเสมอ และในข้อนี้จากการเข้าไปสังเกตภายในโรงเรียนตลอดระยะเวลาในเทอมปลาย ก็พบว่าครูไม่มีการเชิญวิทยากรมาบรรยาย สาธิต และจากการประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือน ก็พบว่าครูจัดกิจกรรมการเชิญวิทยากรมาบรรยาย สาธิต น้อยที่สุดจากทุกรายการที่กำหนดไว้ ซึ่งก็มาจากสาเหตุหลายประการดังที่กล่าวแล้วในข้อ 2.1 ซึ่งมีใช้ว่าจะ เป็นเพราะครูขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี บางครั้งการที่ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีก็เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดผลเสียได้เช่นกัน ซึ่งจากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมพบว่า ในกรณีที่มีคนนำสินค้ามาขายในโรงเรียนในเวลาราชการ ครูได้ออกมาสอบถามและสนทนาด้วย เป็นอย่างดี ทำให้ผู้นำของมาขายไม่ยากจากไปพยายามที่จะขายสินค้าให้ได้ ทำให้เกิดผลเสียต่อการเรียนการสอนโดยไม่จำเป็น

3. การศึกษาพฤติกรรมการเสริมแรงทางบวกของครูประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 5 ภายหลังการฝึกอบรมตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาไปแล้ว 5 เดือน การอภิปรายผลมีดังต่อไปนี้

3.1 การเสริมแรงทางบวกของครูโดยใช้ตัวเสริมแรงตามที่กำหนดไว้ 6 ชนิด ครูใช้เพียง 3 ชนิด คือ การใช้แรงเสริมทางสังคมเป็นตัวเสริมแรงที่ครูใช้มากที่สุด การใช้เบี้ยอรรถร ซึ่งเป็นในลักษณะของการให้คะแนนหรือเครื่องหมายที่ไม่ต้องนำไปแลกเปลี่ยนของอื่น ๆ และการให้ข้อมูลย้อนกลับ การที่ครูใช้ตัวเสริมแรง 3 ชนิดดังกล่าว และไม่ใช้ตัวเสริมแรงอีก 3 ชนิด คือ การให้สิ่งของเป็นรางวัล การให้อาหารหรือสิ่งที่เสพได้ และการใช้หลักของพรีแม็ค ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การใช้แรงเสริมทางสังคม การใช้เบี้ยอรรถร และการให้ข้อมูลย้อนกลับ ครูสามารถนำมาใช้ได้ทันที ง่าย สะดวก และไม่ต้องลงทุน สามารถส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและใช้ในการปรับพฤติกรรมของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะเห็นได้จากการวิจัยของ สมพร สุทัศนีย์ (2522: 91) ที่ทดลองการใช้แรงเสริมทางสังคมปรับพฤติกรรมเจียมขริมของนักเรียนอายุ 7-8 ขวบ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 4 คน ผล

การทดลองปรากฏว่า พฤติกรรม เจียมขริมของนักเรียนลดลงมากกว่าตอนที่ยังไม่ได้รับแรงเสริมทางสังคม เช่น พฤติกรรมการสบตา พูดโต้ตอบมากขึ้น แสดงความคิดเห็น การยกมือ การทำตามที่ครูสั่ง ทำให้นักเรียนมีกำลังใจและมีความกระตือรือร้นอยากจะเรียนวิชาต่าง ๆ มากขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งการใช้เวลาในการ เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนมากขึ้น นอกจากนี้การเสริมแรงทางสังคมด้วยการยกย่องชมเชยหรือแม้แต่การให้เพื่อนนักเรียนแสดงปฏิกิริยาในเชิงยอมรับก็สามารถสร้างความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนในวัยประถมศึกษาได้ (ประดิษฐ์ อุปรมัย 2526: 41)

3.2 การที่ครูไม่ใช่ตัวเสริมแรงบางชนิด อาจเป็นเพราะครูมีความรู้เรื่องการเสริมแรงโดยใช้ตัวเสริมแรงทางบวกไม่ลึกซึ้งพอ ทำให้ไม่สามารถนำตัวเสริมแรงมาใช้ได้ครบทั้ง 6 ชนิด ถึงแม้ในการฝึกอบรมครูตามโครงการก็กล่าวถึงเรื่องการเสริมแรงโดยใช้ตัวเสริมแรงบางชนิดเท่านั้นและกล่าวแต่เพียงย่อ ๆ ส่วนการที่ครูไม่นำตัวเสริมแรงที่ให้สิ่งของ เป็นรางวัล ให้อาหารหรือสิ่งที่เสพได้ และใช้หลักของพรินซ์มาใช้กับนักเรียน อาจเป็นเพราะตัวเสริมแรงดังกล่าวไม่สะดวกในการจัดหา

3.3 การใช้ตัวเสริมบางอย่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะการใช้ตัวเสริมแรงทางสังคม การใช้คำพูด สีหน้า ท่าทางของครู นับว่ามีส่วนสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเป็นอย่างมาก และจะทำให้ตัวเสริมแรงที่ใช้นั้นมีประสิทธิภาพในการเสริมแรง การที่ครูปรบมือให้นักเรียน พร้อมทั้งยิ้ม หรือพูดชมเชย นักเรียนจะเกิดความรู้สึกว่าครูสนใจและชมเชยเขาด้วยความจริงใจ แต่จากการสังเกตพบว่าบางครั้ง คำพูด สีหน้า ท่าทางของครู ไม่ได้มีความสัมพันธ์กัน เช่น เมื่อปรบมือให้นักเรียนสีหน้าของครูไม่ได้แสดงว่าสนใจสิ่งที่นักเรียนกำลังปฏิบัติอยู่ หรือบางทีสีหน้าของครูก็ไม่ยิ้ม และบางครั้งนำเสียงที่ครูพูดชมเชยนักเรียนก็ไม่ค่อยอ่อนหวาน เหมือนกับคุณมากกว่าจะชม ที่เป็นเช่นนี้ เพราะลักษณะของครูแต่ละคนมีความแตกต่างกัน บางคนไม่ค่อยยิ้มแต่บางคนก็ยิ้ม เก่ง และโดยเฉพาะครูที่มีลักษณะที่เป็นครูดู ความสัมพันธ์ระหว่างคำพูด สีหน้า ท่าทางอาจจะไม่ค่อยมีความสัมพันธ์กันมากนัก และตัวครูเองก็อาจจะไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการเสริมแรงทางบวกแก่นักเรียนว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักเรียนในวัยประถมศึกษา

3.4 จากการสังเกตการเสริมแรงทางบวกของครู โดยใช้ตัวเสริมแรงชนิดต่าง ๆ พบว่า ครูใช้การเสริมแรงในด้านที่นักเรียนมีความรู้ความสามารถทางวิชาการ เป็นส่วนใหญ่ เช่น ตอบคำถามที่ครูถามได้ถูกต้อง ทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้อง ปฏิบัติตามคำสั่งของครูได้ถูกต้องซึ่งก็เป็นสิ่งที่อยู่ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น การให้การเสริมแรงแก่นักเรียนที่มีความประพฤติที่ดีนั้นมีน้อยมากคือ จากการสังเกตพบว่าครูให้การเสริมแรงทางบวกแก่นักเรียนในด้านนี้เพียง 2 ครั้ง เป็นการที่นักเรียนได้แสดงความช่วยเหลือผู้อื่นโดยที่ครูไม่ได้บอก ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะในการเรียนการสอนแต่ละครั้งครูเน้นทางด้านวิชาการมากทำให้มองข้ามความสำคัญของความประพฤตินักเรียนไป ทั้ง ๆ ที่การเสริมเรานั้นก็มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในด้านของความประพฤติ ดังเช่นที่ ธีระพร อุวรรณโณ (2526: 350) ได้กล่าวว่าการเสริมแรงทางบวกโดยใช้การเสริมแรงทางสังคม เช่น การยกย่องชมเชยในการกระทำของเด็กที่แสดงความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น จะทำให้เด็กที่ได้รับการเสริมแรงแสดงพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อเพิ่มขึ้น

3.5 จากการสังเกตพฤติกรรมเสริมแรงทางบวกของครูพบว่า ครูให้การเสริมแรงแก่นักเรียนมากที่สุดเป็นครูในระดับชั้นต้น 3 ชั้นแรก คือ ใช้มากที่สุด ได้แก่ ครูชั้น ป. 3 รองลงมาได้แก่ ครูชั้น ป. 1 และอันดับที่ 3 ได้แก่ ครูชั้น ป. 2 นับว่าครูในชั้นดังกล่าวได้ให้ความสำคัญของการเสริมแรงแก่นักเรียนในวัยนี้มากกว่าครูในระดับชั้น ป. 4 - ป. 6 ซึ่งสอดคล้องกับที่คณะแพทย์เรลิเคนท์จิตเวช (2511: 7-12) ที่กล่าวว่าเด็กในวัยนี้ต้องการได้รับการยกย่อง ต้องการให้ครูและเพื่อนสนใจและยอมรับในตัวเขามากกว่าเด็กในวัยระดับชั้น ป. 4 - ป. 6

ข้อเสนอแนะ

1. การฝึกอบรมตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา นับว่าเป็นการฝึกอบรมอีกลักษณะหนึ่งที่สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นอย่างดี และสมควรที่จะจัดการฝึกอบรมในลักษณะนี้ในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะ เช่น การจัดฝึกอบรมแต่ละกลุ่มประสบการณ์ไม่ควรที่จะจัดหลาย ๆ เรื่องอยู่ในการฝึกอบรมครั้งเดียวกัน อาจจะทำให้ไม่ได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ควรมีการจัดฝึกอบรมในแต่ละเรื่องต่อเนื่องกันเป็นประจำอย่างน้อยปีการศึกษาละ

1 ครั้ง เพราะผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับความรู้ที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ร่วมกันคิดพิจารณาถึงสิ่งที่ตนเองได้นำไปปฏิบัติแล้วในครั้งก่อน เพื่อหาทางแก้ไขมีเหตุต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป การจัดการฝึกอบรมนั้นสามารถกระทำในรูปของกลุ่มโรงเรียน เป็นผู้จัดดำเนินการก็ได้ไม่ต้องรอให้ทางอำเภอหรือทางจังหวัด เป็นผู้สั่งการลงมา แต่อาจขอความร่วมมือไปยังหน่วยงาน และการจัดการฝึกอบรมก็ควรเป็นในช่วงของการปิดภาคเรียน เพื่อจะได้ไม่เสียเวลาในการเรียนของนักเรียน และสามารถนำไปใช้ได้ทันต่อเหตุการณ์

2. ในการฝึกอบรมแต่ละครั้ง ควรทำความเข้าใจให้ตรงกันกับผู้รับผิดชอบในการฝึกอบรมทุกฝ่าย ให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมให้ชัดเจน เพราะการจัดการฝึกอบรมที่กระจายไปตามจุดต่าง ๆ ทั่วทั้งประเทศ บางครั้งความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์อาจคลาดเคลื่อน ดังจะเห็นได้จากการฝึกอบรมในครั้งนี่คือ การฝึกอบรมตามโครงการมุ่งเน้นด้านคุณธรรมและการฝึกปฏิบัติมากกว่าการให้ความรู้ในเนื้อหา แต่ในบางจุดฝึกอบรมกลับให้ความสำคัญของเนื้อหาความรู้มากกว่า

3. สถานที่ที่ใช้จัดฝึกอบรมนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากในการฝึกอบรม เพราะเป็นสิ่งที่จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในการฝึกอบรมได้เป็นอย่างดี ฉะนั้นในการฝึกอบรมทุกครั้ง ผู้จัดการฝึกอบรมควรได้เตรียมและสำรวจสถานที่ที่จะใช้ฝึกอบรมว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะการฝึกอบรมตามลักษณะของโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน เป็นการฝึกอบรมที่มีกิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องเคลื่อนย้ายเพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมแต่ละอย่างอยู่ตลอดเวลา การเคลื่อนย้ายอุปกรณ์ต่าง ๆ จึงมีความจำเป็น นอกจากนี้การใช้อุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ ในการฝึกอบรมผู้จัดการฝึกอบรมควรได้ทดลองใช้กับสถานที่ฝึกอบรมก่อนที่จะมีการฝึกอบรมจริง เช่น การฉายสไลด์ การฉายแผ่นโปร่งใส เพื่อพิจารณาความเหมาะสมและชัดเจน ถ้าเกิดปัญหาจะได้แก้ไขก่อนที่จะใช้ในการฝึกอบรมจริง

4. ผู้บริหารในระดับหัวหน้า เช่น ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ควรให้ความสำคัญของการฝึกอบรมทุกครั้ง ถ้ามีฐานะที่จำเป็นก็ควรส่งตัวแทนเข้าร่วมอยู่ในการฝึกอบรมนั้นด้วย การที่ผู้บริหารในระดับหัวหน้าเข้าอยู่ร่วมในการฝึกอบรมนั้นจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของตน

5. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมนับว่าเป็นส่วนที่สำคัญยิ่งต่อการฝึกอบรม ไม่ว่าจะเป็นการฝึกอบรมในลักษณะใดก็ตาม ฉะนั้นการคัดเลือกผู้ที่จะดำเนินการฝึกอบรมจะต้องพิจารณากันอย่างรอบคอบให้เหมาะสมกับการฝึกอบรมในแต่ละลักษณะ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงนั้นจะต้องประกอบไปด้วยความเหมาะสมหลาย ๆ ด้าน เพื่อให้การดำเนินการฝึกอบรมบรรลุเป้าหมายและเป็นไปอย่างราบรื่น ผู้ดำเนินการฝึกอบรมจะต้องมีความมั่นใจในตนเองและเข้าใจวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเป็นอย่างดี เพื่อจะเป็นการสร้างความสำเร็จแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ในการฝึกอบรมที่จัดในลักษณะเหมือนกัน จัดหลายจุดฝึกอบรม และผู้ดำเนินการฝึกอบรมคนละชุด เมื่อการฝึกอบรมสิ้นสุดลงควรได้มีการพบปะเพื่อสนทนาปัญหา วิธีการแก้ไข ปัญหา รวมทั้งการให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อจะได้ไปใช้ เป็นประโยชน์ต่อการฝึกอบรมในครั้งต่อไป และถ้าเป็นไปได้ควรมีการแลกเปลี่ยนวิทยากรกันบ้าง เพื่อสร้างความสนใจแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพราะส่วนใหญ่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะเห็นผู้ดำเนินการฝึกอบรมซ้ำอยู่เสมอ

6. ก่อนและหลังการฝึกอบรมควรมีการทดสอบวัดความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ เพื่อเปรียบเทียบความก้าวหน้าและผลสำเร็จของการฝึกอบรม สำหรับการติดตามผลการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปฏิบัติหรือปรับปรุงงานของตน ผู้ที่มีหน้าที่นี้ และติดตามผล ควรกระทำอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ เพราะจะเป็นการสร้างความสำเร็จหรือร่นแก้นำไปปฏิบัติ และเป็นการช่วยแนะนำแก้ไขปัญหาค้าง ๆ ในระหว่างที่ปฏิบัติได้ทันต่อเหตุการณ์ โดยเฉพาะกรณีเทศบาลในโรงเรียนนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดและให้ความสำคัญในเรื่องนี้ เพราะผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบและใกล้ชิดกับครูภายในโรงเรียน ทราบปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอน ฉะนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสนใจเรื่องต่าง ๆ ที่จะสามารถพัฒนาการเรียนการสอนมากกว่าเรื่องอื่น ๆ

7. การดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียน หัวหน้าวิชาการกลุ่มนับว่ามีบทบาทเป็นอย่างมากในเรื่องของการให้ความช่วยเหลือแก่ครูภายในกลุ่มโรงเรียน ในด้านการจัดการเรียนการสอน การให้บริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ควรจะได้มีการจัดวางแผนงานร่วมกันในระหว่างปีภาคเรียน โดยรวบรวมปัญหาและความคิดเห็นของครูภายในกลุ่ม เช่น ในเรื่องของการเชิญวิทยากรมาบรรยายหรือสาธิต ถ้าเป็นไปได้ทางกลุ่มโรงเรียนก็ควรจะเป็นผู้ที่ประสานงานและติดต่อ เพื่อที่จะได้ใช้ประโยชน์ได้ทุกโรงเรียน และควรจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของครูทุกคนภายในกลุ่มโรงเรียนด้วย เพื่อ

จะได้ช่วยกันปรับปรุงแก้ไขให้การจัดการเรียนการสอนดีขึ้น อาจจะแยกเป็นระดับชั้นหรือกลุ่ม
ประสบการณ์ก็ได้ นอกจากนี้อาจจะให้มีการแลกเปลี่ยนครูภายในกลุ่ม เพื่อไปสอนในโรงเรียน
ที่ขาดครูที่ไม่สามารถสอนในวิชาบางวิชาได้ เช่น นาฏศิลป์

๘. ในด้านคุณธรรมของครู การที่จะให้ครูตระหนักในหน้าที่ มีความรับผิดชอบ
เพื่อที่จะส่งผลไปยังการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นจะต้องขึ้นอยู่กับหลาย
อย่างทั้งสภาพของตัวครูเอง และสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวครู สิ่งเหล่านี้จะมีผลกระทบต่อ
คุณธรรมของครู การฝึกอบรมก็เป็นวิธีหนึ่งที่จะกระตุ้นให้ครูได้ตระหนักถึงคุณธรรมต่าง ๆ ได้
แต่เมื่อมีการฝึกอบรมไปแล้วก็ควรมีการติดตาม ดูแล ช่วยเหลือแนะนำ และหาวิธีส่งเสริมให้
คุณธรรมนั้นคงอยู่ ไม่ใช่อบรมแล้วก็เลิกกันไปเลย ควรมีการอบรมต่อเนื่อง หรือมีการเชิญ
ชวนให้ครูได้มีการปฏิบัติคุณธรรมเหล่านั้น มีการยกย่องครูที่มีคุณธรรมในเรื่องต่าง ๆ และเพื่อ
เป็นการ เชิญชวนและชี้แนะในเรื่องคุณธรรมของครูนี้ผู้ที่มีอิทธิพลมากต่อครูก็คือแบบอย่างที่ดีของ
ผู้บังคับบัญชา โดยเฉพาะหัวหน้าสถานศึกษา ฉะนั้นควรจะต้องทำให้บุคคลเหล่านี้ได้ตระหนัก
และปฏิบัติตามคุณธรรม ซึ่งก็จะเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา และ
เมื่อครูมีคุณธรรมก็จะส่งผลไปยังนักเรียนไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการเรียนการสอนหรือลักษณะ
นิสัย